

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 22

**JONATHAN SWIFT
GULLIVER
CÜCELER ÜLKESİNDE
Lilliput'a Yolculuk**

Bu kitabın hazırlanmasında GULLIVER'İN SEYAHATLERİ I-II'nin MEB İngiliz Klasikleri Dizisindeki 1. baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Egemen Berköz

Dizgi : Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.

Baskı: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.

Kasım 1998

Ekitabı Hazırlayan: Nirvana13

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi doçentlerinden İrfan Şahinbaş tarafından İngilizce'den çevrilmiştir.

Cumhuriyetimizin 75. yılı coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı

Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır. Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik. Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerinin en önemlilerini yayınlıyoruz. Cumhuriyet

JONATHAN SWIFT (1667-1745)

Swift'in yapıtları, özellikle Gulliver'in (1) Gezileri, yaşamıyla yakından ilgilidir. Onun için yaşamının değişik aşamalarını incelemek, ne gibi etkiler altında kaldığını; bunların, huyu ve yaşam görüşü üzerinde ne gibi tepkiler yarattığını belirtmek gerekir. Swift, İngiliz kökünden olmakla birlikte İrlanda'da, Dublin'de doğmuştur (30 Kasım 1667). "İrlanda'da doğmuş olmam benim için büyük bir yıkım olmuştur; bu, bana yazgının oynadığı kötü bir oyundur" der. Gerçekten, o zamanlar, İngiltere ile İrlanda'nın ilişkileri eşit haklar üzerine kurulmuş olmadığı gibi İngilizlerin gözünde, İrlandalılar yarı uygar bir ulus, İrlanda ise yönetilmeye gereksinimi olan bir ülkeydi. Swift'in düşlediği konumlara ulaşamaması ne dereceye kadar İrlanda'da doğmuş olmasından ileri gelmiştir, pek belli değildir. Ama o, başarısızlıklarının nedenleri arasında bu olaya büyük yer vermiştir. Babası, Swift doğmadan yedi ay önce ölmüş; geliri çok dar olan annesi de, çocuğunu amcasına bırakarak İngiltere'ye, akrabalarıyla oturmaya gitmiştir. Böylece Swift çocukluğunu bir yetim gibi geçirmiştir. Hali vakti yerinde ve çok iyi bir adam olan amcası onu İrlanda'nın en iyi okuluna göndermiş, sonra Dublin Üniversitesi'nde okutmuştur. Swift, üniversite programındaki dersleri, özellikle o zaman çok önem verilen mantık derslerini savsaklamış ve bütün dikkatini tarih ve şiire vermiştir. Doğal

olarak da, sınavlarda başarılı olamamıştır. Birkaç mantıkçı hakkında soru soran ayırtmanlara: "Ben onları okumadan daha iyi akıl yürütebilirim" yanıtını vermiştir ki, bu da güçlkle ancak orta derece bir diploma almasına neden olmuştur.

Babasız doğmak ve böylece doğanın verdiği en büyük koruyucudan yoksun kalmak; çocukluğun gerçek mutluluğu olan ana şefkatini tatmamak; bir amcanın eline bakmak; öte yandan da, cesaret kırıcı bir üniversite yaşamı, küçük Swift'in ruhu üzerinde her halde olumlu etkiler yapmamıştı. Swift, yaşamı boyunca akrabalarından nefret edecektir. Gerçi amcası ona oğlu gibi bakmaya çalışmıştır; fakat parasal durumunun bozulduğu anlar olmuştur; yeğenini ihmal etmek zorunda kalmıştır. Swift de bundan çok alınmıştır.

Amcası ölünce, Swift, İrlanda'yı bırakıp İngiltere'ye annesinin yanına gidiyor. 20 yaşındadır. Yaşamını artık kendisinin kazanması gerekmektedir. Çeşitli yetenekleri olduğuna inanmaktaysa da, bunların hangi yolda başarı sağlayabileceğini bilemiyor. Elinden tutacak kimse de yoktur. Rahip olmayı düşünüp bocalarken, tam zamanında bir barınak buluyor.

Sir William Temple, devrin seçkin siyaset adamlarından ve yazarlarından. Artık yaşlanmış olduğundan konağına çekilmiştir. Babası, Swift'in amcasının dostu, karısı da Swift'in annesinin uzak akrabalarındandır. Swift'i özel yazmanı olarak yanına alıyor. Efendisinin yardımı ve etkinliğiyle iyi bir konum elde edebileceğini uyan Swift, Temple'a her bakımdan yararlı olmaya çalışıyor: hesaplarına bakıyor; yazılarını yazıyor; ona kitap okuyor... Fakat dört yıl sonra, Temple'dan ve konaktaki yaşamdan usanmıştır. Kendinin de duyumsattığı gibi Temple'a "uşaklık" etmekten bıkmıştır. Yaşama atılmak, sorumlu işler almak istiyor; bu isteğini gerçekleştirmek için 1695'te rahip oluyor ve Temple'ın yardımıyla İrlanda'da bir köy kilisesine atanıyor. Bu köy ıssız bir yerdir. Swift'i gerek manevi, gerek maddi bakımdan doyurabilmekten çok uzaktır. İstifa edip yeniden Temple'ın yanına dönüyor ve koruyucusunun ölümüne kadar (1699), üç yıl orada kalıyor. Bu yıllar çok verimlidir: Swift, vaktinin büyük bir kısmını, kitaplıkta tarihsel ve klasik yapıtları inceleyerek geçiriyor. Efendisinin siyasal konular üzerine konuşmalarından yararlanıyor; birçok büyük adamı, hatta kralı tanıyor. The Battle of The Books ile A Tale of a Tub adlı yapıtlarını yazıyor. Ara sıra İngiltere'de bir kiliseye atanması için Temple'ın yardımını istiyorsa da bir sonuç alamıyor; hatta kralın verdiği sözler bile gerçekleşmiyor.

Temple öldüğünde, Swift 32 yaşındadır. Yaşamının bu ikinci aşamasında ruhsal durumunu kısaca inceleyelim. Swift, yaşamının çok nazik bir anında Temple'ın yanında bir barınak bulmuştur; fakat böyle büyük bir adamın etkisinden yararlanarak bir şeyler olmak istemişse de başaramamıştır. Kendi başına yaşayıp yaşamını kazanmak istemiş; bu yolda giriştiği deneme de başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Birçok güçlü kişi tanımış, hiçbir yararlarını görmemiştir. Swift, yazgının kendisine çok haşın davrandığını, İrlanda'da doğmuş olmasının yükselmesine engel olduğunu düşünüyor. Fakat bu sıkıntılı günleri boyunca Swift, kendini birçok yıllar avutacak birini tanımıştır: kendisinden on dört yaş küçük, Stella dediği, Esther Johnson adında bir kız. Swift, babası öldükten sonra annesiyle birlikte Temple'ın evine sığınan bu kızını temiz bir aşkla sevmiş, fakat onunla evlenememiştir. İrlanda'ya yerleşince onu da İrlanda'ya götürmüş ve kızcağız yaşamının pek erken gelen sonuna kadar orada kalmıştır.

Swift bir dostuna yazdığı mektupta şöyle der: "Gençtim; bir gün balık tutuyordum; oltama büyük bir balık takıldı; hemen çektim; tam ele geçireceğim sırada balık iğneden kurtuldu, denize atladı. Büyük bir düş kırıklığına uğramıştım. Bütün yaşamım, işte buna benzer düş kırılmaları içinde geçti." Bu sözlerle istedikleri tam gerçekleşeceği

sırada talihsizliklerle karşılaştığını söylemek istiyordu. Gerçekten 1700 yılından sonraki yaşamı hep düş kırıklıklarıyla doludur. Swift, Temple'ın evinden ayrılınca, İrlanda başyargıçlarından birinin yazmanı oluyordu. İrlanda'ya gitmeye hazırlanırken rakiplerinden biri bu işin bir rahibe uygun olmadığını ileri sürerek başyargıçı kandırdı; Swift işinden oldu. Oldukça büyük bir kiliseye dean (piskoposluktan bir aşağı rütbe) oluyordu. Fakat oraya buraya rüşvet saçan biri Swift'in elinden bu işi aldı. Swift'e de avuntu olarak, İrlanda'da ufak bir kilisenin rahipliği verildi. Fakat ne küçücük kilisedeki ödevi, ne de Dublin'deki arkadaşları Swift'i Londra'dan uzak tutabildi. İrlanda kilisesinin bazı pürüzlü sorunlarını düzeltmek üzere Londra'ya gitti. 1700 ile 1713 arasında orada dört yıl geçirdi. Bu yıllar yaşamının en başarılı, başarılı olduğu kadar da en mutlu yıllarıdır. 1704'te ilk önemli yapıtı çıkmadan önce Swift, Londra'nın yabancısı değildi. Birçok arkadaşı vardı; birkaç şiir yayınlamış, birkaç kitapçık yazmıştı.

1704'te The Battle of The Books (Kitapların Savaşı) ile A Tale of a Tub (Teknenin Masalı) çıkınca ünü arttı. Engin bir zekâsı, çok güçlü bir kalemi olan, siyasal ve dinsel konular üzerine derin ve geniş bir bilgiyle yazan, düşüncelerini okurlarına benimsetebilen bir yazar olarak tanınmaya başladı.

O zaman İngiltere'de iki siyasal parti vardı: Whigler ve Toryler. Sonraları Liberal ve Muhafazakâr adını almış olan bu iki parti arasında, iktidar için şiddetli çatışmalar, çirkin hareketler oluyor; her iki partiden olanlar da, birbirlerine düşman gibi davranıyorlardı. Whigler de, Toryler de programlarını, politikalarını savunmak, kendilerine çoğunluk sağlamak için sürü sürü kitapçıklar çıkarıyor; zamanın en güçlü yazarlarını bu yolda kullanıyorlardı. Swift, bu gibi işler için yok sayılamaz bir güçtü. Whigler ondan yararlandılar. Swift, politikalarını savunan birkaç kitapçıkla din ve kilise sorunları üzerine birkaç yazı yazdı. Whiglerin iktidara geçmesine gerçekten yardım etti. Bu hizmetine karşılık İngiltere'de bir piskoposluk istiyordu. Fakat Whigler Swift'i unutuverdiler. O da büyük bir düş kırıklığı içinde, bu iyilik bilmezliklerine karşı derin bir nefret besleyerek İrlanda'ya, ufacık kilisesinin başına döndü.

1710'da Whigler iktidardan düşüp hükümeti Toryler kurunca, Swift'i yine Londra'da görüyoruz. Toryler, Swift'in Whiglere karşı duyduğu nefretten yararlanmayı bildiler. Gazeteleri Examiner'ı emrine verdiler. Swift de Whiglerin neden oldukları savaşı eleştiren; Toryleri savunan, düşmanlarına şiddetle saldıran makaleler yazmaya başladı. Kendine birçok düşman edindi, ama siyaset alanında artık güçlü bir kişi olmuştu. Başbakanın çok yakın dostuydu; bütün partililer onu sayıyor, hatta ondan korkuyorlardı. Swift her toplulukta aranıyor. Arkadaş ve dostlarını koruyor, iyi konumlara gelmelerine yardım ediyordu. Partinin bütün bu hizmetlerine karşılık kendisine, hiç olmazsa İngiltere'de bir piskoposluk vereceğini umuyordu. Bu yolda birçok söz aldığı durumda, 1713'te gene İrlanda'da St. Patrick kilisesine dean olarak atandığını görünce, politikacılardan, büyük adamlardan nefret ederek İrlanda'ya çekildi, bir daha da İngiltere'ye dönmedi.

Swift çok şey ummuş; hemen hemen hiçbir şey elde edememişti. Emelleri gerçekleşmemiş; verilen sözler yerine getirilmemiş; yeteneksiz kimselerin kendinden daha iyi konumlara geldiğini görmüş; hiçbir çıkar elde etmeden partilerin adeta uşaklığını yapmış; gün gelip kitapçık ve makaleleri kapış kapış okunduğu; adı, büyük küçük herkesin ağzında dolaştığı halde düşmanlarının ve düzencilerin kurbanı olmuştur. Bütün bunlar insanlığı görüşünü derin bir biçimde etkilemiştir. Londra'da, 1700 ile 1713 arasında, politikacıları, bakanları, saray adamlarını, insanların bütün zayıflıklarını yakından incelemiş; o zaman gerçekten korkunç bir durum almış olan

parti ve mezhep kavgalarının iç yüzünü görmüş; hiç kimsenin içten olmadığı sonucuna varmış; insan toplumunun çok çürük temellere dayandığını anlamıştır. Yüksek orunlara geçmek için hiçbir hileden çekinmeyen; kendi çıkarlarını topluluk çıkarlarına üstün tutan; hiçbir minnet borcu tanımayan; birbirini aldatan, kıskanan; birbirleriyle dövüşen bilgisiz, ahlaksız, soysuz kimseler karşısında nefretle irkilmiştir. Swift şunu anlamıştır ki, insanlık bu yolda yürüdükçe kurtuluş umudu yoktur. Ona bu yolun ne kadar yanlış olduğunu, bu yolu değiştirmesi gerektiğini göstermek gerekmektedir. İşte Swift, Londra'dan bu duygu ve düşüncelerle ayrılmıştır.

Swift'i, İrlanda'da, artık bütün umutları sönmüş, üzgün, yalnız bir adam olarak görüyoruz. Şiddetli baş dönmesi bunalımları geçirmektedir. Biricik avuntusu Stella da ölmüştür (1728). Swift kendisi için biricik kurtuluş yolunun yazı yazmada olduğunu anlıyor. Gulliver'in Gezileri bu dönemin ürünüdür. Öte yandan İrlanda yoksulluk içindedir. İngiltere'de kamu oyunu 'İngilizlerin durmadan emdikleri' bu talihsiz ülkeye çevirmek için birçok yazı yazıyor. Halkın çektiği sıkıntıları, yoksulluğu, açlıkları hiçbir şeyden çekinmeden, vahşi denecek kadar açık bir biçimde belirtiyor. Swift, artık İrlandalıların gözünde bir kahramandır. O zamana kadar hiç kimse haklarını onun kadar güçlü bir biçimde savunmamıştır. Fakat Swift'in bütün bu yazılarından elde edilen sonuç beslenen umutlar ölçüsünde olmamıştır. Swift de artık yaşlanmış; baş ağrısı ve dönmeleri şiddetlenmiş, ussal yetilerini hemen hemen tümüyle yitirmiştir. 1740 yılında yazdığı mektuplarının birinde şu satırlara raslıyoruz; "Çok kötü bir gece geçirdim. Bugün de kulaklarım artık bir şey duymuyor. Her yanım ağrıyor. Bir şeyler yazmaya çalışıyorum; yazdıklarımın bir sözcüğünü bile anlamıyorum. Her halde ölümüm yaklaştı; belki pazartesiye kadar yaşarım."

Bu gerçekten acıklı durumu, 1745'e kadar sürdü.

GULLIVER'İN GEZİLERİ

Gulliver'in Gezileri 1726 yılının sonlarına doğru çıkmış ve hemen büyük bir başarı kazanmıştır. XVIII. yüzyılın ikinci yarısının en büyük yazın adamı olan Johnson şöyle der: "Gulliver, öyle yeni, öyle garip bir yapıtı ki, okuyucular zevk ve şaşkınlık içinde bocalıyorlardı. Kitap kapışılıyordu. Daha ilk baskısı tükenmeden fiyatı yükseltildi. Eleştirmenler o kadar şaşırılmışlardı ki bir süre ne diyeceklerini bilemediler. Fakat bir zaman sonra hemen herkesin kanısı, birinci ve ikinci gezilerin kitabın en çekici bölümleri, üçüncünün çok yavan, dördüncü gezinin ise çok haşin olduğu yolundaydı." Adından da anlaşıldığı gibi yapıt, birkaç geminin cerrahlığını, sonra da kaptanlığını yapmış olan Gulliver'in, tümüyle düşlem ürünü dört ülkeye gezilerini, oralarda neler gördüğünü, başından neler geçtiğini anlatır. Birçok yazar, aslında var olmayıp salt düşlemlerinin yarattığı bir ülke ya da ülkelerdeki yaşamı betimleyerek, insanların ahlak bakımından aksayan yanlarını eleştirmiş, ülkelerinin çeşitli kurum ve göreneklerine saldırma yoluna gitmişlerdir. Gulliver'in Gezileri'nin biçimi Swift'e özgü bir buluştur, denemez. Eski çağlarda Lukianos adında bir Yunanlı "Gerçek Öykü" adlı yapıtıyla bu biçimin kaba olmakla birlikte ilk örneklerinden birini vermiştir. "Gerçek Öykü" bir serüven öyküsüdür: Birkaç gezgin, gemiyle Cebelitarık'tan yola çıkıyor; havalara yükselip ayla güneş arasında, çobanyıldızında yerleşim yeri kurmak sorunu yüzünden çıkan savaşa aydan yana katılıyorlar. Sonra bir deniz ejderi gemiyi de, gezginleri de yutuveriyor, fakat kurtuluyorlar. Lukianos buna benzer başka öyküler de yazmıştır. Ereği, bazı inançları, kurumları, filozofları eleştirmek, böyle geniş düşlem ürünü öykülerle alay etmektir. Bu tür öykülerinde serüvenin payı büyüktür; eleştiri ve hiciv üzerinde pek ısrarla durduğu görülmez.

XVI. yüzyılda, bu türden daha ciddi, daha özlü, daha önemli bir yapıta rastlıyoruz. İngiliz kralı VIII. Henry'nin bakanlarından Sir Thomas More'un yazmış olduğu "Utopia". "Utopia"nın anlamı zaten düşlem dünyasıdır. Bu yapıtta, serüven ögesine hemen hemen hiç yer verilmemiştir. Yazar, güya Portekizli bir gemiciyle tanışır. Bu denizci Amerigo Vespucci ile birçok geziye çıkmıştır, fakat sonunda onunla geri dönmeyerek keşfettikleri yerlerdeki ulusların toplumsal durumu ve siyasal yönetimi üzerinde incelemeler yapmıştır. Gördüklerini yazara anlatır. Doğal olarak, böyle bir öykünün aslı yoktur. Thomas More, bu yolla İngiliz toplumunu eleştirmekte, ideal bir toplumun nasıl kurulması gerektiğini belirtmektedir.

Sonra XVII. yüzyılda, More'dan ziyade Lukianos biçimine yaklaşan Cyrano de Bergerac'ın güneş, ay ve kuşlar ülkelerine gezileri vardır. Beline, içi çiy dolu şişeler asan kahraman, güneşin çiğleri buhara dönüştürmesiyle ya da makineler icat ederek havalanıyor, ay ve güneş bölgelerini, kuşlar ülkesini gezip dolaşılıyor. Gördüklerini, birtakım toplumsal ve teknik sorunların nasıl çözülebileceğini anlatıyor.

Swift, bu yapıtlardan ve "Robinson Crusoe" gibi sözünü etmediğimiz daha başka gezi ve serüven öykülerinden belki yararlanmıştı.

Gulliver türünden yapıtlar XVIII., XIX ve XX. yüzyıl yazar ve okurlarının da ilgisini çekmiştir.

Voltaire'in "Micromegas" adlı yapıtı Gulliver'in devler ülkesine gezisine bir öykünmedir. Sirius yıldızı halkından 8 fersah boyunda biri, yanına Satürn Akademisi'nin sürekli yazmanını alarak dünyaya gelir; Baltık Denizi'nde, içinde birçok filozof olan bir gemiyi eline alarak filozoflarla konuşur. Atom dediği bu insancıkların

fen ve bilim alanındaki bilgilerine şaşırır; fakat felsefi bilgilerini, özellikle ruh hakkındaki bilgilerini pek zayıf bulur. Bu masal daha çok felsefidir ve felsefe kuramlarıyla bir alaydır.

XIX. yüzyıl sonlarında Samuel Butler da Swift gibi İngiliz toplumsal kurumlarının aksayan yanlarını görmüş ve bunları "Erehwon" ("Erehwon" tersine çevrilince "nowhere" olur ki bu da İngilizce "hiçbir yer" demektir) adı altında çıkardığı yapıtta belirtmeye çalışmıştır. "Erehwon" tümüyle düşlem ürünü bir ülkedir. Yapıt da, İngiltere'nin, din de içinde olmak üzere, en önemli kurumlarının şiddetli acı, fakat mizahlı bir hicvidir.

XX. yüzyılda, İngiliz yazarı H. G. Wells de düşleminde birçok ideal ülke kurarak, insanların ve ulusların gidişine bir yön vermek istemiştir.

Gulliver'in Gezileri'nde Swift, serüvenle eleştiri ve hiciv öğeleri arasında özellikle ilk iki gezide, çok uygun bir denge kurmuştur. Cüceler ve devler ülkelerinin anlatıldığı ilk iki öykü, çocukların zevkle okuyacakları serüvenlerin yanı sıra, büyükleri de uzun uzun düşündürecek olaylarla doludur.

Lilliput'a (Cüceler Ülkesi'ne) yolculukta yergi kapalıdır. Swift, ikinci gezide yaptığı gibi öyküyü kesmiyor, saray adamlarını, çevrilen dolapları, parti ve mezhep kavgalarını, insanların gururunu, kuruntusunu, boş görkemini doğrudan doğruya yermiyor. Lilliputluları önümüze koyuveriyor. Bakıyoruz, bu on, on beş santimetrelik insancıklar adacıklarının enginliği; krallarının gücü; soylarının, dillerinin soyluluğuyla övünüyorlar. Dolaplar çeviriyor; parti ve mezhep kavgaları yapıyor; bütün dünyaya egemen olmak istiyorlar. Biz bu ufacık yaratıkların bütün davranışlarını saçma, bayağı buluyoruz; hırs ve tutkularını alayla karşılıyoruz; gülüyoruz. Swift'in istediği de budur. Bizi yakalamıştır. Ve adeta "Her şey bağlantılıdır diyor; kendi davranışları, görenekleri bu Lilliputlulara hiç de saçma, bayağı görünmüyor; aksine, onlarca yurtlarında her şey görkemli, her şey usa uygun, her şey düzenlidir. Fakat Lilliput'a, Gulliver'in yaptığı gibi belirli bir yükseklikten, belirli bir açıdan bakılacak olursa oradaki yaşam bütün çirkinliği, iğrençliği ve gülünçlüğüyle ortaya çıkıyor. Biz insanlar için de böyledir. Bizim de bütün davranışlarımıza, Gulliver-Lilliput açısından bakılacak olursa, ne saçma, ne anlamsız şeyler görülür. İşte bakın, Gulliver şimdi devler ülkesindedir. Biz insanların burada Lilliputlulardan farkımız ne?

İnsanların, eksikliklerini örtmek için takındıkları görkem ince bir cila tabakasından başka bir şey değildir. Hele ruh ve bedenden yana bunca çarpıklıklarına, bunca zayıflıklarına göz yumarak gururlanmak tam çılgınlıktır. Bu yol, insanlığı yok olmaya götürür. İnsanlar için biricik kurtuluş yolu ne olduklarını bilmekte, bütün davranışlarını erdem ve usun buyruklarına göre ayarlamaktır."

İşte biz de Gulliver'in Gezileri'ni bu görüşe göre incelemeliyiz. Swift'in eleştirilerinden, verdiği derslerden yararlanmalıyız.

Swift böyle genel bir görüşten sonra ayrıntılara geçiyor. Lilliput'a yolculukta, o küçücük insanların, tıpkı İngiltere'deki -ve başka ülkelerdeki- ağabeyleri gibi nasıl hokkabazlık, cambazlık yaparak, nişan, san ve sevgi kazandıklarını; kendilerine edilen iyilikleri nasıl kötülükle karşıladıklarını gösteriyor. İngiltere'deki parti ve din kavgalarını, savaşları, sarayda çevrilen dolapları hicvediyor.

Devler Ülkesine Yolculuk'ta, hiciv, Lilliput'a Yolculuk'ta olduğu kadar kapalı değildir. Burada Swift'in saldırdığı şey insan gövdesinin kabalığı ve iğrençliğidir. Gulliver'in kralla konuşmaları da İngiliz toplumunun ne kadar çürük olduğunu, ne büyük ahlaksızlıklar içinde bulunduğunu gösterir.

GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE Lilliput'a Yolculuk

I

Yazar, kendisi ve ailesi hakkında bilgi veriyor. Geziye çıkmasının nedenleri; gemisi batıyor; canını kurtarmak için yüzüyor; Lilliput ülkesinde sağ ve esen karaya çıkıyor; yakalanıp ülke içine götürülüyor.

Babamın, Nottinghamshire'de biraz mülkü ve beş oğlu vardı; ben oğullarının üçüncüsüydim. On dört yaşına gelince, babam beni Cambridge'e, Emmanuel Koleji'ne gönderdi; orada üç yıl kaldım ve kendimi tümüyle derslerime verdim: ancak okul giderlerim, bana ayrılan para az olmakla birlikte, babamın zaten dar olan gelirine pek ağır geldiğinden, Londra'da ünlü bir cerrah olan Bay Bates'in yanına çırak olarak verildim; burada dört yıl kaldım. Babam arasına biraz para gönderirdi; ben bu paraları, gemicilik öğrenmek, geziye çıkmak isteyenlere yararlı olacak bazı matematik bilgileri edinmek için harcardım; çünkü, günün birinde deniz gezisine çıkacağıma hep inanırdım. Bay Bates'ten ayrılınca babamın yanına döndüm ve onun, amcamın ve başka akrabalarımın yardımıyla kırk lira kadar bir para topladım. Leyden'de giderlerimi karşılamak üzere yılda otuz lira gönderecekleri sözünü de aldım. Orada, uzun gezilerde işime yarayacağını bildiğimden, iki yıl yedi ay hekimlik okudum.

Yurduma dönünce, sevgili hocam Bay Bates'in öğüdüyle kaptan Abraham Parnell'ın komutasındaki Swallow adlı gemiye cerrah olarak girdim ve üç buçuk yıl bu gemide kaldım. Akdeniz'e, daha başka yerlere birkaç gezi yaptık. Dönüşümde artık Londra'da yerleşmeye karar verdim. Hocam Bay Bates beni bu yolda yüreklendirmiş, hatta birçok hastaya da salık vermişti. Old Jury'de küçük bir evin bir katını tuttum. Bekâr yaşamıma son vermemi öğütleyenler oldu; ben de Newgate sokağında, çorapçı Bay Edmund Burton'un ikinci kızı, Mrs. Mary Burton ile evlendim: karım dört yüz lira drahoma getirdi.

Sevgili hocam Bay Bates iki yıl sonra öldü; çok dostum yoktu; işlerim bozulmaya başladı; çünkü birçok meslektaşımın kötü davranışlarına öykünmeye vicdanım razı olmuyordu. Bundan ötürü, karımla tanıdıklarımın bazılarına danıştım, yine bir deniz gezisine çıkmaya karar verdim. Arka arkaya iki gemide cerrahlık yaptım; altı yıl içinde, Hindistan'a ve Batı Hindistan adalarına yapılan birçok geziye katıldım; hayli para kazandım. Yolculukta, yanımda her zaman birçok kitap bulundurduğumdan, boş zamanlarımı eski ve yeni yazarların en iyilerini okumakla geçirirdim; karaya çıktığım zaman da, karşılaştığım ulusların yaşayış ve huylarını inceler, belleğim çok güçlü olduğundan dillerini büyük bir kolaylıkla öğrenirdim.

Bu gezilerin sonuncusu pek verimli olmadı; denizden soğudum; çoluğum çocuğumla artık yurdumda kalacaktım. Old Jury'den Fetter Lane'e, oradan da gemiciler arasında müşteri bulurum umuduyla, Wapping'e taşındım; yararı olmadı. Belki işim yoluna

girer diye üç yıl boşu boşuna bekledikten sonra, güney denizlerine geziye hazırlanan Antelope adında bir geminin kaptanı William Prichard'ın kârlı bir önerisiyle karşılaştım ve kabul ettim. 4 Mayıs 1699'da, Bristol limanından yola çıktık, gezimiz başlangıçta çok iyi geçti.

Bu denizlerde başımdan geçenleri inceden inceye anlatarak okuyucuları sıkmak, bazı nedenlerden ötürü, doğru olmaz. Yalnızca şu kadarını bildireyim ki, Hindistan'a geçerken şiddetli bir fırtına bizi Van Diemen topraklarının kuzey batısına sürdü. Araştırmalar sonucunda, otuz derece iki dakika güney enlemde bulunduğumuzu anladık. Tayfalarımızdan on ikisi yorgunluktan ve kötü beslenmeden dolayı ölmüşlerdi; geri kalanlarsa bitik bir durumdaydılar. 5 Kasımda -bu ay buralarda yaz başına raslar- hava sisliydi; gemiciler gemiden ancak yarım gomine (2) ötede bir kayanın birden önümüze çıktığını farkettiler. Rüzgâr o kadar şiddetli esiyordu ki, gemiyi doğru kayanın üzerine attı, gemi de parçalanıverdi. Beş tayfayla ben, denize bir filika indirilmiş, bir hamlede gemiden ve kayadan uzaklaşabilmıştik. Hesabıma göre üç fersah kadar kürek çektik; artık gücümüz kalmamıştı; zaten daha gemideyken yorgunluktan bitkin bir duruma gelmiştik, kendimizi dalgaların keyfine bıraktık ve yarım saat kadar sonra güneyden çıkıveren bir sağanakla devrildik. Filikadaki arkadaşlara, kayaya atlayanlara veya gemide kalanlara ne oldu, bilmiyorum; sanırım hepsi de yok olmuştur. Bana gelince, kendimi raslantıya bırakarak yüzdüm; rüzgâr, kabaran sular beni ileri doğru sürüklüyordu. Sık sık bacaklarımı aşağı doğru indiriyordum, fakat ayaklarım dibe değmiyordu. Sonunda, kesilip de artık kolumu bile oynatamayacağım bir anda, suyun, boyum derinliğinde olduğunu anladım; bu ara fırtına da epey yatışmıştı. Deniz dibinin eğimi o kadar azdı ki, ancak bir mil kadar yürüdükten sonra karaya çıkabildim: kestirebildiğime göre saat, akşam sekiz sularındaydı. İçeriye doğru yarım mil yürüdüm; ne bir eve, ne bir insan izine rasladım; kimbilir belki de bitkin bir durumda olduğumdan bir şey göremedim. Çok yorgundum; diğer yandan, havanın sıcaklığı ve gemiden ayrılmadan önce içtiğim bir kadeh konyak etkisini göstermiş, uykum gelmişti. Yumuşacık, kısa çimenlerin üzerine uzandım ve yaşamımda bu kadar deliksiz bir uyku uyumadım. Dokuz saatten fazla uyumuş olmalıyım ki uyandığım zaman gün doğmuştu. Davranıp kalkmak istedim; kımıldayamadım bile. Sırt üstü yatmıştım; kollarımın, bacaklarımın her iki yandan yere sıkıca bağlanmış olduklarını duyumsadım; uzun ve gür saçlarım da aynı biçimde bağlıydı. Vücudumun da, koltuk altlarımdan kalçalarımaya kadar ince bağlarla kuşatılmış olduğunu fark ettim. Ancak havaya bakabiliyordum; güneş de kızmaya başlamıştı, ışıkları gözlerimi rahatsız ediyordu. Çevremde bir uğultu duydum, fakat bulunduğum durumda gökten başka hiçbir şey göremiyordum. Biraz sonra sol bacağımın üstünde canlı bir şeyin yürüdüğünü duyumsadım; göğsümün üzerinde yavaş yavaş ilerledi, çeneme kadar sokuldu; gözlerimi yapabildiğim kadar aşağı indirince, bunun, sırtında bir ok kuburu, elinde de bir yayla ok taşıyan, boyu altı parmak (3) bile gelmeyen bir insan olduğunu gördüm. Bu arada, aynı cinsten en aşağı kırk kadar yaratığın da birincinin ardı sıra geldiklerini duyumsadım. Son derece şaşırılmıştım; avazım çıktığı kadar öyle haykırdım ki, hepsi korkudan kaçıştı; içlerinden bazıları, sonradan öğrendiğime göre üzerimden yere atlarken düşmüşler, yaralanmışlar. Fakat biraz sonra gene geldiler ve içlerinden, yüzümü tümüyle görebilecek kadar sokulma gözüpekliliğini gösteren biri, el ve gözlerini hayranlık yollu yukarı kaldırıp, ince fakat açık bir sesle Hekinah degul diye bağırdı; ötekiler, aynı sözcükleri birkaç kez yinelediler; fakat ne demek istediklerini o zaman doğallıkla bilmiyordum. Bütün bunlar olup biterken, okuyucularımın da anlayacağı gibi, endişeler içindeydim; Sonunda, bu durumdan

kurtulmaya çabalayarak sol kolumu yere bağlayan ipleri koparmayı ve kazıkları sökmeyi başardım; sonra kolumu yüzüme doğru kaldırarak beni yere nasıl bağladıklarını anladım; aynı zamanda canımı çok kötü acıtan bir atılışla saçlarımı sol yandan yere bağlayan ipleri biraz gevşettim, başımı iki parmak kadar yana çevirebildim.

O küçük insanlar bir kez daha kaçıştılar, hiçbirini yakalayamadım; bu hareketim üzerine keskin bir haykırma oldu; bu haykırma kesilince içlerinden birinin Tolgo Phonac diye bağırıldığını duydum; aradan bir an geçmemişti ki, her biri birer iğne gibi batan yüzden fazla okun sol elime saplandığını duyumsadım; bundan sonra tıpkı bizim Avrupa'da bomba attığımız gibi, bir yığın ok da havaya attılar; bunların birçoğu herhalde üzerime düştü, ama duymadım; birkaçı da hemen sol elimle koruduğum yüzüme indi. Bu ok yağmuru dinince, üzüntü ve acıyla homurdanmaya başlayarak, kendimi kurtarmaya bir kez daha çabaladım; ilkinden daha şiddetli bir ok yayılımı altında kaldım; bazıları da mızraklarını yanlarıma sokmaya çabalıyorlardı; fakat bereket versin manda derisinden bir yelek giymiştim de, delemiyorlardı. en güvenli yolun, kımıldanmadan yatmak ve geceyi beklemek olacağını düşündüm; sol elim serbest olduğundan, o zaman kendimi kurtarabilirdim; buranın halkına gelince de, eğer hepsi o gördüğüm küçük insanların boyundaysa bana karşı çıkarabilecekleri en güçlü orduların hakkından gelebileceğimi kestiriyordum. Fakat bahtım büsbütün başkaymış. Halk, sakın sakın yattığını görünce artık ok atmadı, ama kulağıma gelen gürültüden sayılarının gittikçe arttığını anladım. Dört yarda ötemde; tam kulağımın hizasında, bir saattir bir takırtı duyuyordum; sanki bir şeyler çakılıyor, kuruluyordu. İp ve kazıkların bıraktığı kadar başımı o yana çevirdim; yerden bir buçuk ayak yükseklikte ve üzerine bu adamlardan dördünü alabilecek bir iskele kurulmuş, bu iskeleye çıkmak için de üç merdiven yapılmıştı. İskelenin üstündekilerden önemlice bir kişi gibi görünen biri, uzun bir söylev verdi; bir sözcüğünü bile anlamadım. Önceden söylemeliydim ama unuttum: bu önemlice kişi söze başlamadan önce Langro debul san diye üç kez bağırmişti (bu sözcüklerle bundan öncekileri sonra bana yinelediler ve açıkladılar). Bunun üzerine elli kişi yanıma gelerek, başımın sol yanını bağlayan ipleri kestiler; böylece yüzümü sağa çevirerek konuşacak olan adamı ve işaretlerini görebildim. Orta yaşlı ve yanındakilerden daha boylu görünüyordu; bunlardan biri giysisinin kuyruğunu tutuyordu, orta parmağımdan biraz uzuncaydı; öteki iki kişi de yardım için yanlarında duruyorlardı. Söz söyleyen kişi tam bir söylevci gibi davranıyordu; sözlerinde korkutucu tümcelerle birlikte söz verme, acıma ve iyilik anlamına gelen parçalar seziyordum. Kendilerine teslim olduğumu anlatır bir tavırla, sol elimle gözlerimi, tanığım olarak gösterdiğim güneşe doğru kaldırdım, birkaç sözcükle yanıt verdim. Gemiyi terk etmeden birkaç saat önce yediğim yemekten beri ağzıma bir lokma koymamıştım, açlıktan bayılıyordum; içim o kadar eziliyordu ki, artık dayanamayacağımı göstermek için (belki görgü kurallarına aykırı olarak) parmağımı birçok kez ağzıma götürmekten kendimi alamadım; böylece yiyecek istediğimi anlatmak istiyordum. Hurgo (sonradan öğrendiğime göre, burada büyük adamlara bu ad veriliyormuş) ne demek istediğimi pek güzel anladı; iskeleden indi, yanlarıma merdivenler dayatılmasını buyurdu. Yüzden fazla adam bu merdivenlerden çıkarak ellerinde yiyecek dolu sepetlerle ağzıma doğru yürüdüler; meğer kral, geldiğimi duyar duymaz, yiyecek bulunmasını ve buraya gönderilmesini buyurmuş. Bu sepetler içinde çeşitli hayvanların etlerinin olduğunu gördüm, fakat tatlarından hangi hayvanların etleri olduğunu ayırt edemedim. Biçimleri koyun buduna, küreğine, dösüne benzeyen

çok iyi pişirilmiş, fakat her biri bir çayır kuşu kanadından daha ufak parçalar vardı; iki üç tanesini bir lokmada yuttum ve her biri aşağı yukarı bir tüfek mermisi büyüklüğünde olan üç ekmek somununu da birden ağızıma atıverdim. Bütün bu yiyecekleri bana, hiçbir çabayı esirgmeden, iriliğim ve iştahım karşısında şaşkınlıktan şaşkınlığa düşerek veriyorlardı. İkinci bir işaretle içmek istediğimi anlattım. Yemek yiyişimden az içkinin yetmeyeceğini kestirdiler; çok da zeki adamlar olduklarından, en büyük fıçılarını, büyük bir ustalıkla yerden kaldırıp elime doğru yuvarladılar, ağızını da açtılar; zaten bir bardak kadar bir şey alan fıçıyı bir yudumda bitirdim. İçkinin lezzeti Bourgogne (4) şarabını andırıyordu, fakat daha nefisti. Bir fıçı daha getirdiler, onu da aynı biçimde içtim; daha da istediğimi işarette anlattım, fakat artık verecek içkileri kalmamıştı. Ben bütün bu harikaları gösterdikten sonra sevinçlerinden bağrıışmaya, göğsümün üzerinde oynaşp zıplamaya başladılar; önce yaptıkları gibi de Hekinah degul sözcüklerini yineleyip durdular. Boş fıçıları aşağı atmamı istediler: fakat önce Borach mivola diye bağırarak fıçıların altında kalmamaları için aşağıdakilerin dikkatini çekmişlerdi. Fıçıları havada görünce de herkes Hekinah degul diye bağrııştı. Vücudumun üzerinde aşağı yukarı dolaşan bu adamlardan kırk ellisini yakalayıp yere çarpmak isteğini sık sık duyduğumu itiraf etmeliyim; fakat okların acısı, daha da kötü şeyler yapabilecekleri düşüncesi, onurum üzerine verdiğim söz (teslim olduğumu anlatmak isteyen tavrımı söz sayıyordum) beni bu düşünceden vazgeçirdi. Hem sonra hiçbir harcamadan çekinmeyerek, beni olağanüstü bir biçimde ağırlayan bu halka konukseverlik kuralına göre minnet altındaydım. Fakat ellerimden biri serbestken, benim gibi onlara göre çok iri bir yaratık karşısında hiç korku duymadan vücudumun üstüne çıkıp dolaşmaya cüret eden bu insancıkların gözüpekliğine şaşmamak elimden gelmiyordu. Biraz sonra, artık başka yiyecek istemediğimi görünce, İmparator Hazretlerinden gelen yüksek bir kişi önüme çıkıverdi; sağ bacağıma tırmandı, on ikiyi bulan adamlarıyla birlikte yüzüme doğru ilerledi: kralın mührünü taşıyan güven mektubunu çıkardı, adeta gözlerime yapıştırdı ve hiçbir öfke belirtisi göstermeden, fakat kesin bir kararlılıkla on dakika kadar konuştu. Konuşurken eliyle bir yeri gösteriyordu. Sonradan öğrendiğime göre bu yer, yarım mil ötede bulunan başkentmiş ve kral hazretleri ile Meclis, oraya götürülmemi karara bağlamış. Gelişigüzel birkaç sözcükle yanıt verdim; sonra serbest olan elimi öteki elimin, başımın ve vücudumun üzerine koyarak serbest bırakılmak istediğimi işaret ettim; (bir zararım dokunmasın diye elimi her defasında başlarının üzerinden geçirmeyi unutmamıştım). Kralın elçisi ne istediğimi anlar gibi göründü, ama başını bu isteğimin yerine getirilemeyeceğini anlatır bir biçimde salladı; eliyle de işaret ederek, başkente bağlı olarak götürülmem gerektiğini anlatmak istedi; çok iyi davranılacağını, yetesiye yiyecek içecek vereceklerini de işaret etti. Bunun üzerine bağlarımı koparmak için bir çaba göstermeyi düşündüm; fakat yara bere içinde olan yüzüme ve ellerime saplanan okların (bunlardan birçoğu hâlâ etlerimin içindeydi) acısını yine duydum; düşmanlarımın sayısının da arttığını görünce bana istedikleri gibi davranmalarını anlatmak için birkaç işaret yaptım. Bunu gören Hurgo ve adamları sevinçli yüzlerle ve büyük bir nezaketle yanımdan ayrıldılar. Biraz sonra bir bağrıışma oldu; herkes Peplom selan, Peplom selan diye yineleyip duruyordu; halktan birçoğunun sol yanına yaklaştığını ve iplerimi gevşettiğini duyumsadım, öyle ki sağ yanım üzerinde dönerek su döküp rahatlamak olanağını buldum; bol bol su döktüm; halk hayran kaldı; ne yapacağımı, hareketimden sezdiklerinden sağ yanımdakiler hemen sola açılmışlar, benden büyük gürültü ve şiddetle akan selden kaçabilmişlerdi. Bundan biraz önce, ellerimi ve yüzümü hoş kokulu bir merhemle oğmuşlardı; bu merhem birkaç dakika içinde oklarının verdiği

sızıyı gidermişti. Bütün bunlar ve karnımı iyice doyuran yiyecek ve içecekleri uykumu getirmişti. Sonradan anladığıma göre sekiz saat uyumuşum; şaşmadım: hekimler İmparatorun emri ile şarap fiçilerine uyku ilacı katmışlardı.

Anlaşılan karaya ayak bastıktan sonra beni yere uzanmış, uyumaktayken görenler hemen bir posta göndererek İmparatora haber vermişlerdi: İmparator, Meclisini toplamış ve anlattığım biçimde bağlanmamı (bunu ben gece uyurken yapmışlardı); bana bol yiyecek içecek verilmesini ve başkente götürülmem için bir araba hazırlanmasını karar altına almıştı.

Böyle bir karar cüretli ve tehlikeli görülebilir ve eminim, Avrupa'da hiçbir hükümdar, aynı koşullar altında böyle davranmaz. Fakat düşünceme göre, bu hem çok ihtiyatlı, hem de pek soylu bir karardı. Çünkü örneğin bu adamlar, ben uyurken mızrak ve oklarıyla beni öldürmeye kalksalar ilk acıyı duyar duymaz kesinlikle uyanacak, öfkem ve gücüm öyle bir duruma gelecekti ki, beni bağlayan ipleri koparabilecektim; bu adamlar da bana karşı koyacak durumda olmadıkları gibi acıma duyguma da sığınamayacaklardı.

Bu ülke halkı matematikte almış yürümüş; ve bilginin ünlü bir koruyucusu olan İmparatorun onayı ve özendirilmesiyle mekanik sanatlarında büyük bir gelişmişlik düzeyine erişmiş. Bu hükümdar, ağır yük ve ağaçların taşınması için tekerlekli araçlar yaptırmış; bazıları dokuz ayak (5) uzunluğunda olan en büyük gemilerini, kolayca odun bulunacağı için ormanlarda yaptırır, sonra denize götürmek üzere üç dört yüz yarda bu araçlarla taşıtmış. Beş yüz doğramacı ve mühendis hemen en büyük arabalarını hazırlamaya koyulmuştu. Bu, üç parmak yüksekliğinde, yedi ayak boyunda, dört ayak eninde, yirmi iki tekerlekli, ağaçtan bir kerevetti. Ben karaya ayak bastıktan dört saat sonra yola çıkan bu araba gözüktüğü zaman tüm halk bağrışmış; benim de bir ara işittiğim bağrışma meğer buymuş. Arabayı bana yanlamasına yaklaştırmışlar; fakat asıl sorun beni kaldırıp arabaya yerleştirmek olmuş. Bunun için birer ayak boyunda seksen tane direk dikilmiş; sicim kalınlığında çok sağlam iplerin uçlarındaki çengelleri, işçilerin boynuma, ellerime, vücuduma dolamış oldukları bağlara takmışlar.

En güçlülerinden dokuz yüz kişi, direklere makaralarla bağlı bu iplere asılarak üç saatten az zamanda beni kaldırıp arabaya yerleştirmiş ve sonra sıkıca bağlamışlar. Ben, bu ayrıntıları sonradan öğrendim, çünkü bütün bunlar olup biterken içkime katmış oldukları uyku ilacının etkisiyle derin bir uykudaydım. İmparator Hazretlerinin her biri dört buçuk parmak yüksekliğinde en iri atlarından bin beş yüzü, beni, yukarıda da söylediğim gibi yarım mil ötede olan başkente götürmek üzere arabaya koşulmuştu. Yola koyulduktan dört saat sonra gülünç bir olay beni uyandırdı; arabanın bir yeri bozulmuş, onarım için durulmuştu; yerlilerden iki üç genç beni uyurken görmek merakına kapılmışlar, arabaya çıkmışlar, yavaş yavaş yüzüme sokulmuşlar: içlerinden koruman alayında subay olan biri, kısa kargısının sivri ucunu burnumun sol deliğine iyice sokmuş; burnum da tıpkı saman çöpüyle karıştırılmış gibi gıcıklandınca şiddetle aksırmışım. Üzerime çıkanlar kimseye görünmeden sıvışmışlar. Ben böyle birden bire uyanışımın nedenini ancak üç hafta sonra öğrenebildim. O gün akşama kadar hayli yol aldık; gece her bir yanımda beş yüz koruman olduğu durumda dinlendik. Bu korumanlardan yarısının ellerinde meşaleler, diğerlerinde de yay ve oklar vardı; bir kımıldanacak olsam, hemen üzerime yağdıracaklardı. Ertesi sabah güneşle birlikte yolumuza devam ettik; öğleye doğru da kent kapılarının iki yüz yarda berisine geldik. İmparator buyruğundaki tüm adamlarıyla birlikte bizi karşılamaya gelmişti; fakat saray ileri gelenleri, İmparator Hazretlerinin, üzerime çıkararak kendisini tehlikeye koymasına

razı olmadılar. Arabamın durduğu yerde, bu ülkenin en büyük yapısı sayılan, eski bir tapınak vardı; bu tapınak, bundan birkaç yıl önce bir cinayetle kirlenmiş ve halkın bağnazlığı yüzünden değersiz sayılmıştı. Bunun üzerine, içindeki süs ve eşyalar kaldırılmış, bayağı işler için kullanılmaya başlanmıştı. Ben bu yapıda kalacaktım. Kuzeye bakan genel kapısı aşağı yukarı dört ayak yükseklikte ve hemen hemen iki ayak genişlikteydi, bu kapıdan ancak emekleyerek girebilirdim. Kapının her iki yanında, yerden altı parmak yükseklikte bile olmayan iki pencere vardı. Sol yanındaki pencereye, kralın çilingirleri, Avrupalı bir bayanın saat kösteğine benzeyen ve hemen hemen o kalınlıkta olan doksan bir tane zincir bağladılar; bu zincirlerin öbür uçlarını da otuz altı asma kilitte sol bacağıma taktılar. Tapınağın tam karşısında, caddenin öte yanında, yirmi ayak uzakta, en aşağı beş ayak yükseklikte bir kule vardı. İmparator beni seyretmek için adamlarının ileri gelenleriyle bu kuleye çıkmış; ama ben onları görememiştim. Sanıldığına göre yüz binden çok insan beni görmek için kentten çıkmıştı; yanımda korumanlar bulunmasına karşın, merdiven dayayıp üzerime çıkanların sayısının on binden aşağı olmadığını sanıyorum; fakat hemen bu gibi hareketleri ölüm cezasıyla yasaklayan bir karar çıkarılmıştı. İşçiler artık zincirleri koparıp kaçmamın olanağı olmadığını anlayınca, beni bağlayan ipleri kestiler; ömrümde benzerini duymadığım bir kederle ayağa kalktım. Kalktığımı ve yürüdüğümü gören halkın gürültü ve şaşkınlığını anlatmak olanaksızdır. Sol bacağıma köstekleyen zincirlerin uzunluğu iki yarda (6) kadardı ve yalnızca bir yarım çember içinde gidip gelmeye izin vermekle kalmıyor, kapının dört parmak kadar ötesine bağlı olduklarından, kapıdan emekleyerek girmeme, tapınakta boylu boyunca uzanmama da olanak veriyordu.

II

Lilliput İmparatoru birçok soyluyla birlikte, yazarı kapatıldığı yerde ziyaret ediyor. İmparatorun kendisinin ve giyiminin betimlenmesi. Yazara dillerini öğretmek için bilginler atanıyor. Yumuşak huylarından ötürü beğeni kazanıyor. Ceplerini arıyorlar; kılıcını, tabancalarını alıyorlar.

Ayağa kalkınca çevreme baktım: ömrümde bu kadar hoş bir görünümle karşılaşmadığımı söylemeliyim. Kırlar hiçbir kesintisi olmayan bir bahçe gibi görünüyor; genellikle kırk ayak kare olan, çitle çevrili tarlalar da çiçek tarhlarına benziyordu. Bu tarlaların arasına yirmi yarda karelik korular karışıyordu; en yüksek ağaçlar, tahminime göre yedi ayak boyundaydı. Sol yanıma düşen kente baktım: şanolara çizilen kent resimlerini andırıyordu.

Bu arada İmparator kuleden inmişti, at üstünde bana doğru geliyordu. Bu yaptığı ona az kalsın pahalıya mal olacaktı: bineği çok iyi eğitilmiş olmakla birlikte, bana benzer bir şey görmeye alışmamıştı; ona, yürüyen bir dağ gibi görünmüş olmalıyım; şahlandı; fakat çok usta bir binici olan hükümdar, adamları yetişip dizginleri tutuncaya kadar, üzengilerin üstünde sıkı sıkı tutundu ve sonra indi. Her yanıma büyük bir hayranlıkla gözden geçirdi, fakat zincirim uzunluğunca benden uzak durdu. Aşçı ve kilercilerine, yiyecek içecek vermelerini buyurdu; bunlar zaten hazırlıklıydı; tekerlekler üzerine oturtulmuş büyük kapları erişebileceğim bir yere kadar ittiler. Bunları aldım ve hepsini

hemen boşaltıverdim: yirmisi et, onu da içkiyle doluydu; etle dolu olanlardan her biri iki üç lokmadan fazla tutmadı; on toprak testide olan içkiyi de bir kabın içine doldurdum, bir yudumda içiverdim ve böylece sürdürdüm. İmparatorun eşleri, kral soyundan genç prens ve prensesler, yanlarında birçok kibar bayanla birlikte, biraz ötede, tahtirevanlarında oturuyorlardı; İmparatorun atının geçirdiği kazadan sonra indiler, yanına geldiler. Şimdi size İmparatoru betimleyeceğim. İmparator, saray ileri gelenlerinin hepsinden bir tırnak daha boyluydu: bu durum ona bakanlara korku saçmak için yetmektedir. Yüzünün çizgileri güçlü ve erkekçe; dudakları kalın; burnu, kartal gagası biçimindeydi. Teni zeytin renginde; duruşu dik; vücudu, kolu bacağı orantılı; davranışları zarif; duruşu ve tavrı görkemliydi. O zaman, gençliğinin ilk çağını geçmişti; yirmi yedi üç çeyrek yaşındaydı; yedi yıl mutluluk içinde, savaşlarda, genellikle utku kazanarak saltanat sürmüştü. Kendisini daha rahat görebilmek için yan yatmıştı; yüzüm, yüzünün tam karşısındaydı; aramızda da üç yarda kadar bir şey vardı. O günden beri İmparatoru birçok kez avucumun içine aldığımdan, yaptığım betimlemede yanılmış olmama olanak yoktur. Giysisi düz ve yalındı; yarı Avrupa, yarı Asya biçiminde dikilmişti; başında, mücevher kakmalı, tepesi sorguçlu, altından hafif bir miğfer vardı; elinde de zincirlerimi koparıp serbest kaldığım takdirde kendini korumak için, bir yalın kılıç tutuyordu: kılıç, hemen hemen üç parmak uzunluğundaydı, kabzası ve kını altındandı ve mücevherlerle süslüydü. İmparatorun sesi ince olmakla birlikte çok açıktı; ayakta olduğum vakit bile iyice işitebiliyordum. Bayanlar ve saray ileri gelenleri olağanüstü iyi giyinmişlerdi; durdukları yere, sanki altın ve gümüş sırmalı biçimlerle işlenmiş bir eteklik serilmişti. İmparator Hazretleri benimle birçok kez konuştu; ben de yanıt verdim, ama bir türlü anlaşamadık. Yanında (giyinişlerinden çıkardığıma göre) rahipler ve hukukçular vardı; İmparator benimle konuşmalarını buyurdu; ben de, onlarla, geveleyebildiğim her dilde, Felemenkçe, Latince, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca ve Lingua Franca (7) ile konuştum; hiç yararı olmadı. İki saat kadar sonra saray ileri gelenleri çekildi. Beni elden geldiği kadar yakından görmek üzere çevreme toplanmak isteyen halkın herhangi bir saçmalık ya da muziplik yapmasını önlemek için yanımda güçlü bir koruman birliği bırakmışlardı. Bazı kimseler, evimin kapısında otururken, bana ok atmak küstahlığında bile bulundular; hatta oklardan birisi az kalsın sol gözümü kör ediyordu. Bunun üzerine kıtanın albayı, elebaşlarından altısını yakalattı ve bunları, bağlı olarak elime teslimden daha uygun bir ceza olamayacağını düşündü. Askerler mızraklarının kör uçlarıyla onları bana doğru ittiler; erişebileceğim bir yere geldikleri zaman hepsini sağ elimle yakaladım; beşini ceketimin cebine koydum; altıncıya gelince, bunu diri diri yiyecekmişim gibi yaptım: adamcağız cıyak cıyak bağırmaya başladı. Albay ve subaylar, hele cebimden çakımı çıkardığımı görünce, büyük bir endişeye düştüler. Fakat korkularını çabucak giderdim: tatlı tatlı bakarak, adamcağızın bağlı olduğu ipleri hemen kestim; sonra kendisini yavaşça yere bıraktım; o da, kaçıp gitti. Ötekileri de birer birer cebimden çıkardım, aynı biçimde serbest bıraktım. Acıma duygumu gösteren bu davranışım, askerleri de, halkı da son derece hoşnut etmişti; bu olay, sonra sarayda duyulmuş, benden yana iyi bir etki yapmıştı.

Geceye doğru biraz güçlkle evime girdim; yere uzandım; on beş gün kadar böyle yerde yattım. Bu arada İmparator bana bir döşek yapılmasını buyurmuştu. Arabalarla, burada herkesin kullandığı boyda altı yüz döşek getirdiler ve evimde, bunlardan bana bir yatak yaptılar. Yatağı yapabilmek için, ufak döşekleri dörder dörder birbirlerine eklemişlerdi; fakat bu beni cilalı taştan olan yerin sertliğinden pek o kadar koruyamadı. Aynı düşünceyle, benim gibi uzun zamandır sıkıntı çekmeye alışmış biri için hiç de

kötü olmayan çarşaf, battaniye ve örtü sağladılar.

Gelişimin haberi bütün ülkede yayılınca, sürü sürü zengin, aylak ve meraklı beni görmeye koşmuştu; öyle ki, köyler hemen hemen boşalmıştı; toprak ve ev işleri geri kalacaktı. Fakat İmparator, bu sakıncayı önlemek için kararlar ve buyruklar yayımlayarak önlem almıştı. Verilen yönergeye göre beni görmüş olanlar hemen evlerine dönecek ve saraydan izin almadan evimin elli yardadan daha yakınına sokulmayacaklardı. Bu izinler sayesinde devlet yazmanları bir hayli para kazandılar. Bütün bunlar olup biterken İmparator, birçok kez meclisini toplamış, beni ne yapacakları konusunda görüşmeler olmuştu. Sonradan, devlet sırlarını bilir sayılan, yüksek kişilikli, yakın bir dostumun söylediğine göre saray benim yüzümden büyük zorluklar içindeymiş. Zincirlerimi kırıp serbest kalmamdan, beni beslemenin çok pahalıya gelip bir kıtlığa neden olabileceğinden korkuyorlarmış.

Bir ara, beni aç bırakarak ya da hiç olmazsa, yüzüme, ellerime zehirli oklar atarak öldürmeye karar vermişler; fakat sonra, bu kadar büyük bir cesedin yayacağı kokuyla başkentte veba çıkabileceğini, bütün ülkeye yayılabileceğini düşünmüşler. Görüşmeler böylece sürüp giderken, ordudan birkaç subay Meclisin kapısına gelmişler; bunlardan ikisi içeri kabul edilmiş; yukarıda sözünü ettiğim o altı suçluya nasıl davrandığımı anlatmışlar; bu, İmparator Hazretlerinin yüreğinde ve bütün mecliste benden yana öyle uygun bir etki yapmış ki, hemen bir buyruk çıkarılmış. Bu buyruğa göre başkentten dokuz yüz yardalık bir çevre içinde bulunan bütün köyler, her sabah altı öküz, kırk koyun ve beni besleyecek daha başka yiyeceklerle bunlarla orantılı ekmek, şarap ve içki göndermeye zorunlu tutuluyorlardı. Bu yiyecek ve içeceklerin bedellerinin ödenmesi için İmparator Hazretleri hazinesinde bir bölüm açıyordu. Bu hükümdar, genellikle kendi arazi ve mülkünün geliriyle geçiniyor; halktan ancak olağanüstü durumlarda vergi alıyor; kendisiyle birlikte savaşa gitmek zorunluluğunda olanlar kendi giderlerini kendileri karşılıyorlardı. Hizmetime altı yüz kişi ayrılmıştı; bunlara yiyecekleri karşılığı aylık veriliyordu; oturmaları için de evimin sokak kapısının her iki yanında çadırlar kurulmuştu. Üç yüz terzi bana ülke modasına göre giysi dikecek; İmparator Hazretlerinin en ünlü bilginleri bana dillerini öğretecekler; İmparatorun ve soyluların atları, koruman birlikleri, hayvanların bana alışmaları için önümde sık sık talim yapacaklardı. Bütün bu buyruklar yerine getirildi. Üç hafta içinde, ülkenin dilinde epey ilerledim; İmparator beni ziyaretleriyle sık sık onurlandırıyor, hatta dil öğretmenlerime yardım ederek bana ders vermek lütfunda da bulunuyordu. Kendisiyle şöyle böyle konuşmaya başlamıştım bile. Lütfedip beni serbest bırakmasını rica ettiğimi anlatmak için gereken sözcükleri ilk olarak öğrenmiştim; bunları, her gün dize gelerek yinelerdim. İmparatorun yanıtı korktuğum gibiydi: bu zamanla olacak bir şeydi; meclise danışmadan böyle bir şeyi düşünemezdi bile; önce Lumos kelmin pesso desmar lon emposo, yani kendisine ve ülkesine zarar vermeyeceğime ant içmem gerekiyordu; fakat bana çok iyi davranılacaktı; sabretmem, uygun hareketlerimle kendisinin ve uyruklarının güvenini kazanmam çok yararlı olacaktı. İmparator Hazretleri sözünü sürdürerek, atayacağı görevlilere üstümü başımı aramalarını buyurduğunda, bunu kötü karşılamamamı istediğini söyledi; çünkü üzerimde silah bulunabilirdi; bu silahlar da, benim gibi korkunç bir kimsenin iriliğine uyuyorsa, her durumda çok tehlikeli şeylerdi. İmparator Hazretlerinin isteğini yerine getireceğimi, giysilerimi çıkarmaya, ceplerimi önünde boşaltmaya hazır olduğumu söyledim. Bunları kâh sözcükler, kâh işaretlerle anlatmıştım. Yanıtı şu oldu: ülkenin yasalarına göre iki görevlinin üstümü araması gerekiyordu; onayım ve yardımım olmadan böyle bir işin yapılamayacağını

biliyordu; fakat iyi yüreklilik ve doğruluğum hakkında öyle iyi düşünceler besliyordu ki, iki görevliyi elime emanet etmekten çekinmeyecekti; hem sonra, benden alınan her şey ülkelerinden ayrılırken geri verilecek ya da biçeceğim değer üzerinden bedelleri ödenecekti. İki görevliyi ellerime aldım; önce ceketimin cebine, sonra sırayla bütün öteki ceplerime soktum; kendimden başka kimseye yararı olmayacağını sandığım ufak tefek birkaç şey bulunan bir gizli ceple iki küçük pantolon cebimi aratmak niyetinde değildim. Bu küçük ceplerin birinde gümüş saatim; ötekinde, içinde birkaç altın olan kesem vardı. Memurlar kâğıt ve hokka kalem getirmişlerdi; gördükleri her şeyin tam bir çizelgesini yaptılar. İşlerini bitirince, çizelgeyi İmparatora sunmak üzere, kendilerini yavaşça yere bırakmamı rica ettiler. Bu çizelgeyi ben sonra İngilizceye çevirdim; çevirisi, sözcüğü sözcüğüne şöyledir:

Önce, inceden inceye araştırıldıkta, Dağ Adam'ın (Quinbus Flestrin sözcüklerini böyle çeviriyorum) ceketinin sağ cebinde, kaba bir kumaş parçasından başka bir şey bulamadık; bu, İmparator Hazretlerinin en büyük kabul salonunu kaplayabilecek büyüklükteydi. Sol cebinde, kendi ve kapağı gümüşten kocaman bir sandık gördük; araştırmayla görevli olan bizler bunu kaldıramadık; Dağ Adam'dan kapağı açmasını rica ettik; birimiz sandığın içine girince, dizlerine kadar bir toz içine battı; bazı toz parçaları yüzümüze sıçradı; ikimizi de uzun uzun aksırttı. Yeleğinin sağ cebinde, birbiri üzerine katlanmış, üç insan büyüklüğünde, ince beyaz şeylerden yapılmış koca bir paket gördük; sağlam bir halata bağlanmış, siyah biçimlerle işaretlenmişti. Bu biçimlerin, harfleri hemen hemen ellerimizin yarısı kadar büyük birtakım yazılar olduğu kanısındayız. Sol cepte alet gibi bir şey vardı; bir yanından, İmparator Hazretlerinin saraylarının çevresindeki parmaklıklara benzeyen yirmi tane kazık çıkıyordu; bizi çok güçlkle anladığı için, Dağ Adam'ı sorularımızla üzmemek istemedik ama, bu aletle saçlarını taradığını sanıyoruz. Orta örtüsünün (ranfu-lo sözcüğünü böyle çeviriyorum; pantolonumu söylemek istiyorlardı); sağ yanındaki büyük cepte, içi oyuk, demirden bir direk gördük; bir insan uzunluğundaydı; ucuna, direktten daha büyük, sağlam bir odun parçası ekliydi; demir direğin bir yanında, garip biçimlerde kesilmiş, büyük demir parçalar vardı: ne olduklarını bir türlü kestiremedik. Sol cepte de bunun gibi bir alet bulduk. Sağ yanda, daha büyük bir cepte, yassı, yuvarlak, beyaz ve kırmızı, irili ufaklı birçok maden parçaları bulundu; gümüşe benzeyen beyaz parçalar o kadar iri ve ağırdı ki, arkadaşımınla birlikte güçlkle kaldıradık. Sol cepte iki siyah direk vardı; düz değillerdi; cebin dibinde olduğumuzdan bu direklerin tepesine kolaylıkla çıkamazdık; birinin üstü örtülüydü, yekpare olduğu anlaşılıyordu; ötekinin üst ucunda, iki baş büyüklüğünde, yuvarlak beyaz bir şey görünüyordu. Direklerin her ikisinin de içine kocaman çelik parçalar konmuştu. Aldığımız buyruğa göre davranarak, Dağ Adam'ı bunları bize göstermeye zorladık; tehlikeli aletler olmaları olasılığından korkuyorduk. O da, bunları kutularından çıkardı; birini, ülkesinde, sakalını traş etmek, ötekini de ekmeğini kesmek için kullandığını söyledi. İki küçük cebi daha vardı, ama bunların içine giremedik; orta örtüsünün üst yanında açılmış iki büyük yarık biçimindeydiler; karnının baskısı bunları iyice germişti. Sağ yandakinden büyük bir gümüş zincir sarkıyordu; cebin içindeki ucunda olağanüstü bir alet vardı: çıkarmasını istedik; bu, yarısı gümüş, yarısı da saydam olduğunu sonradan anladığımız bir madenden yapılmış bir küreye benziyordu: bir yüzünde çepeçevre çizilmiş garip biçimler görmüş, bunlara dokunabileceğimizi sanmıştık, fakat parmaklarımız bu saydam nesneye dayanıp kalmıştı. Dağ Adam, aleti kulaklarımıza dayadı: su değirmeni gibi sürekli bir gürültü çıkarıyordu. Bunun, ya bilmediğimiz bir hayvan veya Dağ Adam'ın taptığı Tanrı olduğunu tahmin ettik; fakat, düşüncemize göre, Tanrı olması

olasılığı daha güçlüdür: çünkü, Dağ Adam'ın bize söylediğine bakılırsa (dilimizi çok kötü konuştuğundan kendisini yanlış anlamış olabileceğimizi de belirtmeliyiz) buna danışmadan hemen hiçbir şey yapmazmış; buna kendisinin Tanrı sözcüsü dediğini, her işini onun göstereceği zamana göre yaptığını söyledi. Sol küçük cebinden, bir balıkçıya yetecek büyüklükte bir ağ çıkardı; bir kese gibi açılıp kapanabiliyordu; o da bunu zaten para kesesi olarak kullanıyormuş; içinde kalın, sarı maden parçaları bulduk; bunlar gerçek altınsa değerleri çok fazladır.

İmparator Hazretlerimizin buyruklarına uyararak, Dağ Adam'ın bütün ceplerini böyle dikkatle araştırdıktan sonra, belinde, kocaman bir hayvanın derisinden yapılmış bir kuşak gördük; sol yanına beş adam boyunda bir kılıç asılıydı; sağ yanındaysa, içi iki bölüme ayrılmış bir torba veya kese takılıydı; bu bölümlerden her biri İmparator Hazretlerimizin uyruklarından üçünü içine alabilirdi. Birinin içinde, çok ağır bir madenden yapılmış küreler ve yuvarlaklar vardı; her biri başlarımız kadar iri ve ancak güçlü bir adamın kaldırabileceği ağırlıktaydı. Öteki bölümün içinde, bir yığın siyah tanecikler vardı; ama bunlar, ötekiler kadar ne ağır, ne de büyüktü: elliden fazlasını avucumuza alabiliyorduk.

Bu, Dağ Adam'ın üzerinde bulduklarımızın tam bir çizelgesidir. Dağ Adam, İmparator Hazretlerimizin buyruklarına gereken saygıyı göstererek, bize büyük bir nezaketle davrandı. İmparator Hazretlerimizin mutlu dönemlerinin seksen dokuzuncu ayının dördüncü günü imzalanmış, mühürlenmiştir.

CLEFREN FRELOCK MARSİ FRELOCK

Çizelge önünde okununca, İmparator, bu eşyayı teslim etmemi nazik bir biçimde buyurdu. Önce palamı istedi; kınıyla birlikte kuşağımdan çıkardım. O sırada yanında bulunan en seçme askerlerinden üç bin kişiye, çevremi sarmalarını, yay ve oklarını her an hazır bulundurmalarını buyurmuştu; fakat ben bunun farkına varmamıştım, gözlerimi İmparator'dan ayırmıyordum. İmparator Hazretleri palamı kınından çıkarmamı buyurdular: deniz suyuyla ıslanarak biraz paslanmış idiyse de, büyük bir kısmı hâlâ pırıl pırıl parlıyordu. Bunu görünce, bütün askerler korku ve şaşkınlık arası bağışmaya başladılar; çünkü güneş çok parlaktı; ben de palamı sağa sola salladığımdan yansıyan ışık gözleri kamaştırıyordu. Çok yüksek ruhlu bir hükümdar olan İmparator Hazretleri, umduğum kadar yılmadı; palamı yeniden kınına koymamı ve yavaşça, zincirlerimden altı ayak kadar öteye atmamı buyurdu. Bundan sonra görmek istediği şey, içi oyuk demir delikler, yani tabancaları oldu.

Bunları da çıkardım ve isteği üzerine, nasıl kullanıldıklarını elimden geldiği kadar anlatmaya çalıştım; bir tanesini yalnızca barutla doldurarak (bereket versin, kesem çok sıkı olduğundan barut denize girmekle ıslanmamıştı: zaten ihtiyatlı denizciler böyle bir sakıncayı önlemek için önlem almaya özellikle dikkat ederler) İmparator Hazretlerinin ürkmemelerini söyledikten sonra, havaya bir el ateş ettim. Şaşkınlıkları palamı gördükleri zamankinden daha büyük oldu; yüzlerce kişi ölü gibi yere serildi; İmparator bile, ayakta kalabildiyse de, bir zaman kendine gelememi. Tabancaları da palamı teslim ettiğim gibi verdim; sonra, barut kesemi, mermileri yavaşça yere koydum; barut, ufacık bir kıvılcımla parlayıp tekmil sarayı havaya uçurabileceğinden, keseyi ateşten

uzak bir yere koymalarını da rica ettim. İmparatorun görmeyi çok merak ettiği saatimi de teslim ettim; İmparator, en uzun boylularından iki korumanına, tıpkı bizim ülkede sırık hamallarının bira fıçılarını taşıdıkları gibi, saati bir sırığa bağlayıp omuzlarında taşımalarını buyurdu. Çıkardığı sürekli tıkırtıya ve buradakilerin gözleri bizimkilerden çok daha keskin olduğundan, yelkovanın hareketine çok şaşı; yanındaki bilginlerden açıklama istedi; onlar da başka başka ve asla hiç uymayan birtakım şeyler söylediler. Bunları, okuyucularım kolayca kestirebileceğinden, burada yineleyecek değilim; hem zaten pek iyi de anlamadım. Gümüş, bakır paralarımı, içinde dokuz altın ve biraz ufaklık bulunan kesemi, çakımı, usturamı, tarağımı, gümüş enfiye kutumu, mendilimi, anı defterimi de verdim. Palamı, tabancalarımı, barut kesemi arabalara koyarak İmparator Hazretlerinin depolarına götürdüler; öteki eşyalarımı geri verdiler. Önce de söylediğim gibi, görevlilerin, bulamadıkları için aramadıkları, gizli bir cebim vardı. İçine, gözlerim zayıf olduğundan ara sıra kullandığım gözlüğümü, küçük bir dürbün ve ufak tefek birkaç şey koymuştum. İmparator için bir önemi olmadığından, bunları ortaya çıkarmamda bir zorunluluk yoktu; hem zaten veririm, kaybolacaklarından, kırılıp bozulacaklarından korkuyordum.

III

Yazar, İmparatoru ve kadın, erkek soyluları çok garip bir biçimde eğlendiriyor. Lilliput sarayındaki başka eğlenceler. Yazar bazı koşullar altında serbest bırakılıyor.

Yumuşak başlılığım ve iyi davranışlarım, İmparator, saray, hatta ordu ve genellikle halk üzerinde öyle iyi bir etki yapmıştı ki, çok geçmeden özgürlüğüme kavuşacağımı ummaya başlamıştım. Elden gelen her çareye başvurarak bu uygun durumu geliştirmeye çalışıyordum. Yerliler benden bir kötülük gelmeyeceğine gün geçtikçe daha çok inanıyorlardı. Bazen yere uzanıyor, beş altısının avucumun içinde sıçrayıp oynamalarına izin veriyordum. Kız ve erkek çocuklar saçlarımın arasına kadar girmeye cesaret ediyor, saklambaç oynuyorlardı. Dillerini anlamada ve konuşmada da bir hayli ilerlemiştim. Bir gün, İmparator, ülkesine özgü bir iki oyunla beni eğlendirmek istedi. Bu oyunlarda, Lilliputlular, bildiğim bütün ulusları beceri ve görkem bakımından gölgede bırakıyorlar. Beni en çok eğlendireni, iki ayak uzunluğunda ve yerden on iki parmak yükseklikte ince, beyaz bir ipliğin üzerinde sıçrayıp oynayan ip cambazları oldu. Bunun için okuyucularımın biraz sabırlı olmalarını dileyerek, bu oyun üzerinde biraz durmama izin vermelerini rica edeceğim.

Bu oyunlara, ancak yüksek görevlere geçmek ve sarayda tutulmak için adaylığını koyanlar giriyor. Adaylar küçük yaştan bu sanatta yetiştiriliyorlar; soylu ailelerden de olmayabiliyorlar. Yüksek görevlerden biri sahibinin ölmesi veya gözden düşmesiyle (ki bu sık sık oluyor) boş kalınca, beş veya altı aday İmparator Hazretlerini ve saray ileri gelenlerini ip üzerinde cambazlık ederek eğlendirmek istediklerini İmparatora dilekçeyle bildiriyorlar ve ipin üzerinde, yere düşmeden en fazla sıçrayan o göreve geçiyor. Çok kez İmparator Hazretleri, başlıca bakanlarına da becerilerini göstermelerini, yetkilerini yitirmediklerine kendisini inandırmalarını buyuruyor. Hazine bakanı Flimnap, ip üzerinde, bütün İmparatorlukta devlet görevlilerinden bir parmak daha yükseğe sıçramakla ün salmıştır. Bu adamın, bizim sicimler kadar kalın,

gergin bir ipe bağlı bir tahta üzerinde arka arkaya birkaç kez takla attığını gördüm. Özel işler genel yazmanı, dostum Reldresal'ın, yandaşlık yapmıyorsam, hemen Flimnap'tan sonra geldiği kanısındayım; öteki yüksek görevliler aşığı yukarı aynı ayardalar.

Bu eğlencelerde sık sık çok kötü kazalar olduğu kayıtlardan anlaşılıyor. Ben kendi gözlerimle, iki üç adayın yere düşerek sakat kaldıklarını gördüm. Fakat asıl bakanlar becerilerini göstermek buyruğunu aldılar mı, tehlike daha büyük oluyor. Çünkü bunlar, gerek daha fazla hüner elde ettiklerini göstermek, gerek arkadaşlarını geçmek savıyla, kendilerini o kadar zorluyorlar ki, aralarında hiç düşmemiş olan hemen hemen yok gibidir; bazılarınınnsa iki üç kez düştükleri olmuştur. Ben gelmezden bir iki yıl önce Flimnap da düşmüş; fakat bereket versin kral hazretlerinin yastıklarından biri yerde bulunuyormuş da Flimnap üzerine düşerek yere sert çarpmaktan kurtulmuş; yoksa kesinlikle kafası kırılırmış.

Bir de yalnızca İmparator, İmparatoriçe ve başbakanın bulunduğu, özel zamanlarda düzenlenen başka eğlenceleri var. İmparator, bir masanın üstüne, biri mavi, biri kırmızı, biri de yeşil, altı parmak uzunluğunda ipekten üç tane ince iplik koyuyor. Bu iplikler, İmparator Hazretlerinin yakınlık göstermek istediği kimseler için ortaya koyduğu ödüllerdendir. Tören büyük kabul salonunda oluyor. Burada, adayların hüneri, yukarıda sözünü ettiğim yarışmalardan büsbütün başka bir biçimde deneniyor; bunun benzerini, yeni dünyada olsun, eski dünyada olsun, hiçbir ülkede görmedim. İmparator, elinde yere düz olarak bir değnek tutuyor; yarışmaya girenler birer birer ilerliyor; İmparator değneği uzatınca, üstünden atlıyorlar; indirince sürüklene sürüklene altından geçiyorlar; bu hareketleri, birçok kez, her iki yandan da yapıyorlar. Bazen değneğin bir ucunu İmparator, öteki ucunu başbakan tutuyor; bazen de değnek yalnızca başbakanın elinde oluyor. Hareketlerinde en çevik olan, bu atlayış ve sürüklenişlere en çok dayanan, mavi ipeği kazanıyor; kırmızısı ikinci gelene, yeşili de üçüncüye veriliyor. Bunlar da iplikleri, iki kez dolaştırarak bellerine sarıyorlar. Sarayda yüksek kişiler arasında bu kuşaklardan taşımayan pek az kişi görülebiliyor.

Ordudaki ve İmparator Hazretlerinin ahırlarındaki beygirler, her gün önümden gele geçe artık benden ürkmüyorlar, hiç huysuzlanmadan ayaklarımın dibine kadar yaklaşıyorlardı. Ben elimi yere koyuyor, biniciler de hayvanlarını üstünden atlatıyorlardı; hele bir defasında İmparator Hazretlerinin avcılarında biri, çok iri bir atla, ayağım ve ayakkabımın üstünden atlayıverdi; bu çok güzel bir sıçrayıştı. Bir gün İmparatoru hiç görmedikleri bir biçimde eğlendirmek fırsatına kavuştum. İki ayak uzunluğunda, sıradan bir baston kalınlığında birkaç değnek getirilmesini buyurmalarını rica ettim. İmparator hemen ormancıbaşıyı çağırıldı, buna göre yönerge verilmesini buyurdu. Ertesi sabah sekizer atın çektiği altı arabayla altı oduncu geldi. Değneklerin dokuzunu aldım, iyice yere çakararak iki buçuk ayak karelik bir dörtgen elde ettim; dört değnek daha aldım, birbirine karşı olarak ve yerden iki ayak yükseklikte olmak üzere dört köşeye çaktım; sonra yere dikili dokuz değneğin üzerine mendilimi bağladım ve davul zarı gibi gergin oluncaya kadar gerdim. Mendilden beş parmak kadar yüksekte duran, karşı karşıya çaktığım dört değnek de kenar görevini görüyordu. İşimi bitirince, İmparator Hazretlerinden en iyi binicilerinden yirmi dördünün bu ovanın üzerine çıkıp talim yapmasına izin vermelerini rica ettim. İmparator önerimi kabul etti. Ben de bütün donanımlarıyla birlikte binicileri ve bunları çalıştıracak subayları elimle birer birer mendilimin üzerine koydum. Düzene girer girmez ikiye ayrıldılar, savaş manevraları yaptılar; talim okları attılar; kılıçlarını çektiler; kaçtılar; izlediler; saldırıp geri çekildiler... Özetle, şimdiye kadar eşini

görmediğim büyük bir askeri disiplin gösterdiler. Karşı karşıya koymuş olduğum değnekler, binicilerle bineklerinin yanlardan düşmemelerini sağlıyordu. İmparator Hazretleri son derece hoşnut olmuştu; bu eğlencenin birkaç gün yinelenmesini buyurdu; hatta bir defasında, komuta vermek için kendisini yukarı çıkarmamı istemek lütfunda bile bulundu. İmparatoriçeyi de kapalı tahtirevanını talim yerinden iki yarda uzakta elimde tutmama izin vermesi için binbir zorlukla kandırdı, böylece İmparatoriçe hazretleri olup bitenleri iyice görebildi. Bereket versin bu eğlenceler kazasız geçti; yalnızca bir seferinde bir yüzbaşının azgın atı yeri eşeleyerek mendilimde bir delik açtı ve ayağı deliğe girerek, binicisini üstünden attı, kendi de düştü. Hemen ikisini de kaldırdım ve deliği bir elimle kapayarak, bütün binicileri çıkardığım gibi yere indirdim. Düşen atın omuzu incinmiş; biniciye bir şey olmamıştı. Mendilimi elimden geldiği kadar onardım, ama böyle tehlikeli işlerde sağlamlığına artık pek güvenemeyeceğim. Özgürlüğümü elde etmeden iki üç gün önce, saray ileri gelenlerini yine böyle olağanüstü oyunlarla eğlendirirken, bir posta geldi ve İmparatora şu haberi getirdi: İmparator Hazretlerinin uyruklarından birkaçı, benim yakalandığım yerin yakınlarında atla gezerken, yerde garip bir biçimi olan, çok büyük, siyah bir şey görmüşler; kenarları yuvarlak olan bu şey, İmparator Hazretlerinin yatak odaları kadar genişmiş, ortası da bir adam kadar yüksekmiş; canlı olmasından korkmuşlar, fakat çimenler içinde yerinden kııldamadan duruyormuş; içlerinden birkaçı da çevresinde birkaç kez dolaştıktan sonra, cansız olduğunu anlamışlar.

Birbirlerine omuz vererek tepesine çıkmışlar; burası yassı ve düzmüş; üstüne basınca içinin boş olduğunu anlamışlar; bu şeyin Dağ Adam'ın olduğu kanısındalarmış ve İmparator Hazretleri arzu buyururlarsa, bunu yalnızca beş beygirle getirebilirlermiş. Bunun ne olduğunu hemen anladım ve bu habere son derece sevindim. Kazaya uğradıktan sonra karaya çıkınca öyle şaşkındım ki, filikadayken bir iple boynuma bağladığım şapkam, herhalde yüzerken yerinde kalmış ve yatıp uyuduğum yere gelmeden önce, ip, ben farkında olmadan kopmuş, şapkam da yere düşmüştü; ben denizde yitirdim sanıyordum. İmparator Hazretlerine şapkamın olabildiği kadar çabuk getirilmesini buyurmalarını, nasıl bir şey olduğunu ve neye yaradığını anlatarak rica ettim. Ertesi gün arabacılar şapkamı getirdiler, ama çok kötü bir durumdaydı; yanlarından bir buçuk parmak içerde iki delik açarak bunlara iki çengel takmışlar, bu çengelleri de uzun bir halatla koşumlara bağlamışlardı. İşte şapkamı, böylece yarım milden fazla sürükleye sürükleye getirmişlerdi. Bereket versin, bu ülkede arazi düz ve yumuşaktı da, şapkam korktuğum kadar harap olmamıştı.

Bu olaydan iki gün sonra, İmparator Hazretleri çok garip bir eğlence düşündü. Kentin içinde ve yakınlarındaki birliklerinin hazır olmalarını buyurdu; bacaklarımı yapabildiğim kadar açarak Colossus (8) gibi durmamı rica etti. Sonra büyük koruyucum ve deneyimli bir komutan olan generaline, kıtalarını yanaşık düzene koyarak altımdan geçmesini buyurdu. Piyadeler yirmi dörtlük, süvariler de on altılık sıralar halinde, sancaklar başta, mızraklar ileri sürülü, davullar çalarak geçeceklerdi. Birlik üç bin piyade ve bin süvariden ibaretti. İmparator Hazretleri, askerlerin yürürken bana karşı edebe aykırı davranmamalarını buyurdu, suçlular ölüm cezasına çarptılacaktı. Fakat bu buyruk birkaç genç subayın, altımdan geçerken yukarı doğru bakmalarını önleyememişti.

Beni serbest bırakması için İmparatora o kadar başvurmuş, o kadar dilekçe göndermişim ki, sonunda sorunu önce bakanlar kuruluna, sonra da meclise açmıştı. Serbest bırakılmama, Skyresh Bolgolam'dan başka kimse karşı koymamış. Bu adam,

kendisine bir şey yapmadığım halde korkunç düşmanım kesilmişti. Fakat karşı çıkmalarına karşın bütün Meclis serbest bırakılmamı kabul etmiş, İmparator da onaylamıştı. Bu bakan Galbet, yani Büyük Amiral; efendisi İmparatorun güvenini kazanmıştı; devlet işlerinde derin bir bilgisi vardı; fakat aksi doğallı, huysuz bir adamdı. Sonunda bu işe razı edilmişti, ama serbest bırakılmam için konulacak, benim de uymaya ant içeceğim, kayıt ve koşulları kendisinin hazırlamasını kabul ettirmeyi de başarmıştı. Bu koşulları bana Skyresh Bolgolam kendi getirdi; yanında iki müsteşar ve birçok seçkin kimse vardı. Koşullar okunduktan sonra onlara uyacağıma ant içmemi istediler. Bunu, önce kendi ülkemin göreneklerine sonra da Lilliput yasalarının buyurduğu biçime göre yaptım; sağ ayağımı sol elimle tuttum; sağ elimin orta parmağını başımın tepesine, baş parmağımı, sağ kulağımın ucuna koydum. Okuyucularım, belki Lilliputluların anlatım biçimi ve deyişleri hakkında bir düşünce edinmek ve hangi koşullar altında serbest bırakıldığımı öğrenmek isterler; bunun için senedi, elimden geldiği kadar sözcüğü sözcüğüne çevirdim, okuyucularıma sunuyorum:

Evrenin neşe ve korku kaynağı; ülkeleri beş bin blustrug (on iki millik bir çevre içi) kaplayan; hükümdarlar hükümdarı; insanoğullarının en uzununu; ayakları yeryüzünün ortasına basan, başı güneşe değen; bir baş sallayışıyla bütün hükümdarları tir tir titreten; bahar gibi hoş; yaz gibi sakin, güz gibi bereketli, kış gibi korkunç; Lilliput'un erkli hükümdarları GOLBASTO MOMAREN EVLAME GURDILO SHEFIN MULLY ULLY GUL, son günlerde gökler ayarında ülkemize gelen Dağ Adam'a aşağıdaki koşulları önerir; Dağ Adam, açıkça ant içerek bunları saymaya zorunlu olacaktır:

1. - Dağ Adam resmi mühürümüzü taşıyan iznimizi almadan ülkemizden dışarı çıkamayacaktır.
 2. - Bu yolda buyruğumuz olmadan başkentimize gelmeye kalkmayacak; izin verildiği zaman da halka, evlerinden dışarı çıkmamaları iki saat önce duyurulacaktır.
 3. - Sözü geçen Dağ Adam ana caddelerimizden başka yerlerde dolaşmayacak; çayırarda veya buğday tarlalarında gezmeyecek, yatmayacaktır.
 4. - Sözü geçen ana caddelerde dolaşırken, sevgili uyruklarımızı veya atlarını veya arabalarını çiğnememeye son derece dikkat edecek; sözü edilen uyruklarımızın hiçbirini, izni olmadan eline almayacaktır.
 5. - Postalarımızdan biri ivedi olarak bir yere yollandığı zaman, Dağ Adam, postayı ve hayvanını her ay altı günlük yola cebinde götürecektir ve sözü geçen postayı, gerekirse, huzurumuza sağ ve esen geri getirecektir.
 6. - Blefuscu adasındaki düşmanlarımıza karşı bağdaşığımız olacaktır. Bu düşmanlarımızın, topraklarımızı elimizden almak üzere hazırladıkları donanmayı yoketmek için elinden geleni yapacaktır.
 7. - Sözü edilen Dağ Adam, boş vakitlerinde büyük parkın duvarlarına ve başka krallık yapıtlarına konmak üzere gereken büyük taşları kaldırarak işçilerimize yardım edecektir.
 8. - Sözü edilen Dağ Adam, iki ay içinde, kıyı boyunca adımlayarak, ülkemiz çevresinin tam bir ölçüsünü çıkaracaktır.
 9. - Yukardaki koşulları sayacağına açıkça ant içtikten sonra, Dağ Adam'a uyruklarımızın 1728'ini besleyecek kadar yiyecek ve içecek verilecektir. Bundan başka Dağ Adam huzurumuza serbestçe girebilecek ve ona gösterdiğimiz yakınlığın daha başka belirtilerinden de yararlanacaktır. Belfaborac sarayında, saltanatımızın doksan birinci ayının on ikinci günü yazılmıştır.
- Tümüyle Büyük Amiral Skyresh Bolgolam'ın kötü niyetlerinin neden olduğu bazı

koşullar istediğim kadar onurlu olmamakla birlikte, bütün koşulları sayacağıma sevinç ve hoşnutlukla ant içtim. Bunun üzerine zincirlerimi hemen çözdüler: özgürlüğe kavuşmuştum. İmparator törende hazır bulunarak beni onurlandırmıştı. Ayaklarına kapanarak teşekkürlerimi bildirdim; kalkmamı buyurdu; ve övücü sözler söyledikten sonra (bunları, kuruntuma verilir diye burada yinelemeyeceğim) kendisine hizmet ederek yararlı olacağımı; ve şimdiye kadar elde ettiğim, ilerde de edebileceğim yakınlığına hak kazanacağımı göstereceğimi umduğunu ekledi. Okuyucularım serbest bırakılmam için konan koşulların sonuncusunda İmparator Hazretlerinin, bana her gün 1728 Lilliputluyu besleyecek kadar yiyecek ve içecek verilmesini kararlaştırmış olduğuna lütfen dikkat etsinler. Bir zaman sonra, saraydaki dostlarımdan birine bu 1728 sayısını nasıl bulduklarını sordum. İmparator Hazretlerinin matematikçileri boyumu bir yükseklik cetveliyle ölçmüşler; kendilerinininkinin on iki katı olduğunu görmüşler: vücudumun kendilerinininkine benzerliğini gözönünde tutarak, 1728 Lilliputlunun vücuduna eşit olduğunu çıkarmışlar; ve bundan ötürü bana, 1728 Lilliputluyu besleyecek kadar yiyecek gerektiği sonucuna varmışlar. Bu hesaplardan, bu ülke halkının zekâ ve becerisi ve böyle yüce bir hükümdarın yönetim işlerinde gösterdiği anlayış ve doğruluk hakkında okuyucularım herhalde bir görüş sahibi olmuşlardır.

IV

Lilliput'un başkenti Mildendo ve İmparatorun sarayının betimlenmesi. Genel Yazmanla ülke işleri üzerine konuşma. Yazar, savaş olursa, İmparatora yardım edeceğine söz veriyor.

Özgürlüğüme kavuştuktan sonra ilk dileğim, başkent Mildendo'yu görmek için izin istemek oldu; İmparator, halka ve evlerine bir zararım dokunmamasına dikkat etmemi özellikle buyurarak bu izni, zorluk çıkarmadan verdi. Kenti gezmek istediğim halka duyurulmuştu. Mildendo'yu çeviren surlar iki buçuk ayak yükseklikte ve hiç değilse on bir parmak kalınlıktaydı; üzerinde, atlarıyla birlikte bir araba kolaylıkla yürür, kenti dolaşabilirdi. Kent, birbirinden onar ayak uzaklıkta güçlü kulelerle kuşatılmıştı. Mildendo'ya sol yandaki büyük kapının üstünden atlayarak girdim. Yan yan giderek iki caddeyi yavaşça geçtim; yelekleydim; ceketimi, etekleri evlerin dam ve saçaklarına zarar verebilir diye çıkarmıştım. Halkın evlerine çekilmelerine, yoksa uğrayacakları herhangi bir kazadan yalnızca kendilerinin sorumlu olacağına dair kesin buyruk çıkarılmış olmakla birlikte, yine de sokaklarda gecikip kalan kimseler bulunabileceğini düşünerek büyük bir dikkatle yürüyordum. Evlerin çatı katı pencereleri, damları beni seyretmeye gelenlerle öyle dolmuştu ki, bütün gezilerimde bundan daha kalabalık bir yer görmediğimi sanıyorum. Kent tam bir kareydi, çevresini kuşatan duvarların her biri beş yüz ayak uzunlukta idi. İki cadde birbirini kesiyor, kenti dört mahalleye ayırıyordu: genişlikleri beş ayakta. Giremediğim ve geçerken yalnızca şöyle bir baktığım sokaklar ve dar yolların genişliği ise on iki ile on sekiz parmak arasındaydı. Kent beş yüz bin kişi alabilirdi; evler üç kattan beş kata kadardı; pek çok dükkân ve pazar yeri vardı. İmparatorun sarayı iki caddenin birleştiği yerde, kentin ortasındaydı. yapılarından yirmi ayak uzakta, iki ayak yükseklikte bir duvarla çevrilmişti. İmparator Hazretleri bu

duvarın üstünden geçmeme izin vermişlerdi. Duvarla saray arasındaki boşluk da çok geniş olduğundan sarayı, her yanından kolayca seyredebilirdim. Dış avlu kırk ayaklık bir kareydi ve iki avlu daha vardı; iç avluda İmparatorun daireleri bulunuyordu. Bunu görmeyi çok istiyordum, ama büyük bir güçle karşılaşmışım: bir avludan öteki avluya götüren büyük kapılar on sekiz parmak yüksekliğinde, yedi parmak genişlikteydi; dış avludaki yapıların yüksekliğiye hiç değilse beş ayaktı. Duvarları dört parmak kalınlığında kesme taşlardan sağlam bir biçimde örülmüş olmakla birlikte, bu yapıların üstünden büyük hasarlara neden olmadan atlamam olanağı yoktu. Halbuki İmparator Hazretleri de sarayının ne kadar görkemli olduğunu görmemi çok istiyorlardı. Bunu ancak üç gün sonra başarabildim.

Bu üç gün içinde, kentten yüz yarda kadar uzakta bulunan krallık parkındaki en büyük ağaçlardan birkaç tanesini çakımla kestim, ağırlığımı kaldırabilecek üç ayak yükseklikte iki iskemle yaptım. Mildendo'ya geleceğim halka gene duyuruldu; elimde iki iskemleyle kentten geçerek saraya vardım. Dış avlunun yanına gelince, iskemlelerden birinin üstüne çıktım; ötekini de elimle kaldırarak damın üzerinden geçirdim, iki avlu arasında olan sekiz ayak genişlikteki boşluğa usulca koydum; sonra bu iskemleye basarak, hiçbir zararım dokunmadan, yapının üzerinden geçtim ve ilk iskemleyi ucu çengelli bir değnekle yerinden aldım... İşte böylece iç avluya kadar geldim; ve yan yatarak yüzümü, özellikle açık bırakılmış olan orta kattaki pencerelere dayadım: düşünemeyecek derecede göz alıcı bir daireyle karşılaştım. İmparatoriçeyle küçük prensler, yanlarında buyruklarındaki adamlarıyla, odalarındaydılar. İmparatoriçe hazretleri, büyük bir incelikle gülümsemek ve sonra ellerini pencereden uzatarak bana öptürmek lütfunda bulundular.

Okuyucularına böyle betimlemeleri şimdiden sunmak istemiyorum; bunları daha büyük bir yapıt için saklıyorum. Bu yapıt baskıya verilmek üzere ve içinde şunlar olacaktır: Lilliput İmparatorluğu'nun kuruluşundan beri, birçok hükümdarın saltanatı boyunca, genel bir betimlenmesi; savaşları, siyasetleri, yasaları ve bilimlerini üzerine bilgiler; bitkileri, hayvanları, gelenekleri ve daha başka yararlı, meraklı şeyler... Şimdilik başlıca amacım, bu İmparatorlukta geçirdiğim dokuz ay kadar bir zaman içinde, halkın veya benim başımızdan geçenleri anlatmaktır.

Serbest bırakıldıktan on beş gün sonra, bir sabah, (burada kendisine verilen ada göre) Özel İşler Genel Yazmanı Reldresal, yanında yalnızca bir hizmetçiyle evime geldi. Arabasının biraz ötede beklemesini buyurarak bir saat kadar benimle görüşmesine izin vermemi rica etti. Seçkin bir adamdı, birçok artamı vardı; serbest bırakılmam için saraya yaptığım başvurularda bana yardımı da dokunmuştu. Bunlardan ötürü isteğini hemen yerine getirdim. Sesini bana kolaylıkla işittirebilmesi için yere yatmayı önerdim; fakat, bütün konuşmamız boyunca kendisini elimde tutmamı yeğledi. Söze, serbest bırakıldığım için beni kutlamakla başladı; bu işte kendisinin de biraz payı olduğunu söyleyebileceğini işaret ettikten sonra, özgürlüğüme böyle kısa bir zamanda kavuşmuşsam, bunda ülke işlerinin şimdiki durumunun da etkisi olduğunu ekledi; ve sözlerini şöyle sürdürdü: "Ülkemiz yabancılara gönenc ve mutluluk içindeymiş gibi görünüyorsa da, başımızda iki büyük bela var: biri ülke içinde şiddetli bir partililik, ötekisi, çok güçlü bir düşmanın ülkemizi istila tehlikesi. Birinci belaya gelince, şunu bilmelisiniz ki yetmiş aydır, İmparatorluğumuzda iki düşman parti var; bunlara, kendilerini birbirlerinden ayırmak için yüksek ve alçak ökçeli ayakkabılar giydiklerinden, Tramecksan ve Slamecksan diyoruz. Yüksek ökçelilerin, ülkemizin öteden beri süregelen yönetim düzenine uygun oldukları ileri sürülüyorsa da,

İmparator Hazretleri, sizin de göreceğiniz gibi, bütün hükümet işlerinde alçak ökçelileri kullanıyorlar; doğrudan doğruya hükümdarlığa bağlı görevleri de onlara veriyorlar; hatta herhalde dikkat etmişsinizdir, İmparator Hazretlerinin ökçeleri devlet görevlilerinkinden bir drurr (drurr, bir parmağın on dörtte biri kadardır) daha alçaktır. Bu iki parti arasındaki düşmanlık o kadar büyümüştür ki, bir partiden olanlar, ötekilerle hiç konuşmadıkları gibi, birlikte yiyip içtiklerini de görmek olası değildir. Tramecksanlar, yani yüksek ökçeliler, sayıca bizden üstünler ama iktidar tümüyle bizim elimizde. Yalnızca bir kaygımız var: veliaht hazretlerinde yüksek ökçelilere doğru bir eğilim seziyoruz: çünkü ökçelerinin birinin ötekinden daha yüksek olduğu açıkça görülüyor; bu yüzden de yürürlerken bir az aksıyorlar. Ülke içinde bu karışıklıklar süregiderken, Blefusculuların ülkemizi her an istila edeceklerinden korkuyoruz; yeryüzünün öteki İmparatorluğu olan Blefuscu adası, İmparator Hazretlerimizin ülkeleri kadar geniş ve güçlüdür. Gerçi siz, dünyada daha başka ülkeler ve devletler bulunduğunu, halkının da sizin gibi kocaman yaratıklar bulunduğunu söylemişsiniz; ama buna, bilginlerimiz pek inanmıyor; sizin de aydan veya yıldızların birinden düştüğünüzü tahmin ediyorlar; çünkü sizin boyutlarınızda olan yüz kişinin, İmparator Hazretlerimizin ülkeleri içindeki bütün toprak ürünlerini ve hayvanları kısa sürede yok edeceği kesindir. Hem sonra, altı bin ay gerilere giden tarihlerimizde, Lilliput ve Blefuscu yüce imparatorluklarından başka hiçbir ülkenin adı geçmiyor. İşte, demin söylemek istediğim gibi, bu iki yüce güç otuz altı aydır inatçı bir savaşa girişmiştir; nedeni de şu: herkesin de teslim ettiği gibi, yumurtayı yemeden önce, geniş ucundan kırmak, eskiden beri kabul edilmiş bir yöntemdi; fakat şimdiki İmparatorumuzun dedesi, daha çocukken, yumurtasını eski göreneğe göre geniş ucundan kırarken, nasılsa parmağını kesmiş. Bunun üzerine babası İmparator bir ferman çıkararak, bütün uyruklarının yumurtalarını sivri uçtan kırmalarını buyurmuş; bu buyruğa aykırı davrananlar ağır cezalara çarptırılmak üzere. Halk buna o kadar kızmış ki, tarihçilerimizin yazdıklarına göre, bu yüzden altı kez ayaklanma çıkmış; bir İmparator canından, bir İmparator da tahtından olmuş. Bu iç karışıklıklar Blefuscu hükümdarlarınca sürekli olarak körükleniyor, yatışınca da, suçlular hep Blefuscu'ya kaçıyor, oraya sığınıyorlarmış. Hesap edildiğine göre, değişik zamanlarda, on bir bin kişi, yumurtalarını sivri uçtan kırmaya katlanmaktansa ölüme razı olmuşlar. Bu anlaşmazlıkla ilgili sürü sürü ciltler doldurulmuş, fakat geniş uçtan yana olanların kitapları yasaklanmış ve hiçbir göreve alınmamaları için yasa çıkarılmıştı. Ülkemiz böyle bir kargaşalık içindeyken, Blefuscu imparatorları elçileri aracılığıyla bize çok ağır sözler söylemişlerdi; bizi Brundecral'in (bu, Lilliputluların kutsal kitabıdır) elli dördüncü bölümündeki, peygamberimiz Lustrog'un ana öğretisine aykırı davranarak dinde bir ayrılık yaratmakla suçluyorlardı. Fakat, bunun asıl metni zorlamaktan başka bir şey olmadığı anlaşıldı; çünkü asıl metin şöyle der: gerçek inananlar yumurtalarını en kolay ucundan kıracaklardır. En kolay ucun da hangisi olduğuna gelince; bunun, herkesin vicdanına veya hiç olmazsa başyargıcın kararına bırakılması gerektiği kanısındayım. Blefuscu'ya kaçan geniş uççular, hükümdarın sarayında öyle saygınlık kazandılar, ülkemizdeki yandaşlarından öyle gizli yardım gördüler ve kışkırtıldılar ki, iki İmparatorluk arasında, karşılıklı başarılarla, otuz altı aydır çok kanlı bir savaş süregelmektedir. Şimdiye kadar kırk büyük gemi ve daha çok küçük gemiyle birlikte en iyi asker ve denizcilerimizden otuz binini yitirdik; düşmanın uğradığı zararın ve yitirdiklerinin bundan daha çok olduğu sanılmaktadır. Bununla birlikte, düşmanlarımız güçlü bir donanma kurarak, bize saldırmaya hazırlanıyorlar. İmparator Hazretlerimiz, yiğitlik ve gücünüze büyük bir güven duyduklarından, bu ülke işlerinden size söz

etmemi buyurmuşlardı.

Genel Yazman'dan İmparator Hazretlerine saygılarımı sunmasını, şunları bildirmesini rica ettim: yabancı olduğumdan, parti kavgalarına karışmayı uygun bulmuyordum; fakat kendisini ve devleti, istilacılara karşı yaşamım pahasına da olsa, savunmaya hazırdım.

V

Olağanüstü bir manevrayla yazar istilayı önlüyor. Kendisine yüksek bir onur rütbesi veriliyor. Blefuscu İmparatorluğu'ndan elçiler geliyor, barış istiyorlar. İmparatoriçenin dairesinde, kaza sonucu, yangın çıkıyor; yazar, sarayın bir bölümünü yanmaktan kurtarmayı başarıyor.

Blefuscu İmparatorluğu Lilliput'un kuzey doğusunda bir adadır ve iki imparatorluk arasında sekiz yüz yarda genişlikte bir boğaz vardır. Ben bu adayı henüz görmemişim; hele her an için bir istila saldırısı olabileceğini de öğrenince, adanın Blefuscu'ya bakan kıyısına gitmez oldum; çünkü düşmanın benden haberi yoktu; gemilerinden görülürüm diye korkuyordum. İki imparatorluk arasında her türlü ilişki, savaş boyunca, ölüm cezasıyla yasaklanmış ve İmparatorumuz bütün gemilere ambargo koymuştu. Düşmanın tüm donanmasını ele geçirmek için kurduğum bir planı İmparator Hazretlerine anlattım; keşif kollarımızın söylediğine göre, donanma, uygun rüzgâr çıkar çıkmaz harekete geçmek üzere limanda demirli duruyordu. En deneyimli denizcilere danıştım, boğazın derinliğini sordum: yaptıkları iskandillere göre, derinliğin ortada yetmiş glumgluff, yani aşağı yukarı altı ayak ve diğer yerlerde de en çok elli glumgluff olduğunu söylediler. Blefuscu Adası'nın tam karşısındaki kuzey doğu kıyısına doğru ilerledim: bir tümseğin gerisine yattım; küçük dürbünümü çıkardım; düşmanın demirli duran donanmasına baktım: elli kadar savaş ve birçok taşıt gemisi vardı. Sonra evime döndüm; birçok halat ve demir çubuk sağlanması için buyruklar verdim (bana, bu konuda gereken yetki verilmişti). Halatlar, sicim kalınlığında; demir çubuklar, dikiş iğnesi uzunluk ve boyundaydı. Daha sağlam olmaları için halatları üç kat yaptım; demir çubukları da üçer üçer burarak uçlarını kıvrıdım, çengel yaptım. Böylece elli çengeli, bir o kadar halatın ucuna iliştiirdikten sonra kuzeydoğu kıyısına gittim; ceketimi, ayakkabılarımı çıkararak, deri yeleşim sırtımda, suların yükselmesine yarım saat kala denize girdim. Suda, olanca hızımla yürüdüm; ortada, ayaklarım yeniden dibe değinceye kadar otuz yarda yüzdüm; denize gireli yarım saat olmamıştı ki, donanmanın yanındaydım. Düşmanlar beni görünce o kadar korktular ki, gemilerinden atlayıp yüzerek karaya çıktılar. Sayıları otuz binden aşağı değildi.

Hemen halat ve çengellerimi çıkardım; çengelleri birer birer her geminin başındaki palamar gözlerine geçirdim; halatların uçlarını da birbirine bağladım. Ben bu işlerle uğraşırken, düşman, üzerime binlerce ok yağdırıyordu; oklar yüzüme ve ellerime saplanıp kalıyor, hem fena halde canımı yakıyor, hem işimi rahatça görmeme engel oluyordu. En çok gözlerime bir şey olmasından korkuyordum; buna karşı hemen bir çare düşünmemiş olsaydım, kesinlikle kör olurdu. Önce de söylemiş olduğum gibi, İmparator Hazretlerinin arayıcı memurlarının gözünden kaçan gizli bir cebim vardı;

buraya, ufak tefek birkaç şeyden başka gözlüğümü de koymuştum; bunu hemen çıkardım; sıkı sıkıya gözlerime taktım; ve böylece silahlanmış olarak, düşmanın ok yayılımına karşın, hiçbir şeye aldırmadan işimi gördüm. Okların birçoğu gözlüğüme çarpıyordu; fakat camları biraz zedelemekten başka bir etkileri olmadı. Bütün çengellerimi palamar gözlerine takmıştım; halatları, uçtaki düğümünden tutarak çekmeye başladım; fakat, gemiler kıvıldamadı: demirli olduklarından yerlerinde sımsıkı duruyorlardı; giriştiğim işin en fazla cesaret isteyen kısmı kalmıştı. Elimde tuttuğum halatı koyuverdim; çengelleri de yerlerinde bırakarak, çakımı çıkardım; yüzüme ve ellerime iki yüzden fazla ok yediğim halde, büyük bir dayanıklılıkla demirlerin halatlarını kestim; sonra uçlarına çengelleri bağlamış olduğum halatların düğümünden tutarak, düşmanın en büyük savaş gemilerinden ellisini, büyük bir kolaylıkla ardım sıra sürükledim.

Ne yapmak istediğime akıl erdiremeyen Blefusculular, önce, büyük bir şaşkınlık içindeydiler; halatları kestiğimi görmüşler, gemilerini, ya başıboş bırakacağımı veya birbiri üzerine bindireceğimi sanmışlardı. Fakat tüm donanmalarının düzenle harekete geçtiğini, benim de önden çektiğimi görünce öyle bir çığlık kopardılar ki, bunu betimlemek ya da düşlemek hemen hemen olanaksızdır. Tehlikeli alandan çıkınca durdum; yüzüme ve ellerime saplanmış olan okları birer birer ayıkladım; yaralarımı, Lilliput'a geldiğim zaman vermiş oldukları, önce de sözünü etmiş olduğum, merhemle oğdum, sonra gözlüğümü çıkardım ve bir saat kadar suların çekilmesini bekledikten sonra yükümlerimle birlikte boğazın ortasından yürüyerek geçip Lilliput krallık limanına sağ ve esen geldim.

İmparator ve bütün saray ileri gelenleri, bu büyük serüvenin sonucunu bekleyerek, kıyıda duruyorlardı. Gemilerin büyük bir yarım ay biçiminde ilerlediğini görmüşler, fakat, göğsüme kadar su içinde olduğumdan beni seçememişlerdi. Boğazın ortasına gelince, endişeleri büsbütün artmıştı; çünkü o zaman başıma kadar suyun içindeydim. İmparator Hazretleri, boğulduğum sonucuna varmışlar, donanmanın da kötü niyetlerle yaklaştığını düşünmüşlerdi. Fakat çok geçmeden geniş bir soluk aldılar; çünkü ben ilerledikçe boğaz sığlaşmıştı; sesimi işitebilecekleri bir yere geldiğim zaman da, donanmanın bağlı olduğu halatların ucunu yukarı kaldırmış ve yüksek sesle: Yaşasın Lilliput'un güçlü İmparatoru diye bağırıştım. Lilliput'un yüce hükümdarı beni olağanüstü övücü sözlerle karşıladı ve hemen orada Nardac yaptı: Nardac'lık bu ülkede en büyük onur rütbesidir.

İmparator Hazretleri geri kalan düşman gemilerini de kendi limanlarına getirmem için fırsat kollamamı rica etti. Hükümdarların tutkuları o kadar ölçsüz ki, bizim İmparator, koca Blefuscu ülkesini bir eyalet haline sokmaktan ve bir genel valiyle yönetmekten başka bir şey düşünmediği gibi, geniş uç yandaşı sürgünleri de yok etmek, Blefuscu halkını, yumurtalarını sivri uçtan kırmaya zorlayarak bütün dünyanın biricik hükümdarı kalmak istiyordu. Siyaset ve adalet konuları üzerinde durarak, kanıtlar ileri sürerek, İmparatoru bu niyetlerinden vazgeçirmeye uğraştım; özgür ve mert bir ulusun köle olmasına hiçbir zaman alet olamayacağımı söyledim. Bu sorun mecliste görüşülürken, aklı başında birkaç bakan benden yana çıkmıştı.

Açık ve cüretli sözlerim, hükümdarın tasarılarına ve siyasetine o kadar aykırıydı ki, İmparator Hazretleri bu söylediklerimi hiç bağışlamadı; bunlardan, mecliste büyük bir ustalıkla söz edince, en akıllıca düşünenlerden bazıları susarak benim yanımı tutar gözükmüşler; fakat gizli düşmanlarım beni hedef tutan birkaç sözcük harcamaktan kendilerini alamamışlardı. O andan başlayarak İmparatorla birkaç bakandan oluşan yandaşları, bana karşı, tümüyle kötü niyetlerin doğurduğu birtakım dolaplar çevirmeye

başladılar; bu dolaplar, iki aydan kısa bir süre içinde semeresini verdi ve az kalsın yok olmama neden olacaktı. Hükümdarlara verilen en büyük hizmetler, tutkularını karşılamakta gösterilen eksiklikle tartıya vurulunca, ne de çabuk değerden düşüyorlar. O olağanüstü başarımdan üç hafta sonra, barış dilemek için Blefuscu'dan büyük bir kurul geldi; ve koşullar tümüyle İmparatorumuzun lehine olmak üzere bir barış imzalandı. Altı elçi, beş yüz kişilik bir görevli topluluğuyla gelmiş; İmparatorlarının büyüklüğüne ve görecekları işin önemine uygun bir biçimde kente büyük bir gösterişle girmişti. Antlaşma yapılırken, sarayda elde etmiş olduğum - ya da öyle görünen - saygınlığa dayanarak onlara birçok hizmette bulunmuşum; elçiler, kendilerine ne kadar iyilik etmiş olduğumu gizliden gizliye duymuşlar, beni açıkça ziyarete gelmişlerdi. İyi yüreklilik ve yiğitliğimden ötürü övgülerle söze başladılar; efendileri İmparator Hazretleri adına beni ülkelerine davet ettikten sonra, bir hayli sözünü işittikleri olağanüstü gücümü kendilerine de göstermemi rica ettiler. İsteklerini hemen yerine getirdim; fakat yaptıklarımı anlatarak okuyucularımı sıkmayacağım. Elçileri bir süre eğlendirip hoşnut ettim; şaşkınlıklar içinde bıraktım. Sonra, erdemlerini bütün dünyanın hayranlıkla karşıladığı efendileri İmparator Hazretlerine saygılarımı sunarak bana onur vermelerini rica ettim; yurduma dönmeden önce hükümdarlarına hizmette bulunmak istediğimi de ekledim. Onun için bizim İmparatoru görmek onurunu elde ettiğim ilk fırsatta, Blefuscu hükümdarının yanına gitmeme izin buyurmalarını rica ettim; İmparator dileğimi, açıkça gördüğüm gibi, pek soğuk karşıladı. Ben o zaman bunun nedenini pek anlayamamıştım; fakat sonradan birinin kulağına fısıldadığına göre, Flimnap'la Bolgolam, elçilerle görüşmemi İmparator Hazretlerine sadakatsizlik olarak göstermişler; bense böyle bir şeyi düşünmemiştim bile... İşte bu andan başlayarak, saray çevresi ve bakanlar hakkında pek o kadar iyi olmayan düşünceler beslemeye başladım.

Elçilerin benimle çevirmen aracılığıyla konuştıklarını da söylemeliyim. Lilliput'la Belfuscu İmparatorluklarının dilleri, Avrupa'da herhangi iki ulusun dilleri kadar birbirinden farklıdır. Her iki İmparatorluk da kendi dilinin eskilik, güzellik ve gücüyle övünüyor, komşusunun dilini aşağı görüyor. Bununla birlikte, Blefuscu donanmasını eline geçirmiş olmaktan güç alan bizim İmparator, elçileri, güven mektuplarını ve söylevlerini Lilliput dilinde vermeye zorlamıştı. Oysa her iki ülkede de ileri gelenlerin, kıyı boylarında oturan tüccar ve denizcilerin hemen hepsi iki dilde de konuşabiliyor: çünkü, iki ülke arasında büyük ölçüde ticaret oluyor; sürgünler karşılıklı olarak her iki ülkede de kabul ediliyor ve dünyayı görmek, başka insanlar, başka geleneklerle ilişki kurarak eğitimlerini tamamlamak için her ülke de, genç soylularını ve zengin çocuklarını öteki ülkeye göndermeyi gelenek etmiş. Ben bunu, birkaç hafta sonra Blefuscu İmparatoruna saygılarımı sunmaya gittiğim zaman öğrendim. Büyük yıkımların eşliğinde giriştiğim ve salt düşmanlarımın kötü niyetlerinin neden olduğu, fakat sonra benim için çok yararlı olan bu gezimi sırası gelince anlatacağım.

Okuyucularım herhalde anımsarlar: özgürlüğüme kavuşmak için kabul ettiğim koşullar arasında beni adeta köle yerine koyan birkaç koşul vardı ki hiç hoşuma gitmemişti ve ancak çaresizlik içinde olduğum için kabul etmek zorunda kalmıştım. Ama şimdi, Nardac'tım; İmparatorluğun en yüksek rütbesini almıştım; onun için bu gibi koşulları yerine getirmem artık onuruma ve konumuma uygun görülüyordu; İmparator da (hakkını yememeliyim) bunların bir kez bile sözünü etmedi. Her neyse, çok geçmeden İmparator Hazretlerine, o zaman çok büyük sandığım bir hizmette bulunmak fırsatını elde ettim. Bir gece yarısı, kapımın önünde yüzlerce kişinin bağırmasıyla birdenbire uyandım; çok korktum; burglum, burglum diye haykırıp duruyorlardı. İmparatorun

saray ileri gelenlerinden birkaçı halkı yarararak yanıma geldiler ve hemen saraya gelmemi rica ettiler: İmparatoriçe hazretlerinin dairesinde, roman okurken uyuyakalmış hizmetindeki bir bayanın dikkatsizliği yüzünden yangın çıkmıştı. Hemen kalktım; halka yolumdan çekilmeleri buyurulduğu için, gece de ay olduğundan kimseyi çığnemedem saraya doğru hızla gittim. Duvarlara merdivenler dayamışlardı; bol kova vardı, ama su biraz uzaktaydı. Zavallı halk ellerinden geldiği kadar çabuk davranıyor ve bana yüksük büyüklüğünde olan kovaları veriyordu; fakat yangın o kadar şiddetliydi ki, bunların pek yararı olmuyordu. Aceleyle ceketimi evde bırakıp yalnızca deri yeleğimi giyerek gelmemiş olsaydım, ateşi ceketimle kolayca söndürebilecektim. Durum acıklı ve umutsuzdu; bu görkemli saray kesinlikle kül olacaktı. Fakat böyle durumlarda pek seyrek olmakla birlikte, o anda aklıma bir düşünce geldi ve hemen bir çare buldum. O akşam, glimiğim denen çok lezzetli bir şaraptan bol bol içmiştim (buna, Blefusculular flunec diyorlar, ama bizimkinin daha iyi olduğu söyleniyor); bu şarap çok şiş yaptırıyordu; bereket versin daha dışarı da çıkmamıştım. Alevlerin ve ateşi söndürmek için harcadığım çabanın da etkisiyle şarap etkisini gösterdi; öyle bol su döktüm ve bunu öyle uygun yerlere boşalttım ki, üç dakika içinde yangından eser kalmadı; ve bu yüce yapı, ancak birçok dönemde kurulabilen bu yüce yapı, yok olmaktan böylece kurtulmuş oldu.

Gün doğmuştu; İmparatorun kutlamasını beklemeden evime döndüm; çok büyük bir hizmette bulunmuş olmakla birlikte, İmparator Hazretlerinin bu hizmeti görme biçimimi nasıl karşılayacağını bilmiyordum; çünkü bu ülkenin başlıca yasalarından biri, saray sınırları içinde su döken kimseyi, konumu ve rütbesi ne olursa olsun, ölümle cezalandırmaktadır. Fakat İmparator'dan gelen bir haber yüreğime su serpti: Hükümdar, Başyargıca bağışlanmam için emir verecekti. (Bununla birlikte bağışlanma belgemi bir türlü elde edemedim). Bana gizliden gizliye gelen haberlere göre de, İmparatoriçe hazretleri yaptığımı öyle derin bir nefretle karşılamış ki, sarayın en ıssız bir köşesine taşınmış; yanan yapının, kendisinin oturması için onarılmasına şiddetle karşı koymaya karar vermiş; en yakın dostları yanında da benden öc almaya ant içmekten kendini alamamış.

VI

Lilliputluların bilgileri, yasaları, görenekleri, çocuklarını eğitme yöntemleri. Yazarın bu ülkede nasıl yaşadığı. Soylu bir bayanın onurunu kurtarması.

Lilliput'u betimlemeyi, bu ülke hakkında yazacağım bir yapıta bırakmak niyetindeysen de, şimdilik genel bir görüş edinmelerini sağlayarak meraklı okuyucularımı hoşnut etmek istiyorum. Halkın boyu ortalama altı parmakdan aşağı olduğu gibi, bütün hayvanlar, bitkiler ve ağaçların büyüklükleri de aynı orandadır. Örneğin, en büyük at ve öküzlerin boyları dört beş parmak arasındadır; koyunların boyu aşağı yukarı bir buçuk parmak; kazlarsa birer serçe kadardır. İşte böylece, derece derece aşağı inerek, en küçük hayvanlarına gelirsiniz; bunları gözle görebilmek benim için hemen hemen olanaksızdı; ama doğa Lilliputluların gözlerini kendilerine özgü olan her şeyi görebilecek bir duruma getirmiş; görüşlerinde büyük bir sağlık var; fakat, uzakları pek

göremiyorlar; yakınlarında olan eşyaları görmekte gözleri pek keskindir; bir ahçının sinek kadar bir çayır kuşunu yolduğunu; bir genç kızın göze görünmez bir iğne iplikle dikiş diktiğini gördüm. En büyük ağaçları, yani tepelerine ancak kolumu uzatarak yetişebildiğim kral parkındaki ağaçlar, yedi ayak yüksekliktedir; öteki bitkiler de aynı ölçüde olduğundan büyüklüklerini okuyucularım kolayca gözlerinin önüne getirebilirler.

Lilliputluların bilgileri üzerine şimdilik fazla bir şey söylemeyeceğim; yalnızca, değişik bilimlerin, yıllar boyunca, büyük gelişmeler gösterdiğini belirteceğim. Fakat, yazma biçimleri çok garip! Ne Avrupalılar gibi soldan sağa, ne Araplar gibi sağdan sola, ne Çinliler gibi yukardan aşağı, ne de Cascagialılar gibi aşağıdan yukarı; tıpkı İngiltere'deki bayanların yazıları gibi, kâğıdın üst köşesinden alt köşesine doğru eğri büğrü bir şeyler.

Lilliputlular ölümlerini baş aşağı gömüyorlar. İnançlarına göre, on bir bin ay sonra ölümler dirilecekmiş; o zaman, düz sandıkları dünyanın altı üstüne gelecek, baş aşağı gömülenler de dirilince, kendilerini ayak üstünde bulacaklarmış. Okumuşlar, bu inancın saçma olduğunu itiraf ediyorlar ama, okumamışlara uyularak bu yöntemden bir türlü vazgeçilemiyor.

Lilliput'ta birtakım garip yasa ve görenekler de var; bunlar, benim sevgili ülkemdekilere o kadar aykırı ki, onlardan yana uzun uzun söz söylemeye pek isteğim yok; ama, yasaların, ülkemde de, burada olduğu gibi uygulanmalarını dilememek elden gelmiyor. Önce, ötekinin berikinin suçlarını haber verenlerden söz edeceğim. Devlete karşı işlenen her suç büyük bir şiddetle cezalandırılıyor; fakat sanık suçsuz olduğunu mahkemede açıkça kanıtlarsa, ona suç yüklemiş olan kimse hemen en yürekler acısı bir biçimde öldürülüyor; malı mülkü varsa, suçsuz olan adama bundan bol bol verilerek, yitirdiği zaman, geçirdiği tehlike, tutukluluktan ötürü çektiği sıkıntı ve savunması için harcadığı para karşılanmış oluyor. Suçu yükleyen adamın malı mülkü yoksa, zararı İmparator Hazretlerinin hazinesinden karşılanıyor. İmparator suçsuz adama yakınlık duygusunu ve lütfunu gösteren bir de nişan veriyor; suçsuzluğunu bütün kentte ilan ettiriyor.

Lilliputlular dolandırıcılığı hırsızlıktan daha büyük bir suç sayıyor, çoğunlukla ölümle cezalandırıyorlar. Şöyle düşünüyorlar: dikkat, uyanıklık, biraz da zekâ, bir adamın malını mülkünü hırsızlardan korumaya yeterlidir; fakat doğruluk, düzenciliğe karşı kendini hiçbir zaman koruyamaz. İnsanlar arasında sürekli bir biçimde alışveriş ve krediyle işlem yapılması gerekli olduğundan, düzmeceliğe izin edilir, göz yumulursa veya düzmeceliği cezalandırmak için hiçbir yasa konmazsa, namuslu tüccar büyük zararlara uğrar, düzmeceliği yapanlar da bundan yararlanır. Hiç unutmam, bir gün, İmparator Hazretlerinden, efendisine havaleyle gelen büyük bir parayı çalıp kaçan bir suçlunun bağışlanmasını dilemek istemişim; suçu hafifletmek için, İmparator Hazretlerine, bunun güveni bozmaktan başka bir şey olmadığını söyleyince, hükümdar, suçu büsbütün ağırlaştırıran bir şeyi savunma olarak ileri sürmemi son derece saçma buldu. Ben de, her ulusun kendine özgü görenekleri vardır, diye basmakalıp bir yanıt vermektan başka bir şey söyleyemedim: fena halde utanmışım.

Her hükümetin, işini, ödül ve cezaya dayanarak yürütebildiğini hepimiz genellikle kabul ederiz; fakat, bu kuralın Lilliput'tan başka hiçbir ülkede uygulandığını görmedim. Burada, bir kimse, yetmiş üç ay, ülkenin yasalarından hiçbir biçimde dışarı çıkmadığını kanıtlayabilirse, durumuna ve davranışlarına göre birtakım ayrıcalıklar elde etmeye ve salt bu iş için ayrılan paradan bir miktar almaya hak kazanır; aynı zamanda adına eklenen Snilpall, yani "yasal" sanını da alır, ama bu san oğullarına

geçmez. Ben, yasalarımızı hiç ödül sözü etmeden, yalnızca cezayla korkutarak uyguladığımızı söyleyince, bunu, yönetimimizin çok büyük bir eksikliği saydılar. Bunun içindir ki, Lilliput mahkemelerinde adalet şöyle simgelenmektedir: adaletin ikisi önde, ikisi arkada, birer tanesi de yanlarda olmak üzere altı gözü var: bu, gözlerinden hiçbir şeyin kaçmayacağını göstermek içindir; sağ elinde, içi altın dolu, ağzı açık bir torba, sol elindeyse, kını içinde bir kılıç var: bu da, cezalandırmaktan ziyade ödüllendirmek istediğini göstermek içindir.

Lilliputlular, hangi görev için olursa olsun, iş verecekleri adamlarda büyük yetenekten ziyade ahlak arıyorlar. Şöyle düşünüyorlar: insanlığın yönetilmeye gereksinimi vardır; her insan zekâsı da şu veya bu göreve uygundur; Tanrı, ülke işleri yönetiminin, ancak yüksek deha sahibi birkaç kişinin çözebileceği bir bilmece olmasını hiçbir zaman istememiştir; çünkü bir çağda, böyle dehalardan ancak iki üç tane bulunabilir. Fakat, doğruluk, adalet, ölçü ve bunlara benzer daha başka erdemlere erişmek herkesin elindedir; herhangi bir kimsede bu erdemlerle birlikte deneyim ve iyi niyet bulunursa, o, ülkesine hizmet etmeye elverişlidir (özel eğitim isteyen görevler doğal olarak bunun dışındadır). Aklın yüksek nitelikleri, ahlak erdemlerinin yokluğunu hiçbir zaman gideremeyeceğinden, yüksek yetenekli fakat düşkün kimselerin tehlikeli ellerine hiçbir iş bırakılamaz; çünkü bilgisiz fakat erdemli bir kimsenin düşeceği yanlışların, çoğunluğun çıkarı üzerinde, eğilimleri kendisini kötüye sürükleyen, bunu semerelendirmek, artırmak ve savunmak için büyük yetenekleri olan bir kimsenin yapabileceği şeyler kadar korkunç etkileri olamaz.

Tanrı'ya inanmayanlara da iş verilmiyor; çünkü, hükümdarlar Tanrı'nın vekili olduklarını kabul ettiklerinden, Lilliputlular, bir hükümdarın, buyruğu altında olduğu bir gücü tanımayanlara iş vermesini çok saçma buluyorlar.

Yalnız şunun iyi anlaşılmasını isterim ki; bu söz ettiğim, aşağıda da söz edeceğim yasalar, Lilliput yasalarının ana biçimleridir; yoksa insanın o bozuk yaratılışının yöneltişiyle Lilliputlularda görülen ahlak düşkünlüklerini vurgulamak istemiyorum. İpler üzerinde cambazlık ederek yüksek görevler elde etmek, değneklerin üstünden atlayarak veya altında sürünerek övgü ve saygınlık nişanları elde etmek gibi bayağı görenekleri, ülkeye, şimdiki İmparatorun dedesi sokmuş ve bu görenekler, particiliğin gitgide şiddetlenmesiyle bugünkü durumunu almış.

Kitaplarda okuduğumuza göre bazı ülkelerde olduğu gibi, burada da, iyilik bilmezlik, ölümle cezalandırılan bir suçtur. Lilliputlularca, bir kimse, kendine iyilik eden birisine kötülük ederse, kendisine hiç iyilik etmemiş olan insanlara kesinlikle kötülük edecektir: böyle bir adam yaşamaya layık değildir.

Lilliput'ta her kentte herkese açık eğitim evleri vardır; ve köylülerle rençberlerden başka, her ana baba, erkek kız bütün çocuklarını, yaşları yirmi ay olunca, yani söz dinleyecek bir çağa gelince, yetiştirilmek üzere bu evlere göndermek zorundadırlar. Bu okullar, çocukların toplumsal durumlarına, erkek ve kız oluşlarına göre birkaç türdür. Çocukları, yetenek ve eğilimlerine ve babalarının konumuna uyacak bir biçimde yaşama hazırlamak için uzman öğretmenler vardır. Önce erkek, sonra da kız okullarından söz edeceğim.

Soylu ve yüksek doğuşlu erkek çocukların okullarında, ciddi, bilgin öğretmenlerle bunların yardımcıları bulunur. Çocukların giyecek ve yiyecekleri basit ve yalındır; gördükleri eğitim, onur, adalet, gözüpeklik, alçak gönüllülük, acıma duygusu, din ve yurt sevgisi temellerine dayanır. Pek kısa olan yemek ve uyku zamanlarıyla, beden idmanlarına ayrılan iki saatlik soluk alma arasından başka, çocuklar hep bir işle uğraşırlar. Dört yaşına gelinceye kadar giysilerini erkek hizmetçiler giydirip çıkarırsa

da, ne kadar yüksek ailelerden olurlarsa olsunlar, dört yaşından sonra kendi kendilerine giyinmek zorundadırlar. Bizdeki elli yaşında kadınlar kadar yaşlı kadın hizmetçiler ancak en küçük hizmetleri görürler.

Çocuklar, hizmetçilerle hiçbir biçimde konuşmazlar; soluk alma aralarına küçük veya büyük kümeler halinde, öğretmenleri veya yardımcısıyla birlikte çıkarlar; ve böylece bizim çocuklarımızın daha genç yaşlarında uğradıkları çılgınlık ve ahlaksızlığın kötü etkilerinden kurtulmuş olurlar. Ana babalar, çocuklarını, birer saat olmak üzere, yılda ancak iki kez görebilirler; çocuklarını gördükleri vakit onlardan ayrılırken bir kez öpmelerine izin verilir. Bu ziyaretlerde kesinlikle bir öğretmen bulunur: bu öğretmen, ana babaların çocuklarıyla gizli gizli konuşmalarına, şımartıcı sözler söylemelerine, oyuncak, şeker gibi armağanlar getirmelerine izin vermez.

Bir aile, çocuğunun eğitimi için gereken parayı vermezse, bu para, İmparator Hazretlerinin görevlilerince ödetilir.

Sıradan insanların, tüccar, satıcı ve ustaların çocukları da aynı biçimde yetiştirilir; bu çocuklar yalnızca bir sanat öğrenir ve on bir yaşlarına gelince, başkalarının yanında çıraklık etmeye başlarlar. Oysa, yüksek aile çocukları öğrenimlerini, bizde yirmi bir yaş demek olan, on beş yaşlarına kadar sürdürürler; fakat son üç yıl içinde gittikçe daha özgür bırakılırlar.

Kız okullarında, yüksek aile kızlarının gördüğü eğitim erkeklerinki gibidir; yalnızca bunları, kesinlikle bir öğretmenin gözetiminde, kadın hizmetçiler giydirir; beş yaşına gelince, kendi kendilerine giyinmeye başlamak zorundadırlar. Kadın hizmetçilerin, kızlara korkunç ve saçma sapan masallar söyledikleri ve bizim ülkede oda hizmetçilerinin yaptığı gibi, birtakım delilikler ettikleri duyulacak olursa, bunlar, kentte herkesin önünde üç kez dövülür; bir yıl hapsedilir; ve ömürlerinin sonuna kadar kalmak üzere ülkenin en ıssız bir bucağına sürülürler. Böylece, Lilliput'taki genç kızlar korkak olmaktan, budalalığa düşmekten erkekler kadar utanırlar; edep ve temizlikten başka her türlü süsten nefret ederler. Cinsiyetlerinin farklı olmasına karşın eğitim biçimlerinin erkeklerinkinden pek farklı olmadığını da gördüm; yalnızca idmanları erkeklerinki kadar sert değil; ayrıca, ev işleriyle ilgili dersler de görüyorlar; edindikleri bilgi de erkeklerinki kadar değil; çünkü, Lilliputluların kabul ettiği bir kurala göre, kadınlar her zaman genç kalmayacaklarından, yüksek aileden bir kadın kocasına akıl ve zarafetiyle hoş görünen bir arkadaşı olmalıdır. Kızlar, Lilliput'ta evlenme çağı olan on iki yaşına gelince, ana babaları veya vasileri onları, çoğunlukla arkadaşlarının göz yaşları arasında okuldan alıp eve götürürler; öğretmenlerine teşekkürlerini bildiren sözler söylerler.

Daha aşağı tabakadan kızların okullarında, çocuklar, cinsiyet ve durumlarına göre her türlü konuda ders görmekte dirler; işçilik edecekler dokuz yaşında okulu bırakıp, başkalarının yanında çıraklık etmeye giderler; ötekiler on üç yaşına kadar okurlar. Bu okullarda çocukları olan aşağı tabakadan aileler, gayet az olan yıllık okul ücretinden başka aylık gelirlerinin küçük bir parçasını çocuklarının payı olarak okul müdürüne vermek zorundadırlar: böylece, ana ve babanın harcamaları yasayla sınırlanmış olur; çünkü, Lilliputlulara göre, dünyaya çocuk getiren kimselerin, bunların bakımını halkın sırtına yüklemesinden daha haksız bir şey olamaz. Yüksek tabakadan kimselere gelince, bunlar da, gelir durumlarına göre, her çocuk için belli bir para ayıracakları konusunda güvence vermektedirler: bu paralar her zaman büyük bir tutumluluk ve tam bir doğrulukla kullanılır.

Köylülerle toprak işçileri, çocuklarını okula göndermezler. Bunların görevi toprağı

sürmek ve işlemek olduğundan, öğrenim ve eğitimlerinin halkça büyük bir önemi yoktur: fakat bunlardan yaşlı ve hastalıklı olanlar hastanelerde bakılır; çünkü, dilencilik bu ülkede bilinmeyen bir sanattır.

Hizmetçilerim üzerine biraz bilgi vermek ve dokuz ay on üç günümü geçirdiğim bu ülkede nasıl yaşadığımı kısaca anlatmak, meraklı okuyucularımı eğlendirir umuduyla burada biraz durmak istiyorum. Elimden doğramacılık gibi işler geldiğinden, gereksinimlerimi de karşılamak zorunda olduğumdan, krallık parkının en büyük ağaçlarından kendime uygun bir masayla bir iskemle yapmıştım. İki yüz kadar terzi, en kaba, en sağlam kumaşlardan bana gömlek, masama örtü, yatağıma da çarşaf yapmışlardı; fakat kumaşları birkaç kat olarak dikmek zorunda kalmışlardı; çünkü en kalın bezleri bile keten bezlerinden birkaç kat daha inceydi. Kumaşları çoğunlukla üç parmak eninde, üç ayaklık parçalardı. Terzi kadınların ölçümü alabilmeleri için yere uzandım. Bunlardan biri boynumun, bir ikincisi dizimin yanında durdu; uçlarından tuttıkları bir ipi çekip gerdiler; bir üçüncü terzi kadın da, bir parmak boyunda bir cetvelle ipin uzunluğunu ölçtü; başparmağımın kalınlığını da aldıktan sonra başka bir yerimi ölçmediler; çünkü hesaplarına göre, başparmağımın kalınlığının iki katı bileğimin; bileğimin kalınlığının iki katı, boynumun; boynumun kalınlığının iki katı da, belimin çevresini göstermişti. Örnek olarak yere serdiğim eski gömleğimden de yararlanarak, tam bedenime göre bir gömlek yaptılar. Üç yüz terzi de bana giysi dikmekle görevlendirilmişti. Fakat bunlar, ölçümü almak için başka bir çare bulmuşlardı: dizlerimin üstüne çöktüm; boynuma bir merdiven dayadılar; terzilerden biri merdivene çıkarak, yakamdan yere doğru bir çekül sarkıttı; bu çekülün uzunluğu, ceketimin boyunu verecekti; belimi kollarımı ben kendim ölçtüm. giysilerimin dikilmesi bitince (giysilerimi en geniş evleri bile almayacağından benim evde dikmişlerdi) İngiltere'deki bayanların yaptıkları yamalara benzediğini gördüm: yalnızca, renkleri başka başka değildi.

Yemeklerimi pişirmek için üç yüz aşçım vardı: bunlar evimin yanında, rahat kulübelerde, aileleriyle birlikte oturuyorlar, bana her öğün için iki kap yemek hazırlıyorlardı. Yirmi kadar hizmetçiyi elimle kaldırıyor, masamın üstüne koyuyordum; yüz kadar hizmetçi de, ellerinde yemek kapları, omuzlarına asılı şarap ve daha başka içki fiçileriyle yerde duruyorlardı. Masanın üzerindeki hizmetçiler, tıpkı Avrupa'da kuyudan kovayla su çektiğimiz gibi, bu yemek ve içkileri, ben istedikçe, büyük bir ustalıklarla yukarı çekiyorlardı. Bir kap yemek bir lokma, bir fiçi içki de bir yudum kadar bir şeydi; koyunları bizimkiler ayarında değilse de, sığırları çok lezzetliydi; bir gün o kadar büyük bir filetoyla karşılaştım ki, ancak üç lokmada yiyebildim; ama böyle şeyler seyrek oluyor. Hizmetçilerim, İngiltere'de çayırkuşu butlarını yediğimiz gibi, kemikleri de yediğimi görünce şaşkınlıktan şaşkınlığa düşüyorlardı. Kaz ve hindilerini bir lokmada yutuveriyordum; bunların bizimkilerden çok daha lezzetli olduğunu söylemeliyim. Daha küçük kuşlarının yirmi otuzunu bir hamlede çatalımla alabiliyordum.

Nasıl yaşadığımı duymuş olan İmparator Hazretleri, bir gün, sayın eşleri ve kral kanından olan prens ve prenseslerle birlikte gelip benimle yemek yemek mutluluğunu (İmparator Hazretleri lütfen bu sözcüğü kullanmışlardı) kendilerinden esirgemememi istedi; geldiler; hepsini tam karşıma, masamın üstündeki koltuklara yerleştirdim; korumanlarını da yanlarına koydum. Hazine bakanı Flimnap da elinde beyaz asasıyla oradaydı; ekşi bir yüzle beni süzdüğünü fark ettim, ama aldırılmaz görünerek, sevgili yurdumun onurunu korumak ve bütün sarayı şaşkınlıklara düşürmek için her zamankinden çok yedim. İmparator Hazretlerinin bu ziyaretinin, Flimnap'a, bana karşı

konuşmak için fırsat verdiğini gizliden gizliye duydum. Bu bakan bana, huysuz yaratılışına hiç uymayacak biçimde güler yüzlü davrandığı halde, gizli bir düşmanımdı. İmparator Hazretlerine hazinenin bozuk durumundan söz etmiş; büyük indirimlerle borçlanmak zorunda kaldığını; hazine tahvillerinin ancak yüzde dokuz kırılarak satılabildiğini; İmparator Hazretlerine bir buçuk milyon sprug'a (sprug, bunların en büyük altın parasıdır, bir pul kadardır) mal olduğumu; özetle, beni başından savmak için ilk fırsatı kollamasının çok yerinde olacağını söylemişti.

Burada, hiç suçu olmadığı halde, başı derde giren çok değerli bir bayanın onur ve namusunu kurtarmak zorundayım. Hazine bakanı, birtakım kötü kimselerin kötü sözlerine inanarak tuttu, karısını kıskanmaya başladı. Bunlar, sayın eşinin bana şiddetle tutulduğunu söylemişlerdi; hatta bir kez de gizlice evime geldiği dedikodusu sarayda bir süre dolaştı, durdu. Bunun, aslı olmayan iğrenç bir yalan olduğunu; ve sayın bayanın bana, kendisine hiç zarar getirmeyen serbestlik ve dostlukla davranmaktan daha ileri gitmediğini resmen açıklıyorum. Evime birkaç kez geldi, ama bu ziyaretleri hiçbir zaman gizli olmamıştır; arabasında her zaman üç kişi bulunurdu; ve bunlar çoğunlukla kızkardeşi, kızı ve yakın bir dostuydu; hem sonra, saraydan, daha başka bayanlar da beni ziyarete gelirdi. Hizmetçilerim de söylesinler: evime hiçbir araba gelmiş midir ki, içinde kimin olduğunu bilmemiş olsunlar! Ziyaretçi geldiğini, hizmetçilerimden biri haber verince, hemen kapıya gider, saygılarımı sunar, arabayı ve iki beygiri (altı beygir olunca, sürücü dördünü kesinlikle çözerdi) dikkatle elime alır ve masamın üstüne koyardım. Her türlü kazayı önlemek için masama, beş parmak yüksekliğinde, takılır çıkarılır bir kenar yapmıştım; masamın üstünde, çok kez, atlarıyla birlikte, içleri dolu dört araba bulunmuştu; ben de iskemlede oturur, yüzümü onlara doğru eğdim; ben böylece bir kümeyle ilgilenirken, arabacılar öteki arabaları masamın çevresinde yavaş yavaş dolaştırırlardı. Birçok öğleden sonralarımı, işte böyle hoş söyleşilerle geçirirdim. Hazine bakanını ve o iki laf taşıyıcıyı (adlarını söyleyeceğim, başlarının çaresine baksınlar!) Clustriy'le Drunlo'yu davet ediyorum: beni, Genel Yazman Reldresal'dan başka, gizli olarak ziyarete kim gelmiş, kanıtlasınlar bakalım...

Reldresal da, zaten, önce de söylediğim gibi, İmparator Hazretlerinin özel buyruğuyla gelmişti. Benimki neyse ama, çok saydığım bir bayanın namus ve onuruyla ilgili olmasaydı, bu sorunun üzerinde böyle uzun uzadıya durmazdım; hem sonra, şunu da söyleyeyim ki, ben, Nardac olmak onurunu kazanmıştım; Hazine bakanı ise, herkesin de bildiği gibi, bir derece aşağı olan Clumglum'dan başka bir şey değildi; yani aramızda marki ile dük arasındaki fark vardı; fakat, bakan olduğundan, protokolda benim önümde geldiğini de itiraf etmeliyim. Burada söz etmeyi uygun bulmadığım bir olayla sonradan öğrendiğim bu kuru iftiralardan ötürü, Hazine bakanı Flimnap, karısına bir süre çok soğuk, bana ise daha da soğuk davranmıştı; fakat sonunda gerçeği öğrenip karısıyla barıştığı halde, ben, gözünde bütün saygınlığımı yitirmiştim; hatta, bu çok sevdiği bakanının fazla etkisi altında kalan İmparatorun bile, benimle artık pek öyle fazla ilgilenmediğini gördüm.

VII

Devlete karşı hıyanetle suçlandığını öğrenen yazar Blefuscu'ya kaçıyor. Orada gördüğü kabul.

Lilliput'tan nasıl ayrıldığımı anlatmadan önce, okuyucularıma, bana karşı iki aydır kurulmakta olan gizli bir düzenden söz etmeyi uygun buluyorum.

Doğuşum elverişli olmadığından, şimdiye kadar saray yaşamına uzak kalmıştım. Büyük hükümdarların ve bakanların huy ve yaratılışları üzerine birçok şey okumuş ve işitmişim; ama bunların korkunç etkilerinin böyle uzak bir ülkeye kadar yayılabileceğini hiç düşünmemişim; Lilliput'un, Avrupa ülkelerinden büsbütün başka kurallara göre yönetildiğini sanmıştım.

Blefuscu İmparatoru'nun yanına gitmeye hazırlandığım sırada, sarayda yüksek konumda olanlardan biri, bir gece, evime, kapalı bir tahtıranla gizlice geldi; ve adını vermeden, kabul edilmesini rica etti. Bu adama, İmparator Hazretlerinin gözünden düştüğü sırada, büyük hizmetlerim dokunmuştu. Uşaklarını savdıktan sonra tahtıranını, içinde Lord cenaplarıyla birlikte, ceketimin cebine koydum; güvendiğim bir hizmetçiye, beni arayan olursa, biraz rahatsız olup yattığımı söylemesi buyruğunu vererek, evimin kapısını kilitledim; tahtıranı, her zaman yaptığım gibi, masanın üstüne koydum; ben de yanında oturdum. Selamlaşıp birbirimizin hatırını sorduktan sonra, Lord cenaplarının pek düşünceli olduğunu görerek nedenini sordum. Onurumu ve yaşamımı çok yakından ilgilendiren bir sorun üzerinde konuşacağını, kendisini sabırla dinlememi rica etti; şunları söyledi: (Lord cenapları gider gitmez, söylediklerini not etmişim.)

- Şunu bilmelisiniz ki, son zamanlarda, sizinle ilgili bir sorun için, gizliden gizliye birçok kurul toplandı; ve İmparator Hazretleri ancak iki gün önce tam bir karara varabildi.

Siz de farkına varmışsınızdır: Skyresh Bolgolam (Galbet, yani Büyük Amiral) ülkemize ayak bastığınızdan beri sizin korkunç düşmanınız kesildi. Bu düşmanlığın neden doğduğunu bilmiyorum ama, Blefuscu'ya karşı kazandığınız büyük başarıdan sonra, amirallik şanına hanel geldiğinden size olan nefreti büsbütün arttı. Bu Amiral, karısından ötürü size düşmanlığıyla tanınmış Hazine bakanı Flimnap, General Limtoc, Başmabeyinci Lalcon, Başyargıç Balmuff'la işbirliği yaparak, sizi, hıyanet ve daha başka cinayetlerle suçlayan birtakım maddeler hazırladı.

Konuğumun bu başlangıcı bende öyle bir heyecan uyandırdı ki, yararlıklarımı ve suçsuz olduğumu bildiğimden, hemen sözünü kesecektim; fakat konuğum, bir şey söylemememi rica etti, ve sözünü şöyle sürdürdü:

- Bana ettiğiniz iyiliklerden ötürü size gönül borcum olduğundan, bu kurullarda olup bitenleri öğrendim ve maddelerin bir kopyasını elde ettim; size hizmet etmek isteyerek ben de başımı tehlikeye koymuş oluyorum.

QUINBUS FLESTRIN'İN (DAĞ ADAM'IN) SUÇLARINI SAPTAYAN MADDELER

Madde 1

Haşmetli Calin Deffar Plune'nin saltanatları sırasında konulmuş olan bir yasaya göre, Kral sarayının sınırları içinde su dökenler, devlete hıyanet suçunun yüklediği cezalara çarptırılırlar. Bu böyle olmakla birlikte, Quinbus Flestrin, sözü edilen bu yasaya açıkça aykırı davranmış; İmparatorumuz hazretlerinin pek sevgili eşlerinin dairesinde çıkan bir yangını söndürmek bahanesiyle, kötü niyet, hıyanet ve şeytanlıkla işeyerek sözü edilen dairede çıkan yangını söndürmüştür. Bu daire, Kral sarayının sınırları içinde olduğundan, ve, bu yolda konmuş olan yasaya karşı geldiğinden... vb. vb.

Madde 2

Sözü edilen Quinbus Flestrin, Blefuscu İmparatorluk donanmasını Lilliput Krallık limanına getirdiğinde; İmparator Hazretleri, Blefuscu İmparatorluğu'nun geri kalan gemilerini getirmesini; bu İmparatorluğu, buradan gönderilecek bir genel valiyle yönetilecek bir il haline sokmasını; yalnızca geniş uç yandaşlarını değil, Blefuscu İmparatorluğu'nun bu geniş uç sapkınlığından vazgeçmeyen halkını da öldürüp yok etmesini buyurduğu halde; sözü edilen Flestrin, hayırlı, mutlu İmparator Hazretlerimize alçakça hıyanet etmiş, suçsuz bir halkın vicdanlarını zorla etkilemek, özgürlüklerini yok etmek istemediğini ileri sürerek bu görevlerden bağışlanmasını dilemiştir.

Madde 3

İmparator Hazretlerimizin sarayına, barış dilemek için, Blefuscu sarayından elçiler gelince, sözü edilen Flestrin, alçakça hıyanet ederek; bu elçilerin, az zaman önce, İmparator Hazretlerimizin açıktan açığa düşmanı olan ve İmparator Hazretlerimize açıktan açığa meydan okuyan bir hükümdarın hizmetinde olduklarını bildiği halde, onlara hizmet ve yardım etmiş, onları avutmuş, eğlendirmiştir.

Madde 4

Sözü edilen Quinbus Flestrin, sadık bir yurttaşa yakışmayacak bir biçimde, İmparatorumuz hazretlerinin yalnızca sözlü iznini alarak Blefuscu İmparatorluğuna gitmeye hazırlanmaktadır; ve bu sözü edilen izni bahane ederek, düzmece ve hıyanetle bu geziye çıkmaya niyetlenmekte; böylece, az zaman önce, İmparatorumuz hazretlerinin düşmanı olan ve onunla savaş durumunda bulunan Blefuscu İmparatoruna hizmet ve yardım etmek istemektedir.

Daha başka maddeler de var ama, ben size, en önemlilerinin bir özünü okudum. Bu suçlamalar üzerinde yapılan birçok görüşmede, İmparator Hazretlerinin, kendisine ettiğiniz hizmetleri ileri sürüp suçlarınızı hafifletmeye çalışarak, acıma duygusunun birçok belirtisini göstermiş olduğunu da söylemeliyim. Hazine Bakanıyla Amiral, alçakça ve yürekler acısı bir biçimde öldürülmeniz gerektiğinde diretiliyorlardı: gece eviniz yakılacak; General, iki bin erle gelip yüz ve ellerinize zehirli oklar atacaktır; hizmetçilerinizden bazılarını gömleğinize zehir sürmeleri için gizlice buyruk verilecek; siz de acıdan etlerinizi parça parça ederek şiddetli azaplar içinde ölecektiniz. General de bu düşünceye katıldı, ve böylece, bir süre, oyların çoğu size karşıydı. Fakat, yapabilirse yaşamınızı kurtarmaya karar vermiş olan İmparator, Mabeyinciye kendi yanına

çekebildi.

Bunun üzerine İmparator Hazretleri, Özel İşler Genel Yazmanına düşündüklerini söylemesini buyurdu. Kendisini daima sizin gerçek dostunuz saymış olan Reldresal, ona iyi niyetler beslemekte ne kadar haklı olduğunuzu açıkça gösterdi. Suçlarınızın büyük olduğunu kendisinin de kabul ettiğini, fakat acınarak bağışlanabileceğini söyledi. Acıma, bir hükümdarda bulunan en değerli bir erdemdi; İmparator Hazretleri de acıma duygusuyla tanınmış bir hükümdardı. Sözlerini şöyle sürdürdü: Sizinle dost olduğunu bütün dünya bildiğinden en onurlu bir meclis bile, sizden yana çıkacağını sanabilirdi; fakat İmparator Hazretlerinin buyruklarını dinleyerek, düşündüklerini açıkça ve yansızlıkla söyleyecekti: İmparator Hazretleri ettiğiniz hizmetleri göz önünde tutup yumuşak yaratılışına uyarak yaşamınızı kurtarmak lütfunda bulunur, yalnızca iki gözünüzün çıkarılması buyruğunu verirlerse, onun kanısına göre adalet bir dereceye kadar yerini bulmuş olacak, bütün dünya İmparator Hazretlerinin şefkat ve acıma duygularını, bakanları bulunmak onuruna sahip olanların da doğru ve soylu davranışlarını alkışlayacaktı; gözlerinizi yitirmenizin gücünüze de bir etkisi olmayacak, İmparator Hazretlerine yine hizmet edebilecektiniz; aksine körlük, tehlikeleri gizleyeceğinden gücünüz artacaktı; düşman filosunu getirirken en büyük güçlük, kör olmaktan korkmanız olmamış mıydı? Her şeyi, bakanların gözüyle görmemiz yetecekti; en yüce hükümdarlar bile bundan başka bir şey yapmıyorlardı...

Reldresal'ın önerisine bütün Meclis karşı koydu... Amiral Bolgolam kendini tutamadı, öfkeyle kalkarak, Genel Yazmanın, bir hainin yaşamını kurtarmak yolunda görüş ileri sürmeye nasıl cesaret edebildiğine şaşığını söyledi. Devlet çıkarları göz önünde tutulacak olursa, ettiğiniz bütün hizmetler suçlarınızı ağırlaştırıyordu; idrarınızı boşaltarak İmparatoriçe hazretlerinin dairesindeki yangını söndürmeyi başaran siz, (bunu büyük bir dehşet duyarak söyledi) aynı biçimde, başka bir zaman, bütün sarayı sulara boğacak bir sele neden olabilirdiniz; düşman donanmasını ülkemize getirmeyi başaran gücünüzle, ilk hoşnutsuzluk anınızda, bu donanmayı geri götürebilirdiniz; hem sonra, yürekte geniş uç yandaşı olduğunuzdan da emindi; hıyanet de yürekte başlayıp sonra ortaya çıktığı için sizi hıyanetle suçluyor, öldürülmeniz de diretiyordu. Hazine bakanı da aynı düşüncede idi; sizi beslemek için harcanan paranın, İmparator Hazretlerinin maliyesini çok daraltmış olduğunu, yakın bir zamanda bu harcamaların artık karşılanamayacağını bildirdi. Genel Yazmanın önerdiği gibi gözlerinizi kör etmek bu yıkımı önleyecek bir çare olmaktan uzak olduğu gibi onu artırması da olasıydı: Bazı kümes hayvanlarının daha çok yemelerini, daha çabuk semirmelerini sağlamak için gözleri kör edilmiyor muydu?

Sizin hakkınızda yargıya varacak kutsal İmparator Hazretleri ve meclis, suçunuza yürekte inandığına göre bu sizi öldürmek için yeterli bir kanıttı; yasa metnine harfi harfine uyarak kesin kanıtlar bulmaya hiç de gerek yoktu.

Fakat öldürülmemenize karar vermiş olan İmparator, meclis gözlerinizin çıkarılmasını hafif bir ceza sayıyorsa, buna başka cezaların da eklenebileceğini söyledi. Bunun üzerine, dostunuz Reldresal söz almak için izin rica etti; sizi beslemenin İmparator Hazretlerinin maliyesinde açtığı gediklere karşı çıkan hazine bakanına şu yanıtı verdi: Hükümdarın gelirini kullanmada bütün sorumluluğu üzerine almış olan sayın bakan, size yapılan harcamaları yavaş yavaş azaltarak sözünü ettiği yıkımı önleyebilirdi; böylece yeterli beslenemeyeceğinizden, yavaş yavaş eriyecek, güçten düşecek, iştahınızı yitirecek ve birkaç ay içinde çürüyüp gidecektiniz; hemen o zaman vücudunuz yarı yarıya küçülmüş olduğundan, cesedinizin çıkaracağı koku da pek o kadar tehlikeli

olmayacaktı. Siz ölür ölmez, İmparator Hazretlerinin uyruklarından iki üç bin kişi, bulaşıcı hastalıkların önünü almak için etlerinizi parçalayıp, arabalarla ülkenin en uzak köşelerine gömecekler; ve iskeletiniz gelecek kuşakların hayranlığını çekecek bir anıt olarak kalacaktı.

İşte böylece Genel Yazmanın büyük dostluğu sayesinde bir anlaşmaya varıldı. Sizi yavaş yavaş açlıktan öldürmek tasarısının gizli tutulması, fakat gözlerinizin çıkarılması kararının tutanağa geçirilmesi yolunda yönerge verildi. Buna, Amiral Bolgolam'dan başka kimse karşı koymamıştı. Amiral İmparatoriçenin adamıdır; öldürülmenizde direktmek için ondan hep destek görmüştür; İmparatoriçe hazretleri ise dairesinde çıkan yangını yolsuz ve yasaya aykırı bir biçimde söndürdüğünüzden beri, size karşı kötü niyetler beslemektedir.

Üç gün sonra dostunuz Genel Yazman evinize gönderilecek ve size suçlarınızı gösteren maddeleri okuyacaktır; sonra yalnızca gözlerinizin çıkarılması kararını veren İmparator Hazretlerinin ve meclisin şefkat ve acıma duygusunun yüceliğini vurgulayacak; İmparator Hazretlerinin, bu karar karşısında gönül borcuyla boyun eğeceğinizden kuşku duymadığını söyleyecektir. Krallık cerrahlarından yirmi kişinin gözetiminde ameliyatın iyi bir biçimde yapılmasına özen gösterilecek ve siz yerde yatarken gözbebeklerinize sivri uçlu oklar saplayacaklardır.

Almanız gereken önlemleri size bırakıyorum; kuşku uyandırmamak için de geldiğim gibi yine gizlice gideceğim.

Lord cenapları böylece gittikten sonra ne yapacağımı şaşırmuş bir durumda düşüncelere daldım.

Şimdiki İmparatorla bakanlarının koymuş oldukları bir yöntem vardı (bana söylediğine göre bu görenek, eski zamankilerine hiç uymuyormuş): Hükümdarın öfkesini yatıştırmak veya bir yakınının kötülüğünü hoşnut etmek için çok acımasız bir ceza verilince, İmparator bir söylev çeker, bunda acıma duygusu ve şefkatinden söz eder, bunları bütün dünyanın bildiğini ve kabul ettiğini söylermiş. Bu söylev hemen bütün ülkeye duyurulmuş. İmparatorun acıma duygusunun övülmesi de halkı çok korkutmuş; çünkü bu övmeler ne kadar ayrıntılı olursa, bunların üzerinde ne kadar durulursa cezanın o kadar şiddetli, cezaya uğrayanın da o kadar suçsuz olduğu anlaşılırmış. Bana gelince, saray adamı olmak üzere eğitilmediğim, doğuştan da böyle olmadığım için bu gibi işleri o kadar az anlıyordum ki, varılan yargıda bir lütuf, acıma belirtisi bulamadım; yargının, hafif olmak bir yana, çok şiddetli olduğunu düşündüm; belki yanılmışımdır. Bir ara, yargıçların karşısına çıkayım dedim; her ne kadar beni suçlayan maddelerdeki olayları yadsıyamazsam da, bunları hafifletici nedenler bulunabileceğini sanıyordum. Fakat yaşamımda, devlet mahkemelerinde görülen birçok davayı incelemiş, bunların hep yargıçların keyfine göre sonuçlandığını görmüştüm; onun için böyle nazik bir anda, böyle güçlü düşmanlarım varken, böyle tehlikeli bir karar vermeye cesaret edemedim. Bir ara da güçle karşı koymak isteğini duydum. Serbesttim; İmparatorluğun bütün halkı bir araya gelse, beni alt edemezdi; başkentlerini de taşlarla yıkıp kül edebilirdim. Fakat bu düşünceyi hemen nefretle bıraktım: İmparatora ettiğim yemini, ondan gördüğüm iyilikleri ve bana verdiği yüksek Nardac rütbesini anımsamıştım. Saray ileri gelenlerinin, minnet ve şükran borçlarına nasıl baktıklarını o zaman bilseydim, İmparator Hazretlerinin bu şiddetli davranışının beni ona olan bütün borçlarımdan kurtardığına inanabilirdim.

Sonunda bir karara vardım. Bu yüzden belki de haksız olmayarak eleştirilebilirim.

Gözlerimi kaybetmememe, sonra da özgürlüğümü elde etmeme, düşüncesizlik ve deneyimsizliğimin neden olduğun itiraf etmeliyim; çünkü sonradan başka saraylarda

öğrendiğim gibi, hükümdar ve bakanların yaratılışlarını ve benden daha az zararlı suçlulara yaptıklarını o zaman bilmiş olsaydım, bu kadar hafif bir cezaya hemen razı olur, onu sevinçle karşılardım. Fakat gençliğin verdiği tez yüreklilikle ivedi davrandım; Blefuscu hükümdarını ziyaret etmek için İmparator'dan almış olduğum izinden yararlanarak, üç gün geçmeden dostum Genel Yazmana bir mektup gönderdim; aldığım izne dayanarak, hemen o sabah Blefuscu'ya gitmeye karar verdiğimi bildiriyordum. Yanıtını beklemeden, adanın, donanmanın bulunduğu kıyısına gittim; büyük bir savaş gemisini çekerek burnuna bir halat bağladım; demirini çıkardım; soyundum; giysilerimi, yanımda getirmiş olduğum yorganla birlikte gemiye yerleştirdim; sonra kâh yürüyerek, kâh yüzerek ve gemiyi ardımdan çekerek Blefuscu krallık limanına geldim. Halk beni çoktandır bekliyormuş; Blefuscu adını taşıyan başkente gidebilmem için yanıma iki kılavuz verdiler. Kentin kapısına iki yüz yarda yaklaşınca kadar kılavuzları elimde taşıdım; orada durdum; yazmanlardan birine geldiğimi haber vermelerini ve kral hazretlerinin buyruklarını burada beklediğimi bildirmelerini rica ettim. Bir saat sonra yanıt geldi: İmparator Hazretleri ailesi ve sarayının yüksek görevlileri beni karşılamaya geliyordu. Yüz yarda kadar ilerledim; İmparator ve adamları atlarından, İmparatoriçe ve yanındaki bayanlar da arabalarından indiler; korktuklarını veya endişeli olduklarını gösteren hiçbir belirti görmedim. Yere uzandım; İmparator Hazretlerinin, İmparatoriçenin ellerini öptüm. İmparatora verdiğim sözü tutarak geldiğimi; efendim Lilliput İmparatorunun iznini aldığımı: böyle yüce bir hükümdarı görmekle onur duyduğum ve asıl efendime olan bağlılığımaya uygun olmak koşuluyla elimden gelen hiçbir hizmeti kendilerinden esirgemeyeceğimi söyledim. Gözden düştüğümü söz konusu bile etmedim; çünkü bundan daha resmen haberdar edilmemiştim; böyle bir şeyi bilmiyor gibi davranabilirdim; efendim İmparatorun da, etki alanı dışında olduğumdan bu sırrı açıklayacağını pek sanmıyordum; fakat bir süre sonra yanıldığımı anladım.

Blefuscu sarayında nasıl karşılandığımı, ev ve yatak bulmak için çektiğim güçlükleri ayrıntılarıyla anlatarak okuyucularımı sıkmak istemem; gördüğüm kabul, Blefuscu İmparatoru gibi yüce bir hükümdarın cömertliğiyle orantılıydı; barınacak bir ev bulunmadığı için de yorganıma sarılarak toprak üzerinde yatmak zorunda kalmıştım.

VIII

Yazar, iyi bir raslantıyla, Blefuscu'dan uzaklaşmak için bir araç buluyor. Birkaç güçlükle karşılaştıktan sonra sağ ve esen yurduna dönüyor.

Blefuscu'ya geldikten üç gün sonra, ülkeyi görmek merakıyla adanın kuzeydoğu kıyısına gitmiştim; denizde yarım fersah kadar açıkta, devrilmiş bir kayığa benzeyen bir şey gözüme ilişti. Ayakkabılarımı, çoraplarımı çıkardım ve denizin içinde iki üç yüz yarda kadar yürüdüm; gördüğüm şey suların kabarmasıyla bana doğru yaklaşıyordu. Bunun gerçek bir kayık olduğunu anladım; sanırım, fırtına nedeniyle bir gemiden kopmuş, denize düşmüştü. Hemen kente döndüm; İmparator Hazretlerinden, donanmasından elinde kalan en büyüklerinden yirmi gemi ve visamiralin komutasında olmak üzere üç bin denizci rica ettim. Gemiler yola çıktı; ben de en kestirme yoldan kayığı gördüğüm yana gittim; sular kayığı biraz daha karaya doğru sürüklemişti.

Denizcilerin hepsinde halat vardı; ben de bu halatları, daha sağlam olsun diye birkaç kat burmuştum. Gemiler gelince soyundum ve denizin içinde, kayığa yüz yarda yaklaşmaya kadar yürüdüm; sonra yüzerek kayığın yanına geldim. Denizciler halat attılar, bir ucunu kayığın burnundaki bir deliğe, öteki ucunu da bir savaş gemisine bağladım; fakat bütün çabalarım boşa çıktı; su boyumu aştığından, işimi istediğim gibi göremiyordum. Bu durum karşısında yüzerek kayığı bir elimle karaya doğru itmeye başladım; kabaran suların yardımıyla da epey ilerledim ve biraz sonra ayaklarım dibe değdi; başımı su üstünde tutabiliyordum; böylece iki üç dakika dinlendim; sonra kayığı birkaç kez daha iterek, suların omuzlarıma kadar yükseldiği bir yere geldim. İşimin en güç yanını atlatmıştım. Gemilerde bulunan öteki halatları çıkardım, uçlarını, kayığa ve yanımda olan dokuz gemiye birer birer bağladım; rüzgâr uygundu, gemiciler kayığı yedeğe aldılar, ben de arkadan iterek kıyıya kırk yarda yaklaştık; bir süre bekledikten sonra sular çekilince kayık tümüyle karada kaldı. İki bin kişinin yardımıyla kayığı doğrultmayı başardım; çok hasara uğramamıştı. Kayığı, Blefuscu krallık limanına götürmek için çektiğim güçlükleri anlatarak okuyucularımı sıkmayacağım. Ancak on günde iki kürek yaparak limana gelebildim. Beni büyük bir kalabalık karşıladı; bu kadar kocaman bir gemi görmekten şaşkınlık içinde kalmışlardı. İmparatora, talihin önüme bir kayık çıkardığını; bununla yurduma dönecek bir araç bulabileceğim bir yere kadar gidebileceğimi söyledim; kendilerinden kayığın donanımı için gereç sağlanması için buyruk, adasından ayrılmam için de izin vermelerini rica ettim. Biraz sitem ettikten sonra izin verdi.

Aradan bu kadar zaman geçmesine karşın, Lilliput İmparatorunun, Blefuscu sarayına hakkımda bir haber göndermemiş olmasına şaşırıyordum. Fakat sonra gizlice öğrendim ki İmparator Hazretleri niyetlerinden hiç haberim olmadığını düşündüklerinden, vermiş olduğum sözü yerine getirmek üzere, bütün sarayın da bildiği gibi kendi izniyle Blefuscu'ya gittiğimi; Blefuscu'daki törenler sona erince Lilliput'a döneceğimi sanıyormuş. Fakat böyle uzun zaman dönmediğimi görünce merak etmeye başlamış ve hazine bakanıyla yordakçılara danıştıktan sonra beni suçlayan maddelerin bir kopyasını yüksek bir kişiyle Blefuscu'ya göndermişti. Bu elçi, Blefuscu hükümdarına, bana yalnızca gözlerimin çıkarılması cezasını vermekle yetinen efendisinin yüce acıma duygusunu belirtmek; adaletten kaçtığımı ve iki saat içinde Lilliput'a dönmezsem, Nardac rütbesinden yoksun bırakılıp hain sayılacağımı söylemekle görevlendirilmişti. Elçi şunları da ekledi: İki İmparatorluk arasındaki barış ve dostluğun sürebilmesi için Lilliput İmparatoru, Blefuscu İmparatoru kardeşinden, buyruk verip elimi ayağımı bağlatarak bir hain gibi cezalandırılmak üzere Lilliput'a gönderilmemi istiyordu. Blefuscu hükümdarı, bakanlarıyla üç gün süren bir görüşmeden sonra bu işten bağışlanmasını isteyen nazik bir yanıt verdi. Beni, elim ayağım bağlı olarak göndermenin mümkün olamayacağını kardeşi İmparator da kabul ederdi; her ne kadar bütün donanmasını elinden aldıysam da, barış görüşmelerinde kendisine çok yardımım dokunduğundan bana borçlanmıştı; bununla birlikte, her iki İmparatorun da yakında hiçbir kaygısı kalmayacaktı. Kıyıda koca bir gemi bulmuştum, bununla denize açılabilirdim; geminin, benim yardımım ve yönetimimle donatılması için buyruk vermişti ve birkaç hafta sonra her iki İmparatorluğun da benim gibi ağır bir yükten kurtulacağını umuyordu.

Elçi, bu yanıtı alarak Lilliput'a döndü. Blefuscu hükümdarı bütün olup bitenleri bana anlattı; hizmetinde kalmak istersem beni koruyacağını da ekledi (bunu çok gizli söylemişti); içten olduğuna inandığım halde, elimde oldukça, hükümdar ve bakanlara

hiçbir zaman güvenmemeye karar vermiştim; iyi niyetleri için gereken teşekkürleri sunduktan sonra beni bağışlamasını rica ettim. Talihim, önüme iyi kötü bir kayık çıkarmıştı. Böyle güçlü hükümdarlar arasında bir anlaşmazlığa neden olmaktansa, bahtımı denizlerde denemeye karar verdiğimi söyledim. İmparator hiç gücenmedi; hatta sonradan bir vesileyle öğrendiğime göre, kendisi de bakanlarının birçoğu da bu kararımın çok hoşnut kalmışlardı.

Bu düşünceler beni, kararlaştırdığım günden daha önce yola çıkmaya sürükledi. Bir an önce gitmemi isteyen saray ileri gelenleri de çabalarımın istekle katıldı. Beş yüz işçi, bu ülkede bulunabilen en sağlam bezleri on üç kat dikerek, verdiğim yönergeye göre, kayığıma iki yelken yapmaya uğraşıyorlardı; en kalın, en sağlam iplerinden, on, yirmi veya otuzunu bir arada bükerek kendime ip ve halat yapmak için bir hayli sıkıntı çektim. Uzun araştırmalardan sonra, deniz kıyısında raslantıyla bulduğum büyük bir taşı da demir olarak kullanacaktım. Üç yüz ineğin donyağını yağlamak ve başka işler için kullandım; kürek ve direk yapmak için en büyük ağaçlardan bazılarını keserken çok güçlük çektim; bereket versin İmparator Hazretlerinin gemici ustaları, kaba işleri ben yaptıktan sonra, kürekleri, direkleri düzleme işinde bana yardım ettiler.

Bir ay sonra, her şey hazır olunca, İmparator Hazretlerine haber yolladım; buyruklarını beklediğimi, veda etmek istediğimi bildirdim. İmparator, ailesiyle birlikte saraydan çıktı; ellerini öpmek üzere yüzükoyun yere yattım; İmparatoriçe ve kral soyundan prensler ellerini lütfen uzattılar. İmparator Hazretleri, iki yüz sprug 'luk elli kese armağan etti; bir de boy resmini verdi; bunları, iyi koruyabilmek için hemen eldivenimin içine yerleştirdim. Blefusco'dan ayrılırken yapılan törenlerden söz ederek okuyucularımı sıkımayacağım. Kayığıma yüz kadar kesilmiş sığır, üç yüz koyun, uygun miktarda ekmek ve içki ve dört yüz aşçının pişirebildiği kadar yiyecek koydum. Canlı olarak altı inek, iki boğa, bir o kadar da dişi koyun ve koç almıştım; amacım bunları ülkeme götürmek, üretmekti; bunları denizdeyken beslemek için de kayığa büyük bir demet saman, bir çuval da ekin koydum. Yerlilerden bir düzine kadar götürmeyi çok istedim ama, İmparator Hazretleri bir türlü izin vermedi; ceplerimi arattıktan başka, istek ve rızalarıyla da olsa, uyruklarından hiçbirini götürmeyeceğime onurum üzerine ant içtirdi.

Böylece, her şeyi elimden geldiği kadar tamamladıktan sonra, 1701 yılı Eylül'ün yirmi dördüncü günü, sabah saat altıda yola çıktım; rüzgâr güneydoğudan esiyordu; kuzeye doğru dört fersah ilerledikten sonra, kuzey batıda, yarım fersah ötede, ufak bir ada gözüme ilişti; ilerledim; adanın rüzgâraltı yanında demirledim. Ada sanırım ıssızdı. Bir parça bir şey yedikten sonra yattım. Tahminime göre altı saat uyumuşum, çünkü uyandıktan iki saat sonra gün doğdu; gece de berraktı. Güneş doğmadan kahvaltımı ettim; demir aldım; uygun bir rüzgâr vardı; cep pusulamın yardımıyla bir gün önceki rotayı tuttum; amacım, yapabilirsem, Van Diemen topraklarının kuzey doğusunda bulunduğunu kuvvetle tahmin ettiğim adalardan birine gitmekti. O gün, hiçbir şeye raslamadım; fakat ertesi gün, öğleden sonra saat üçte, hesabıma göre, Blefusco'dan yirmi dört fersah uzakta, güneydoğuya doğru yol alan bir yelkenli gördüm; benim rotam doğuya doğruydu. Bağırđım; yanıt alamadım; rüzgâr hafiflediğinden, yelkenliye yavaş yavaş yaklaşıyordum; hemen bütün yelkenlerimi açtım; ve yarım saat sonra, gemiden beni görmüş olacaklar ki, bayrak çektiler, bir el de silah attılar. Sevgili yurdumu ve orada bıraktığım çoluk çocuğumu görebilmek umudunun böyle birdenbire doğmasından duyduğum sevinci tanımlayamam. Gemi, yelkenlerini gevşetti; ben de, akşam beşle altı arasında, yanına ulaşabildim. 26 Eylül'dü; İngiliz bandırasını görünce içim titredi. İnek ve koyunlarımı ceplerime yerleştirdim; ve tüm

erzağımla birlikte gemiye çıktım. Gemi, kuzey ve güney denizleri yoluyla Japonya'dan dönmekte olan bir İngiliz ticaret gemisiydi; kaptan Deptfordlu John Biddle, çok nazik bir adam ve usta bir denizciydi. Otuz derece güney enlemindeydik: gemide elli kişi vardı; bunların arasında eski arkadaşlarımdan Peter Williams'a rasladım. Kaptana, hakkımda çok iyi şeyler söyledi. Kaptan da bana çok iyi davrandı: nereden geldiğimi, nereye gittiğimi söylememi rica etti. Ben de birkaç sözcükle her şeyi anlattım; fakat kaptan, sayıkladığımı, geçirmiş olduğum tehlikelerden ötürü akıl yürütme yeteneğimi yitirmiş olduğumu sandı. Bunun üzerine cebimden siyah öküzlerle koyunları çıkardım; çok şaşırды ve söylediklerimin doğru olduğuna inandı. Sonra, Blefuscu İmparatorunun verdiği altınları, tam boy resmini ve o ülkeden getirdiğim birkaç garip şeyi gösterdim. Kaptana iki yüz sprug'luk iki kese verdim; İngiltere'ye geldiğimizde, bir inekle gebe bir koyun armağan edeceğim konusunda da söz verdim.

Bu yolculuğumun ayrıntılarına girerek okuyucularımı yormayacağım; yalnızca şu kadarını söyleyeyim, yolculuğumuz genellikle çok iyi geçti. 13 Nisan 1702'de Downs'a geldik. Canımı sıkan yalnızca bir olay olmuştu: gemideki fareler koyunlarımdan birini alıp götürmüşlerdi; zavallının kemiklerini bir delikte buldum; etleri tümüyle sıyrılmıştı. Geri kalan hayvanlarımı sağ ve esen karaya çıkardım; Greenwich'te bir çayırda otlamalarını sağladım; otlar nefisti, büyük bir iştahla yiyorlardı; oysa ben bunun tersinden korkmuştum. Yolda da kaptan, en iyi peksimetlerinden vermeseydi, hayvanlarımı besleyemezdim; peksimetleri dövmüş, toz haline getirmiş, suyla karıştırmıştım; hayvanlarım da hep bu lapadan yemişlerdi. İngiltere'de kaldığım kısa süre içinde, hayvanlarımı yüksek tabakadan kimselere ve başkalarına göstererek bir hayli para kazandım; ikinci gezime çıkmadan önce de altı yüz liraya sattım. Son gezimden döndüğümde, hepsinin, hele koyunların, bir hayli üremiş olduğunu gördüm; yapağlarının güzelliği, umarım, yünlü sanayimize yararlı olur.

Karım ve ailemle birlikte ancak iki ay kalabildim; yabancı ülkeler görme isteği, o içimi yakan doymak bilmez istek, daha uzun kalmama olanak vermedi. Karımı, Redriff'te güzel bir eve yerleştirdim; bin beş yüz lira da para bıraktım; geri kalan sermayemi de, daha fazla kazanırım umuduyla, yarısı para, yarısı mal olmak üzere kendime alıkoydum. Büyük amcam John'dan Epping yakınlarında bir miktar arazi miras kalmıştı: yılda otuz lira getiriyordu; Feitter Lane'de Black Bull meyhanesini de kiraya vermiştim; bundan da yılda otuz lira alıyordum. Böylece ailemi, zor durumda kalıp yardımla geçinme tehlikesinden kurtarmış oluyordum. Amcasının adını taşıyan oğlum John ortaokula gidiyordu; çok yetenekliydi. Kızım Betty - şimdi, iyi bir kocayla evlenmiş ve birkaç çocuğu olan kızım Betty- o zaman daha dikiş öğreniyordu. Karım, oğlum ve kızımınla ağlaşarak vedalaştıktan sonra Adventure adlı bir ticaret gemisine bindim. Bu üç yüz tonluk gemi, Surat'ya gidiyordu. Kaptanı Liverpoollu John Nicholas'tı. Bu yolculuğumu, gezilerimin ikinci bölümünde anlatacağım.

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 27

JONATHAN SWIFT
GULLIVER DEVLER ÜLKESİNDE
Brobdingnag'a Yolculuk

Bu kitabın hazırlanmasında GULLİVER'İN YOLCULUKLARI I-II'nin MEB İngiliz Klasikleri Dizisindeki 1. baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Egemen Berköz
Dizgi: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Aralık 1998

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi doçentlerinden İrfan Şahinbaş tarafından İngilizce'den çevrilmiştir.
Ekitabı Hazırlayan: Nirvana13

Cumhuriyetimizin 75. yılı coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüsüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliğı yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerinin en önemlilerini yayınlıyoruz.

Cumhuriyet

GULLIVER DEVLER ÜLKESİNDE Brobdingnag'a Yolculuk

I

Büyük bir fırtına; karaya, su getirmek üzere sandal gönderiliyor; ülkeyi keşfetmek için yazar da birlikte gidiyor ve karada kalıyor. Yazarı yerlilerden biri yakalıyor; bir çiftçinin evine götürüyor; orada nasıl karşılanıyor; başına gelenler; yerlilerin betimlenmesi.

Yaratılışım ve bahtım, beni hareketli, rahatı olmayan bir yaşama yargılamış olacak ki, ülkeme döndükten iki ay sonra gene yurdumdan ayrıldım. 1702 Haziranı'nın yirminci günü, Downs'ta, Adventure adlı bir gemiye bindim; kaptanı Cornwall'lı John Nicholas'tı; gemi, Surat'ya gidiyordu. Umut Burnu'na kadar rüzgâr çok uygun gitti; içecek su almak için karaya indik; fakat, gemide bir delik açılmış olduğunu görerek bütün malları boşalttık ve kışı burada geçirdik. Kaptanımız sıtmaya tutulduğundan Umut Burnu'ndan ancak mart sonunda ayrılabilirdik; Madagascara boğazından geçinceye kadar rahat bir yolculuk yaptık. Bu denizlerde aralık başından mayıs başına kadar kuzeybatıdan düzenli bir rüzgâr esermiş; fakat biz, 19 Nisan'da, Madagascara'nın kuzeyine, beş derece güney enlemine geldiğimizde, rüzgâr daha batıdan gelerek, daha şiddetle esmeye başladı; ve bizi, kaptanımızın 2 Mayıs'ta saptığına göre, Molucca adalarının biraz doğusuna attı; sonra dindi. Her yan derin bir sessizlik içindeydi: hayli sevindim; fakat kaptanımız bu denizlerde çok dolaşmış deneyimli bir denizci olduğundan şiddetli bir fırtınaya hazır olmamızı söyledi; dediği gibi de ertesi gün güney musonu denenen bir rüzgâr güneyden esmeye başladı.

Rüzgârın şiddetinin artacağını anlayarak yan yelkeni sardık, pruva yelkenini de kapamaya hazırдық. Hava kötüleşince, toplarımızı sıkıca yerlerine bağladık ve mizana yelkenini topladık. Gemi açıklarda olduğundan, rüzgârı başa almaktansa, önünde sürüklenmeyi daha uygun bulduk. Pruva yelkenini camadana vurduk, iskotunu vira ettik; dümen, boca alabandaydı. Gemi iyi dayanıyordu; fırtına gerçekten çok şiddetlenmiş, dalgalar tehlikeli olmaya başlamıştı. Filasaya asılarak dümenciye yardım ettik; gabye direğini indirmedi; çünkü direk yerinde oldukça, karadan da uzakta olduğumuzdan, gemimiz daha iyi hareket ediyordu. Fırtına dinince, pruva ve mayistre yelkenlerini çektik; gemiyi faça ettik; sonra da mizana, gabye mayistre, gabye pruva yelkenlerini açtık. Rotamız doğu-kuzeydoğuydu: rüzgâr güneybatıdan esiyordu. İskele kontrasını çattık; rüzgârustü brasya ve mantilyelerini çözdük; rüzgâraltı brasyalarını taktık ve burina halatlarını sıkıca çektik, bağladık; mizana kontrasını da rüzgârustü ettik, ve elden geldiği kadar o durumda tutmaya çalıştık.

Fırtınayı, batı-güneybatıdan esen bir rüzgâr izledi; kestirimime göre, beş yüz fersah kadar doğuya sürüklenmiştik; gemideki en yaşlı ve deneyimli denizciler bile nerede olduğumuzu bilmiyorlardı. Yiyeceğimiz iyi dayanmış, gemimize de bir şey olmamıştı; bütün tayfalar sapa sağlamdı; fakat en büyük sıkıntımız susuzluktu. Biraz daha kuzeye dönerek Tataristan'ın kuzeybatısına ve Buzdenizi'ne gitmek olasılığı karşısında, bulunduğumuz rotayı izlemenin daha iyi olacağını düşündük.

16 Haziran 1703 günü, gabye direği üzerindeki miço, karanın görüldüğünü söyledi. 17 Haziran'da da, büyük bir ada ya da anakara (ada mı, anakara mı bilmiyorduk) karşımıza

çıkıverdi. Güneyinde ufak bir çıkıntı ve bir koy vardı. Koy, yüz tondan büyük bir gemiyi barındıramayacak kadar sığ olduğundan, bir fersah açıktaki demirledik. Kaptan, on iki kadar silahlı tayfayı sandalla karaya gönderdi; su bulurlarsa doldurmaları için birçok fıçı da vermişti; ben de tayfalarla birlikte gitmek için kaptanın iznini rica etmiştim: ülkeyi görmek, yeni şeyler bulmak istiyordum. Karaya çıkınca, ne bir dere ya da pınara, ne de bir insan izine rasladık. Bunun üzerine, tayfalarımız, içecek su aramak üzere kıyıda dolaşmaya koyuldular; ben de yalnız başıma içerlere doğru bir mil kadar ilerledim. Ülke kıraç ve kayalıktı; yorulmaya başlamıştım; merakımı giderecek bir şey de göremediğimden; yavaş yavaş koya doğru yürüdüm; deniz karşıma çıkınca, baktım tayfalar sandala binmiş, can havliyle küreklere sarılmış, gemiye doğru yol alıyorlar; hiçbir yararı olmayacağını bildiğim halde, arkalarından bağıracaktım; fakat birdenbire, dev gibi bir yaratığın, deniz içinde olanca hızıyla yürüyerek arkalarından gittiğini gördüm; su ancak dizlerine kadar geliyordu, olağanüstü uzun adımlar atıyordu. Fakat bereket versin, tayfalar yarım fersah kadar ilerlemişti; denizde de sivri kayalar vardı da, dev adam sandala yetişememişti. Bunu bana sonra söylediler; çünkü bu serüvenin sonunu beklemeye cesaret edememiş; olanca hızımla o önce gittiğim yana koşmuştum. Çok dik bir yokuştan çıktım; ve tepeden ülkenin bir parçasını görebildim: baştanbaşa ekiliydi; herhalde saman elde etmek için ekilmiş bu topraklarda, otların uzunluğu beni şaşkın bıraktı; her biri aşağı yukarı yirmi ayaktı.

Buradan bir ana yola çıktım (ben, bunu anayol sanmıştım, oysa bura halkının arpa tarlalarını geçmek için kullandığı bir keçiyoluymuş); bir süre yürüdüm; fakat çevrede bir şey göremiyordum: hasat zamanı yakın olduğundan ekinler kırk ayağa kadar yükselmişti. Ancak bir saat gittikten sonra tarlanın kıyısına gelebildim; çevresi, hiç değilse yüz yirmi ayak boyunda bir çitle çevrilmişti; ağaçlar da o kadar yüksekti ki boylarını bir türlü hesaplayamadım. Bu tarladan yandakine geçmek için bir merdiven vardı; dört basamaklıydı, sonuncu basamağın üstünde de kocaman bir taş duruyordu. Buradan çıkamazdım; çünkü, basamaklar altı, üstteki taş da yirmi ayak yüksekliğindeydi. Çitte, geçebileceğim bir delik ararken, bu ülke halkından birini gördüm: merdivene doğru yürüyordu; biraz önce sandalı kovalayan adamın boyundaydı. Bir çan kulesi kadar uzun olup her adımda, kestirebildiğim kadarıyla, on yarda ilerliyordu. Çok kötü korkmuş ve şaşırmıştı; koştu, ekinlerin arasına gizlendim; ve oradan bu yaratığın merdivenin üzerine çıktığını gördüm; sağındaki tarlaya baktı; ses borularından birkaç derece daha gür bir sesle bağırdı; ses o kadar yüksekten geliyordu ki, gök gürlüyor sanmıştım.

Bunun üzerine, kendi gibi yedi dev, ellerinde her biri bizimkilerin altı katı büyüklükte oraklarla yaklaştılar; bunlar, o kendilerini çağıran adam kadar iyi giyinmemişlerdi; herhalde hizmetçileri ya da işçileriydiler; çünkü onun birkaç sözü üzerine bulunduğu tarladaki ekinleri biçmeye başladılar. Onlardan elimden geldiği kadar uzaklaşmaya çalışıyordum; fakat, ekin saplarının arasına ancak bir ayak olduğundan geçmek için büyük zorluklar çekiyordum. Her neyse, bir atılışla, ekinlerin rüzgâr ve yağmurla yere yatmış olduğu bir yere geldim; bir adım daha atmama olanak yoktu: saplar, birbirine öyle dolaşmıştı ki bir türlü aralarından geçemiyordum; yere düşmüş başakların püskülleri de öyle sağlam, öyle sivriydi ki, giysilerimi delip etlerime batıyordu; biçicilerin de, yüz yarda kadar arkamda olduklarını gürültülerinden anladım... yorgunluk bütün cesaretimi kırmıştı; karamsarlık ve umutsuzluğa kapılmıştım: bir sapan yoluna uzandım; ömrümün burada sona ermesini yürekten diliyordum. Dul kalacak zavallı karım ve babasız yavrularım aklıma geldi; içim sızladı. Bütün dost ve akrabalarımın sözlerini dinlemeyerek ikinci kez yolculuğa çıkmakla göstermiş olduğum inat ve çılgınlığa pişman olmuşum.

Endişeler içinde kıvrılırken Lilliput'u düşünmekten kendimi alamadım: Lilliputlular beni bu dünyanın en büyük yaratığı saymışlardı; orada koca bir imparatorluk filosunu kolumun gücüyle çekebilmiş; ve o ülkenin tarihine geçecek, milyonlarca kişi tanık olduğu halde, gelecek kuşakların inanmakta güçlük çekeceği daha birçok şey yapmıştım. Bir Lilliputlunun bizim aramızda olacağı gibi, benim de bu ülkede önemsiz bir yaratık gibi görünmekten duyacağım utancı düşündüm; fakat bu, herhalde başıma gelecek kötülüklerin en az kötüsüydü; çünkü, insanlar, boyutları ölçüsünde vahşi ve kıyııcı olduklarına göre, bu koca vahşilerden biri beni yakalayacak olursa, kesinlikle bir lokmada yutardı. Her şeyin yalnızca görece büyük ya da küçük olabileceğini söyleyen filozoflar ne haklıdır! Yazgının cilvesiyle, Lilliputlular da kendilerine göre -kendilerinin bana küçüklüğü ölçüsünde- ufak insanların bulunduğu bir ülke bulabilirlerdi; dünyanın daha keşfedilmemiş bir bucağında da, bu dev soyunu alt edecek ölümlüler olup olmadığını kim biliyor?

Korku ve şaşkınlık içinde olmakla birlikte, bu düşüncelere dalmaktan kendimi alamamıştım. Bu ara, orakçılardan biri yattığım yere on yarda kadar yaklaşmıştı; bir adım daha atsa, ya ayağının altında ezilecek ya da bir orak vurmasıyla ikiye bölünecektim. Tam adımını atacağı sırada, can havliyle avazım çıktığı kadar bağırdım. O koca yaratık duruverdi; bir süre aşağı doğru dört bir yana bakındı; ve sonunda beni yattığım yerde gördü. Tıpkı küçük, tehlikeli bir hayvanı, ısırmasına ya da tırmalmasına olanak vermeden yakalamak isteyen biri gibi, beni sakınganlıkla süzdü (İngiltere'de gelincik yakalamak için ben de böyle yapardım); sonra, baş ve işaret parmaklarıyla belimi arkadan kavradı; ve biçimimi görmek için beni gözlerine üç yarda kadar yaklaştırdı. Amacını anladım; talihin yardımıyla da akıl ettim, beni yerden altmış ayak yüksekte sınıksız tutup yanlarımı acıtmakla birlikte, parmaklarından kayarım korkusuyla, hiç çırpınmamaya karar verdim. Yalnızca gözlerimi güneşe doğru kaldırıp ellerimi, yalvarır gibi, birbirine kavuşturdum; durumuma uygun, dokunaklı ve alçakgönüllü bir edayla birkaç sözcük söyledim. Çünkü, öldürmek istediğimiz küçük zararlı hayvanları yere çarptığımız gibi beni fırlatıp parça parça etmesinden korkuyordum. Talihim varmış: sesim ve işaretlerim hoşuna gitmiş gibiydi; beni merakla süzmeye başladı; ne dediğimi anlamamakla birlikte heceli sesler çıkarmama şaşırılmıştı. Bense bu ara, inlemekten, yaşlar dökmekten kendimi alamıyor, başımı sürekli olarak yanlarıma doğru çevirerek parmaklarının baskısıyla, ne acılar duyduğumu elimden geldiği kadar anlatmaya çalışıyordum. Ne demek istediğimi galiba anladı; ceketinin eteğini kaldırarak beni yavaşça içine koydu ve hemen efendisine doğru koşmaya başladı. Efendisi, benim tarlada o ilk gördüğüm adamdı; zengin bir çiftçiydi. Hizmetçisinin, benim hakkımda dili döndüğü kadar söylediklerini dinledikten sonra, yerden sıradan bir baston boyunda küçük bir saman çöpü aldı; bununla arkamdaki ceketin eteklerini kaldırdı; galiba ceketimi doğanın vermiş olduğu bir örtü sanmıştı; yüzümü daha iyi görmek için de saçlarıma üfledi; hizmetçilerini yanına çağırarak (sonradan öğrendiğime göre) tarlada bana benzeyen daha başka yaratıklar görüp görmediklerini sordu. Sonra beni yavaşça dört ayak üstü yere bıraktı; fakat hemen kalktım; yavaş yavaş, aşağı yukarı yürümeye başladım: kaçmak niyetinde olmadığını göstermek istiyordum. Devinimlerimi daha yakından görebilmek için hepsi çepeçevre oturdu; şapkamı çıkardım. çiftçiye dönerek saygıyla eğildim; sonra dize vardım; ellerimi ve gözlerimi havaya kaldırdım ve var gütümlüce bağırarak birkaç sözcük söyledim; cebimden altın dolu bir kese çıkararak büyük bir alçakgönüllülükle kendisine uzattım. Keseyi avucunun içine aldı; ne olduğunu anlamak için gözlerine yaklaştırdı; sonra, yeninden çıkardığı bir iğnenin ucuyla evirdi, çevirdi; ne olduğunu bir türlü kestiremedi. Elini yere koymasını işaret ettim; keseyi aldım, ağzını açarak içindeki bütün altınları

avucuna boşalttım: dört pistollük altı İspanyol altınıyla yirmi otuz tane daha ufak altın vardı. Çiftçi serçe parmağını diline götürerek ıslattı ve büyük altınlardan birini, sonra bir ikincisini aldı, baktı; fakat ne olduklarını bir türlü anlayamadığı görülüyordu. Altınları keseye, keseyi de cebime koymamı işaret etti; ben de alması için yine birkaç kez uzattıktan sonra kesemi cebime koymaktan başka bir çare bulamadım.

Çiftçi, akıllı bir yaratık olduğuma artık inanmıştı. Bana birkaç kez bir şeyler söyledi; sesi, tıpkı su değirmenlerinin çıkardığı gürültü gibi, kulaklarımın içinde uğulduadı: ama sözcüklerin hecelerini ayırdedebiliyordum. Var gücümle bağırarak, bildiğim bütün dillerle kendisine yanıt verdim; kulağını bana iki yarda kadar yaklaştırmıştı; fakat yararı olmadı; bir türlü anlaşamadık. Çiftçi, hizmetçilerini işlerine gönderdi; sonra cebinden mendilini çıkararak iki kat yaptı, sol elinin içine yaydı; elini de, düz ve ayası yukarı olmak üzere yere koydu; içine girmemi işaret etti. Mendil bir ayak kadar kalın olduğundan bunu kolaylıkla yapabiliyordum; boyuneğmek gerektiğini düşündüm; yere düşmeyeyim diye de mendilin içine boylu boyunca uzandım: çiftçi, beni daha fazla güvene almak için, mendilinin geri kalan kısmıyla, başımı dışarda bırakarak sardı, sarmaladı ve böylece evine götürdü. Orada karısını çağırarak beni gösterdi; kadın, tıpkı İngiltere'deki hanımların kurbağa ya da örümcek görünce irkildikleri gibi, bağırarak geri çekildi. Fakat nasıl davrandığımı, kocasının işaretlerine göre ne kadar iyi davrandığımı görünce bana alıştı ve gitgide artan bir sevgi beslemeye başladı.

Öğle olmuştu. Bir hizmetçi yemeği getirdi; bu, bir çiftçinin sade yaşamına uygun bir et yemeğinden ibaretti ve yirmi dört ayak çapında bir tabak içindeydi. Aile halkı, çiftçi, karısı, üç çocuğu ve yaşlı bir büyük anne sofraya oturdular; çiftçi beni, masanın üzerine, kendinden biraz uzağa yerleştirmişti; masanın yüksekliği otuz ayaktı; büyük bir korku içindeydim; yere düşmeyeyim diye, kıyıdan elimden geldiği kadar uzakta kalmaya çalışıyordum. Çiftçinin karısı biraz et doğradı; ekmeğe ufaladı ve tahta bir çanak içinde önüme koydu; kendisine doğru saygıyla eğildikten sonra, cebimden çatal bıçağımı çıkardım, yemeye koyuldum; bu yaptığım pek hoşlarına gitmişti. Çiftçinin karısı hizmetçilerin birini göndererek ufak bir kadeh getirtti; içkiyle doldurdu: on beş litre kadar alıyordu. Epey zorluk çekerek kadehi iki elimle kaldırdım ve ev sahibi hanımın sağlığına büyük bir saygıyla içtim; gereken sözleri, avazım çıktığı kadar bağırarak İngilizce söylemişim: ev halkı kahkahalarla öyle güldü ki, gürültüden az kaldı sağır olacaktım. İçki, hafif elma şarabı lezzetindeydi, oldukça hoştu. Ev sahibi çiftçi, tabağına yaklaşmamı işaret etti; masanın üstünde yürürken, iyi yürekli okuyucularımın da kolaylıkla anlayacakları ve beni bağışlayacakları gibi, öyle bir şaşkınlık içindeydim ki, ayağım bir ekmeğe takılıverdi, yüzükoyun düştüm; fakat bir yerime bir şey olmadı. Hemen ayağa kalktım ve bu iyi adamların endişe ettiklerini görerek, nezaket yollu kolumun altında taşıdığım şapkamı aldım, başımın üstünde sallayarak üç kez selam verdim: düşmekle hiçbir zarar görmediğimi anlatmak istiyordum. Efendime (bundan böyle çiftçiye, efendim diyeceğim) doğru yürürken, yanında oturan en küçük ve en yaramaz oğlu, bacaklarımdan yakaladı ve beni öyle yükseklerle kaldırdı ki, tir tir titremeye başladım; fakat babası beni hemen elinden kaptı ve kulak tozuna öyle bir tokat aşketti ki, bu tokatla bir Avrupa süvari birliğini yere serebilirdi; sonra çocuğun sofradan kaldırılmasını buyurdu. Fakat ben, çocuğun bana kin beslemesinden korkarak ve bizimkilerin serçe, tavşan, kedi, köpek gibi hayvanlara nasıl eziyet ettiklerini düşünerek diz çöktüm ve çocuğu göstererek, bağışlanmasını rica ettiğimi efendime elimden geldiği kadar anlatmaya çalıştım. Razi oldu; çocuk yine sofraya oturdu; ben de gittim, elini öptüm; efendim, oğlunun elini tutarak beni yavaş yavaş okşattı. Yemek ortasında hanımının en çok sevdiği kedisi kucağına atlamıştı. Ben on iki kadar

çorap dokuyucusunun çıkarabileceği bir gürültü işitmiş, başımı çevirmiştim: meğer bu gürültü, hayvan hırıltısıymış. Hanımı, kediye yiyecek veriyor, sırtını okşuyordu; başını ve pençelerinden birini görerek bu hayvanın üç öküz büyüklüğünde olduğunu kestirdim. Masanın en uzak ucunda, ondan elli ayak ötede olduğum; hanım da, üzerime atılıp beni pençesiyle yakalamasın diye hayvanı sıkı sıkı tuttuğu halde, görünüşündeki dehşet içime korku veriyordu.

Fakat çok geçmeden hiçbir tehlike olmadığını anladım: efendim, beni alıp kedinin üç yarda yakınına koyduğu halde hayvan aldırış bile etmedi. Vahşi hayvanlar, bir kimsenin kendilerinden kaçtığını ya da korktuğunu görürlerse, onu kovalar ya da ona saldırırlarmış; ben bunun doğru olduğunu da birçok kez denemiştım; onun için bu nazik anda hiçbir ürkeklik belirtisi göstermemeye karar verdim. Kedinin yanı başında, hiç yılmadan, beş aşağı beş yukarı dolaştım; hatta yarım yarda kadar yanına bile sokuldum. Kedi benden, benim ondan korktuğumdan daha fazla ürkererek sindi. Köpeklerden pek o kadar korkmuyordum; üç dört tanesi odaya girdi (çiftçilerin evlerinde böyle şeyler olağandır); içlerinde iri bir bekçi köpeğiyle bir tazı vardı. Bekçi köpeği dört fil kadar büyüktü; tazı, ondan daha boylu olmakla birlikte o kadar iri değildi.

Yemek bitmek üzereyken, bir sütnine, kucağında bir yaşında bir çocukla içeri geldi. Çocuk beni görür görmez öyle bir yaygara kopardı ki, sesi Londra köprüsünden Chelsea'ye kadar giderdi. Bu yaygarayla, beni oyuncak olarak eline vermelerini istediğini anlatmaya çalışıyordu. Anası bunu hoşgördü, beni kaldırarak çocuğa uzattı; o da, hemen belimden yakalayarak başımı ağzına soktu. Öyle bağırdım, öyle bağırdım ki çocukcağzın ödü koptu, beni hemen bıraktı. Anası yetişip de önlüğünü uzatmasaydı kesinlikle yere düşecek, param parça olacaktım Sütnine çocuğu yatıştırmak için eline çingırağını verdi; bu, çocuğun beline halatla asılı, içinde büyük taşlar bulunan oyuk bir kaptı. Fakat oyuncuğında yararı olmadığını görünce, son çareye başvurdu, çocuğu emzirmeye koyuldu. Şunu söylemeliyim ki, beni, sütninenin o koca göğsü kadar ömrümde hiçbir şey öğrendirmemiştir. Bunun üzerine, İngiliz hanımlarının o güzel tenleri aklıma geldi. Bu hanımlar, bizimle aynı boyda olduklarından, ne kadar güzel görünürler! Eksiklikleriye, ancak büyültücü bir ayna ile ortaya çıkar. En düz ve en beyaz tenlere, büyültücü bir aynayla bakılacak olursa, bunların kaba ve kötü renkte olduklarını deneyimler de gösteriyor.

Anımsıyorum, Lilliput'tayken, o küçücük yaratıkların tenleri bana olağanüstü güzel görünüyordu. Çok yakın dostum olan bir bilginle bu sorun üzerine konuşurken şunları söylemişti: bana, ben yerdeyken baktığında, yüzümü çok daha güzel ve düz buluyormuş; oysa kendisini elime aldığım zaman beni daha yakından gördüğünde, yüzüm, ilk bakışta son derece iğrençmiş; derimde büyük çukurlar varmış; sakalımın kökleri, domuz kıllarından on kat daha sert ve kalınmış; tenim de, göze hiç hoş gelmeyen birtakım renklerin karışmasıyla oluşmuş. Oysa, şunu söylememe okuyucularımın izin vermelerini isterim ki, rengim, ülkemin birçok erkeklerinin rengi gibi açıktı; tenimi de, yolculuklarıma karşın, güneş pek az yakmıştır. Öte yandan, dostum, imparatorun sarayındaki hanımlardan söz ederken, kiminin çilleri, kiminin büyük ağzı, bir başkasının büyük burnu olduğunu söylemişti; fakat ben bir şey fark edememiştım. Bütün bunların böyle aklıma gelmesi çok doğaldı; fakat okuyucularım, bu koca yaratıkların biçimsiz olduklarını sanmamalıdır; hele efendime altmış ayak yüksekten baktığım zaman, çiftçi olmasına karşın yüzünün bütün üyelerinin orantılı olduğunu görmüştüm.

Yemek bitince, efendim odadan çıkıp işçilerin yanına gitti; sesinden ve işaretlerinden, karısına beni iyi korumasını sıkı sıkı tembih ettiğini anladım. Çok yorgundum; uykum gelmişti; hanımım farkına vardı, beni yatağının üzerine koydu; temiz, beyaz bir mendille

üstümü örttü; bu mendil, savaş gemilerinin mayistre yelkeninden daha geniş, daha kabaydı.

İki saat kadar uyudum; düşümde, karım ve çocuklarımla birlikte evimde olduğumu gördüm; fakat uyanıp da, kendimi iki-üç yüz yarda genişliğinde, iki yüz yardadan fazla yükseklikte koca bir odada ve yirmi yarda eninde bir yatakta bulunca, üzüntüm büsbütün arttı. Hanımım, ev işlerini görmek üzere yanımdan ayrılmış, odayı kilitlemişti. Yatağım, yerden sekiz yarda kadar yüksekti; bazı gereksinimlerimin zoruyla yataktan inmem gerekiyordu; fakat kimseyi çağırmaya kalkışmadım; çünkü ne kadar bağırırsam yararı olmayacaktı: sesimin, yattığım odadan bir hayli uzakta olan ve ev halkının bulunduğu mutfağa kadar gidebilmesine olanak yoktu. Ben bu durumdayken, iki fare, perdeler tırmanarak yatağıma çıktılar; koklaya, koklaya aşağı yukarı koşuşmaya başladılar. Bir tanesi hemen hemen yüzümün yanına gelince, korkuyla yerimden fırladım, kendimi korumak için kılıcımı çektim. Bu korkunç hayvanlar bana iki yandan saldırmaya cüret ettiler; bir tanesi, ön ayaklarını boynuma bile uzattı; fakat bereket versin bana bir zararı dokunmadan karnını deştim; ayaklarıma yığılıverdi. Ötekisi, arkadaşının başına geleni görünce kaçmak istediye de, ben daha önce davranarak sırtında koca bir yara açtım; hayvan, arkasından kan sıza sıza gözden kayboldu; Başarıyla biten bu serüvenden sonra, yatağın üzerinde aşağı yukarı gezinmeye başladım: biraz soluk almak, kendimi toplamak istiyordum. Fareler iri bir bekçi köpeği kadar büyüktü; fakat daha çevik, daha vahşiydiler; bereket versin yatarken kemerimi çıkarmamıştım; yoksa beni kesinlikle paramparça eder, yutuverirlerdi. Ölen farenin kuyruğunu ölçtüm, iki yardadan bir parmak eksikti; hâlâ kan sızmakta olan cesedini yatağın üzerinde sürüklerken midem bulandı; tümüyle ölmediğini anlayınca da, kılıcımın boynuna bir daha tüm gücümle vurup adamakıllı öldürdüm. Biraz sonra, hanımım geldi; beni al kan içinde görünce koştu, eline aldı. Gülümseyerek ve yaralı olmadığımı anlatmak için başka işaretler yaparak ölü fareyi gösterdim; son derece hoşnut oldu; hizmetçiyi çağırdı; fareyi bir maşayla tutturarak pencereden dışarı attırdı; sonra beni masanın üzerine koydu. Kana bulanmış kılıcımı gösterdim; ve ceketimin eteğiyle silerek kınına yerleştirdim. Görülecek işlerim vardı: bunları benden başka kimsenin yapmasına da olanak yoktu; onun için yere indirilmek istediğimi hanımıma anlatmaya çalıştım; yere inince de, kapıyı göstererek birkaç kez eğildim: utanıyordum, amacımı başka türlü anlatamazdım. Hanımım epey güçlük çektikten sonra ne yapmak istediğimi sonunda anladı; beni eline alarak bahçeye çıkardı; yere koydu. İki yüz yarda kadar ilerledikten sonra, hanımıma, bakmaması ve arkamdan gelmemesi için işaret ettim; iki kuzukulağı yaprağı arasına saklanarak işimi gördüm.

İyi yürekli okuyucularım, bu ve buna benzer ayrıntılar üzerinde durduğumdan ötürü beni bağışlarlar sanırım; böyle şeyler bayağı zekâlara önemsiz görünebilir; fakat filozoflar, düşünce ve düşlem güçlerini genişletmek yolunda bu türlü ayrıntılardan yararlanacakları gibi, bunları gerek kendilerinin, gerekse herkesin yaşamına yararlı olacak bir biçimde de uygulayacaklardır; zaten benim de, yolculuklarımla bu ya da başka ayrıntılarını bütün dünyaya anlatmaktan amacım budur; onun için, doğruyu olduğu gibi göstermek başlıca ereğim olmuştur. Bilgiçlik taslamaktan, süslü bir deyiş kullanmaktan kaçındım; yolculuğumun bütün ayrıntıları kafamda öyle derin bir etki bıraktı, belleğime öyle güçle yerleşti ki, yazarken önemli hiçbir şey unutmadım. Bununla birlikte, taslaklarımı daha sıkı bir gözden geçirirken, az önemli görünen birçok yerini çıkardım; çünkü bazı gezginlerin belki pek de haksız olmayarak uğradıkları, can sıkı, önemsiz şeylerle uğraşmak gibi eleştirileri göze almaktan çekindim.

II

Çiftçinin kızı. Yazarı pazara, oradan da başkente götürüyorlar; bu yolculuğu üzerine verdiği ayrıntılı bilgi.

Hanımımın dokuz yaşlarında bir kızı vardı; yaşına göre çok akıllı, iğne işlerinde çok ustaydı; bebeğini giydirmede de çok becerikliydi. Gece yatmam için, annesiyle birlikte bebeğinin beşiğini kurmuştu. Beşiği, küçük bir konsol gözüne koydular; gözü de, farelerden uzak olması için, tavana asılı bir rafa yerleştirdiler. Bu evde kaldığım sürece hep burada yattım. Dillerini öğrendikçe de isteklerimi anlatabiliyor, rahat ediyordum. Bu genç kız o kadar becerikliydi ki, birkaç kez önünde giysilerimi çıkardıktan sonra, beni giydirip soymayı öğrenmişti, fakat izin verdiği zamanlar, onu bu sıkıntıya sokmazdım. Bulabildiği en ince bezlerle bana yedi gömlek ve başka çamaşırlar dikti: bunlar, çuval bezinden daha kabaydı; çamaşırlarımı hep kendi eliyle yıkardı. Bu küçük kız bana dillerini de öğretiyordu: ben bir şeye işaret eder, o da bunun kendi dillerindeki adını söylerdi; böylece, birkaç gün içinde, istediğim şeyleri adlarıyla söyleyebildim. Çok uysal huylu bir kızdı; boyu, kırk ayaktan biraz uzundu ki, yaşına göre kısa sayılırdı. Bana Grildrig adını taktı; bütün ev halkı, sonra da bütün ülke beni bu adla çağırırdı. Bu sözcüğün Latince karşılığı Nanunculus, İtalyanca karşılığı da Homunculetino'dur; manken demektir. Bu ülkede yaşayabildiysem, bunu, tümüyle bu kıza borçluyum; buradayken yanından hiç ayrılmadım; onu Glumdalclitchim, yani küçük dadım diye çağırırdım. Bana göstermiş olduğu özen ve şefkati böylece belirtmeyi unutmuş olsaydım, çok iyilik bilmezlik etmiş olurdu. Keşke elimde olsaydı da, ona olan borcumu hak ettiği gibi ödeyebilseydim; oysa korktuğum başıma geldi: hiç suçum olmadığı halde, zavallı kızın gözden düşmesine neden oldum.

Efendimin, tarlada splacknuck büyüklüğünde acayip bir hayvan bulduğu bütün çevrede duyulmuştu: bu yaratığın her yanı tıpkı insan biçimindeydi; insan davranışlarına öykünüyor; kendine özgü bir dille konuştuğu gibi ülkenin dilinde de birkaç sözcük söyleyebiliyordu; iki ayak üstünde dimdik yürüyebiliyor, uysal ve evcil olup, çağırıldığı zaman geliyor, buyurulan herşeyi yapıyordu; çok kısa organları, üç yaşında bir soylu kızından daha güzel bir teni vardı. Efendimin komşusu ve iyi bir dostu olan bir çiftçi, bütün bu söylenenlerin doğru olup olmadığını öğrenmek için bir gün bizi görmeye geldi. Beni hemen ortaya çıkardılar ve bir masanın üstüne koydular.

Burada, efendimin buyruğu üzerine yürümeye başladım; kılıcımı çektim, sonra yine kınına soktum; konuşumuzun önünde saygıyla eğildim ve küçük dadımın öğrettiği gibi, kendi dilinde hatırını sordum, hoşgeldiniz dedim. Bu adam oldukça yaşlıydı; gözleri de iyi görmediğinden, beni daha iyi seyredebilmek için gözlüğünü takmıştı: kahkahayla gülmekten kendimi alamadım; çünkü gözleri, iki pencereyi bir odaya ışığını döken tam bir aya benziyordu. Bizim ev halkı kahkahalarımın nedenini anlayınca, benimle birlikte gülmeye başladı; yaşlı da buna sinirlenip kızacak kadar budalalık gösterdi. Bu adam çok hasis olarak tanınmıştı; bunun ne kadar haklı olduğunu başıma gelen yıkımla anladım. Yaşlı efendime, evimizden yirmi iki mil ötede, beygirle yarım saatlik bir kentte kurulacak pazar yerinde beni parayla halka göstermesini alçakça öğütledi: ben, efendimle dostunun ikide bir beni göstererek fısıldaştıklarını görünce başıma bir çorap örüldüğünü kestirmiş; korkumdan, bazı sözlerini işittiğimi, anladığımı sanmıştım. Ertesi sabah, Glumdalclitch bana, annesinin ağzından kurnazlıkla alabildiği her şeyi anlattı; kızcağız beni kucağına

aldı, utanç ve üzüntüsünden iki gözü iki çeşme ağlamaya başladı: başıma bir kötülük geleceğinden, kaba saba adamların beni ellerine alarak sıkıp öldüreceklerinden ya da sakat bırakacaklarından korkuyordu. Ne kadar alçakgönüllü olduğumu, onuruma ne kadar bağlı bulunduğumu ve o bayağı adamlara para karşılığı gösterilmekten ne derin bir nefret duyacağımı biliyordu; annesiyle babası, Grildrig'in kendisinin olacağına söz vermişlerdi; ama şimdi, tıpkı geçen yıl yaptıkları gibi davranıyorlardı; o zaman da kendisine güya bir kuzu armağan etmişler, fakat hayvan beslenip yağlanınca kasaba satmışlardı. Şunu söylüyeyim ki, ben, küçük dadım kadar endişe etmiyordum; hiç sarsılmayan bir umudum vardı: bir gün gelecek, özgürlüğüme kavuşacaktım. Öteye beriye götürülmekle uğrayacağım aşağılamaya gelince de, bu ülkede tam bir yabancıydım ve yurduma dönebilsem, başıma gelen bu yıkımdan ötürü kimse beni ayıplayamazdı: Büyük Britanya Kralı da benim durumumda olsaydı, aynı yıkıma boyun eğmek zorunda kalırdı. Efendim, dostunun öğüdü üzerine beni bir kutuya koydu; kızını da, arkasındaki semere oturtarak, panayır günü yakındaki kente götürdü. Kutumun her yanı kapalıydı; yalnızca girip çıkabilmem için ufak bir kapı ve birkaç hava deliği vardı; küçük dadım uzanıp yatmam için bebeğinin şiltesini kutuya yerleştirmeyi unutmamıştı; bununla birlikte bu yolculuk, ancak yarım saat sürdüğü halde, beni fazla sarsmış, bitkin bir duruma getirmişti. Çünkü, beygirin her adımı kırk ayaktı ve yürürken öyle yükseklere sıçırıyordu ki, tıpkı fırtınaya tutulan bir gemi gibi, fakat daha sık inip çıkıyordu. Yolumuz Londra ile St. Albans arasından biraz daha uzundu. Efendim, her zaman uğradığı bir hana gelince atından indi; hancıya danışıp gereken hazırlıkları yaptıktan sonra bir gurultrud, yani tellal tuttu. Tellal, vücudunun her yanı insana benzeyen, birçok sözcükler söyleyebilen ve daha birçok maskaralıklar yapan, splacknuck (bu ülkeye özgü altı ayak uzunluğunda, ince yapılı bir hayvan) boyunda çok acayip bir hayvanın Yeşil Kartal Hanı'nda görülebileceğini bütün kente ilan etti.

Beni, hanın üç yüz ayak kare olan en büyük odasındaki bir masanın üzerine koydular. Küçük dadım, bana bakmak ve ne yapmam gerektiğini söylemek üzere, masanın kıyısında alçak bir iskemleye oturmuştu. Efendim, kalabalığı önlemek için içeriye otuz kişiden fazla seyirci almıyordu. Dadımın buyruklarını dinleyerek masanın üzerinde dolaşmaya başladım; bana, anlayacağımı bildiği sorular soruyor, ben de avazım çıktığı kadar bağırarak yanıt veriyordum; birkaç kez seyircilere döndüm; eğilerek selamladım; hoşgeldiniz dedim; ve öğrenmiş olduğum daha başka şeyleri söyledim. Glumdalclitch'in bana bardak yerine verdiği, içki dolu bir yüksüğü aldım, seyircilerin sağlığına içtim; kılıcımı çekerek İngiltere'de meç idmanları yapanlar gibi iki yana savurdum. Dadım, küçük bir saman çöpü parçası verdi; bununla da mızrak idmanları yaptım (bu sanatı gençliğimde öğrenmiştim). O gün on iki gruba gösterildim; on iki kez aynı maskaralıkları yinelemek zorunda kaldım. Yorgunluk ve üzüntüden bitkin bir duruma gelmiştim. Beni görenler, yaptıklarımı öyle ballandıra ballandıra anlatmışlardı ki, halk içeri girmek için az kalsın kapıları kıracaktı. Kendi çıkarını düşünen efendim, dadımdan başka kimsenin bana dokunmasına izin vermiyordu; her türlü kaza ve tehlikeyi önlemek için de, masanın çevresine ve oldukça uzağına tahtalar koydurmuştu; böylece bana kimse erişemiyordu. Fakat yaramaz bir öğrenci başıma nişan alarak bir fındık attı; tam başımın yanından geçiverdi; öyle hızlı gelmişti ki isabet etseydi, başım parça parça olabilirdi; çünkü küçük bir balkabağı kadar vardı. Yaramaz çapkını bir temiz dövüp odadan dışarı attılar; hoşnut olmuştum.

Efendim, beni gelecek panayırdaki yine göstereceğini ilan ettirdi; beni taşımak için de daha rahat bir kutu yaptırdı. Bunun nedeni vardı: O ilk yolculukta ve sonra sekiz saat sürekli olarak halkı eğlendirerek o kadar yorulmuşum ki, ayakta duramayacak durumdaydım;

sesim de çıkmaz olmuştu. Ancak üç gün sonra kendime gelebildim. Evde de rahat yüzü görmedim: yüz millik bir çevre içindeki bütün komşular ünümü duymuşlar, beni görmek için eve geliyorlardı. Çoluk çocuklarıyla birlikte gelenler herhalde otuz kişiden aşağı değildi (bu ülke çok kalabalıktır); efendim de beni göstermek için her aileden bütün odayı dolduracak seyircilerden alacağı kadar para istiyordu. Bu nedenle, kente götürülmemekle birlikte, hiçbir gün (bunların tatil günü olan çarşambadan başka) adamakıllı rahat edemedim.

Efendim, kendisine kazanç getirebileceğimi düşünerek, beni ülkenin en büyük kentlerine götürmeye karar verdi. Uzun bir yolculuk için gereken şeyleri sağladıktan, evdeki işlerini de yoluna koyduktan sonra karısıyla esenleşti; ve 1703 yılının 17 Ağustosunda, yani bu ülkeye geldiğimden iki ay sonra, evimizden üç bin mil uzakta bulunan başkente gitmek üzere yola çıktık. Çiftçi, kızı Glumdalclitch'i arkasına bindirmişti; ben, Glumdalclitch'in kucağında, beline bağlı olan kutumun içindeydim. Kızcağız, kutumun iç yanlarını, bulabildiği en yumuşak bezlerle döşemiş, altlarını pamukla beslemişti; bebeğinin yatağını da içeri koymuş; çamaşır ve başka gerekli eşya getirmiş, rahatım için elinden geleni yapmıştı. Yanımızda, bizim evden bir hizmetçi oğlandan başka kimse yoktu: o da eşyalarla birlikte arkamızdan geliyordu.

Efendimin amacı, beni, yoldaki bütün kentlerde göstermek ve hatta elli, yüz mil sağa sola saparak, müşteri bulabileceği köylere ve soylu evlerine uğramaktı. Yavaş gidiyorduk; günde ancak yüz elli mil kadar yol alıyorduk: çünkü, Glumdalclitch beni kayırmak için atın hızlı gittiğinden yakınmıştı. İstedğim zaman beni kutumdan çıkarıyor, hava aldırıyor, ülkeyi gösteriyordu; fakat bana bağlamış olduğu bir çocuk kuşağından sımsıkı tutuyordu. Nil ve Ganj'dan daha geniş ve derin ırmaklardan geçtik; çaylar bile Times'tan daha büyüktü. On hafta hep dolaştık; birçok köy ve özel evlerden başka on sekiz büyük kentte gösterildim.

26 Ekim'de bu ülke dilinde Lorbrulgrud (yani evrenin övüncü) denen başkente geldik. Efendim, kentin ana caddesinde, kral sarayından uzak olmayan bir yerde bir daire tuttu; her zaman yaptığı gibi, her yana, biçimimi, becerilerimi anlatan ilanlar yapıştırttı; üç yüz ayak genişlikte büyük bir salon kiralayarak, altmış ayak çapında bir masa getirtti: ben hünerlerimi bunun üzerinde gösterecektim; düşmeyeyim diye de, masanın yanlarını üç ayak yükseklikte parmaklıklarla çevirdi. Burada, bütün halkın şaşkınlık ve hoşnutluk dolu gözleri önünde günde on kez gösteriliyordum. Artık bu ülke dilini oldukça iyi konuşabiliyordum; bana söylenen her sözü de adamakıllı anlıyordum; bundan başka alfabelerini de bellemiştim; kitaplardaki bazı tümceleri çözmeyi şöyle böyle başarabiliyordum. Evde ve yolculuğumuzun boş zamanlarında, Glumdalclitch bana öğretmenlik etmişti; cebinde bizim atlaslardan pek büyük olmayan ufak bir kitap taşırdı; bu genç kızlara dinleri üzerine kısa bilgiler veren bir yapıttı. Glumdalclitch, işte bu kitaptan bana harfleri ve sözcüklerin anlamlarını öğretmişti.

III

Yazarı saraydan çağırıyorlar. Kraliçe, yazarı, efendisinden satın alıyor ve kralın huzuruna çıkarıyor. Yazar, kral hazretlerinin bilginleriyle tartışıyor. Kendisine sarayda bir daire veriliyor. Kraliçenin sevgi ve ilgisini kazanıyor; ülkesinin onurunu koruyor. Kraliçenin cücesiyle kavga ediyor.

Her gün harcadığım çabalar, birkaç hafta içinde sağlığımda büyük bir değişiklik yapmıştı. Para kazandıkça, efendimin hırsı artıyordu. İştahımı yitirmiş, bir deri bir kemik kalmıştım. Çiftçi bunun farkına vardı ve yakında öleceğimi düşünerek, benden, elden geldiği kadar yararlanmaya karar verdi. Efendim böyle hesaplar yürütüp kararlar verirken, saraydan bir Slardral (saray teşrifatçısı) geldi ve kraliçeyle buyruğu altındaki adamlarını eğlendirmek üzere beni hemen saraya götürmesini buyurdu: saray hanımlarından birkaçı beni görmüş, güzelliğim, davranışlarım ve sağduyum üzerine, sarayda, şaşkınlık verici şeyler anlatmışlardı. Kraliçeyle buyruğundaki hanımlar benden son derece hoşnut kaldılar. Dize gelerek, kraliçe hazretlerinden sayın ayağını öpmeme izinlerini rica ettim; fakat bu iyi yürekli prenses serçe parmağını uzattı (beni masanın üzerine çıkarmışlardı); ben de, buna iki elimle sarılarak, ucunu büyük bir saygıyla dudaklarıma götürdüm. Ülkem ve yolculuklarım üzerindeki sorularına elimden geldiği kadar açık ve kısa yanıtlar verdim.

Kraliçe, sarayda kalmak isteyip istemediğimi sordu; ben de yerlere kadar eğilerek, efendimin kölesi olduğumu, fakat kendi özgürlüğüm elimde olsa, yaşamımı kraliçe hazretlerinin hizmetine bağlamayı bir övünç nedeni sayacağımı söyledim. Bunun üzerine efendime dönerek, beni iyi bir fiyata satmaya razı olup olmayacağını anlamak istedi; o da, bir aydan fazla yaşayamayacağımı sandığından, beni satmaya hazır olduğunu, bin altın istediğini söyledi. Para hemen orada kendisine verildi. Her altın sekiz yüz Portekiz altını büyüklüğündeydi; fakat bu ülkeyle Avrupa'yı karşılaştırır, altının da buradaki yüksek değerini düşünürsek, bu para bin İngiliz ginesinden fazla tutmazdı. Kraliçe hazretlerinden, bana o kadar özen ve sevgiyle bakmış, bunu da çok iyi başarmış olan Glumdalclitch'i, dadım ve öğretmenim olarak hizmetlerine kabul etmelerini, kendilerinin zavallı bir kölesi ve uyruğu olan benden bu iyiliği esirgememelerini rica ettim. Kabul etti, kızının saray hizmetine alındığına çok hoşnut olan çiftçiyi de razı etti; kızcağız sevincini gizleyemiyordu. Eski efendim esenleşti ve beni iyi bir yere bıraktığını söyleyerek çekip gitti. Ağzımı açıp yanıt bile vermedim; yalnızca hafifçe eğildim.

Kraliçe hazretleri, eski efendime çok soğuk davrandığımı sezmiş, çiftçi, dairesinden çıkınca bunun nedenini sormuştu. Ben de kraliçe hazretlerine şu yolda bir yanıt vermeye cüret ettim: Eski sahibime, raslantı sonucu tarlasında bulduğu zararsız, zavallı bir yaratığı parçalayıp öldürmemesinden başka hiçbir minnet borcum yoktu; bu borcum da, beni hemen hemen ülkenin yarısına göstererek elde ettiği kazanç ve şimdi aldığı bin altınla bol bol ödenmişti; şimdiye kadar burada geçirdiğim, benden on kat daha güçlü bir hayvanı bile öldürecek derecede yorucu yaşam, sağlığımı bozmuştu; efendim de yaşamımın tehlikede olduğun sanmamış olsaydı, kraliçe hazretleri beni belki bu kadar ucuza satın alamazdı. Fakat artık doğanın süsü, dünyanın sevgili yaratığı, uyruklarının sevinç kaynağı, yaratılışın eşsiz örneği olan iyi yürekli ve yüce bir kraliçenin koruması altındaydım; kötü davranışlarla karşılaşacak değildim; bundan ötürü de eski sahibimin korkusunun gerçekleşmeyeceğini umuyordum; hem zaten daha şimdiden, kraliçe hazretlerinin yüksek huzurunun etkisiyle kendime gelmeye başlamıştım.

İşte çok bozuk bir anlatımla, kekeleye kekeleye aşağı yukarı bunları söyledim. Sözlerimin son bölümüne, Glumdalclitch'in beni saraya götürürken öğrettiği deyimleri kullanarak bu ülkenin biçimine göre bir biçim vermiştim.

Kraliçe, anlatımdaki aksaklıkları hoş görerek, bu kadar küçük bir hayvanda bu derece zekâ ve sağduyu bulunmasına şaşıtı. Beni eline alarak çalışma odasına çekilmiş olan krala götürdü. Yüzünden çok ciddi ve ağırbaşlı bir adam olduğu anlaşılan kral hazretleri, ilk bakışta biçimimi iyice göremedi ve soğuk bir biçimle, kraliçeye, ne zamandan beri splacknuckları bu derece sevdiğini sordu: Kraliçenin avucunda yüzükoyun yattığımdan

beni splacknuck sanmıştı. Fakat çok zeki ve zarif bir hanım olan kraliçe, beni, kralın yazı takımı üzerine, ayaklarımın üzerine bıraktı ve kim olduğumu krala söylememi buyurdu; ben de birkaç sözcükle buyruğunu yerine getirdim. Beni hiçbir zaman gözden kaçırmak istemeyen Glumdalclitch kapıda bekliyordu; içeri alındı ve babasının evine geldiğimden beri bütün olup bitenleri anlatarak söylediklerimin doğru olduğunu gösterdi.

Kral, ülkesindeki herhangi bir kimse kadar bilgindi; felsefe, özellikle matematik okumuştı; bununla birlikte, ben daha konuşmadan, biçimimi iyice inceleyip dimdik yürüdüğümü gördükten sonra, beni bir ustanın beceriyle yaptığı, makineyle işleyen bir oyuncak sanmıştı (burada böyle oyuncaklar yapmada çok ustalar). Fakat sesimi işitip, söylediklerimin düzgün ve akıllı sözler olduğunu görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Ülkesine nasıl geldiğimle ilgili söylediklerime inanmadı; bunları, bana birtakım sözler öğreterek beni fazlaya satmak isteyen Glumdalclitch'le babasının uydurduğu bir masal sanıyordu. Böyle olup olmadığını anlamak için birkaç soru daha sordu; akıllı yanıtlar aldı. Yalnızca şivem yabancıydı; dillerini iyi bilmiyordum; çiftçinin evinde öğrendiğim ve bir sarayın ince ve nazik üslubuna uymayan köylü deyimleri kullanıyordum; yanıtlarımın eksiklikleri bunlardan ibaretti.

Kral hazretleri, bu ülkenin göreneklerine göre, haftalık nöbetlerini bekleyen üç büyük bilgini çağırttı. Bunlar, biçimimi iyice inceledikten sonra, hakkımda birbirini tutmayan sonuçlara vardılar. Doğanın genel kurallarına göre yaratılmış olamayacağımı ileri sürdüler; çünkü biçimim yaşamaya elverişli değildi; ne çeviktim, ne ağaçlara tırmanabilir, ne de delik açarak toprağa gömülebilirdim; dışarıya büyük bir dikkatle baktıktan sonra, et yiyen hayvanlardan olduğumu anladılar; bununla birlikte, birçok dört ayaklı benden çok daha güçlü; tarla fareleri ve başka hayvanlar da benden çok daha çevik olduklarına göre kendime nasıl yiyecek bulabileceğimi bir türlü kestiremediler. Salyangoz ya da başka böcekler yiyerek yaşayabildiğimi bir ara düşündülerse de, bilgiye dayanan birçok kanıt ileri sürerek bunun da olamayacağını belirttiler. Bu üstatlardan biri, vakti gelmeden önce doğmuş bir "embriyon" olabileceğimi düşündü; fakat öteki ikisi bu düşünceyi kabul etmedi. Bütün organlarımın iyice oluşmuş olduğunu, büyültücü bir aynayla bakılınca sakallarımın kökleri açıkça görüldüğünden benim birçok yıl yaşamış olduğumu gösterdiğini ileri sürdüler. Bir cüce olabileceğimi kabul etmiyorlardı ; çünkü son derece ufaktım; kraliçenin cücesi de bu ülkede bulunabilen en boysuz insan olmakla birlikte, hemen hemen otuz ayaklı. Uzun uzadıya tartışmalardan sonra relplum scalcath -yani dilimize çevirirsem lulus naturae (1)- den başka bir şey olamayacağıma oybirliğiyle karar verdiler. Bu Avrupa filozoflarının gayet hoş karşılayacakları bir karardı; çünkü bu fizyolojiler, bilgisizliklerini boş yere gizlemeye uğraşan Aristo'nun tilmizlerinin başvurdukları o saklı nedenler kaçamağını beğenmeyerek, bütün zorlukları bu lulus naturae buluşuyla çözmekte, böylece insan bilgisinin dev adımlarıyla gelişmesine yardım etmektedirler.

Kralın bilginlerinin vardıkları bu kesin sonuçtan sonra birkaç sözcük söylememe izin verilmesini rica ettim. Kral hazretlerine, benim boyumda milyonlarca erkek ve kadın bulunan bir ülkeden geldiğimi; orada hayvanlar, ağaçlar, evler hep aynı ölçüde olduğundan, tıpkı burada kendi uyrukları gibi, hem kendimi savunacak, hem yiyecek bulacak erkte olduğumu söyledim. Ben bu sözlerimi bilginlere bir yanıt sayıyordum; fakat onlar, çiftçinin öğrettiklerini iyi bellediğimi söyleyerek dudak büktüler. Daha anlayışlı olan kral, bilginlere, çekilmelerini buyurduktan sonra çiftçiyi çağırttı; bereket versin o da henüz kentteydi. Onu gizlice sorguya çektikten sonra kızı ve benimle karşılaştırdı; söylediklerimizin doğru olabileceğine inanmaya başlamıştı. Kraliçeye bana çok iyi bakmalarını buyurdu; Glumdalclitch'le benim birbirimizi çok sevdiğimizi anladığından

çiftçi kızının bana bakmayı sürdürmesini istedi. Glumdalclitch'e sarayda güzel bir daire verdiler; eğitimiyle uğraşmak üzere bir eğitici atadılar; bir hizmetçi onu giydirecek, iki hizmetçi de ufak tefek işlerini görecek. Kraliçe, Glumdalclitch'le benim beğeneceğimiz bir örneğe göre, bana yatak odası olacak bir kutu yapmasını marangozuna buyurdu. Bu adam çok becerikli bir ustaydı; isteğime uyarak bana üç haftada, on altı ayak karelik, on iki ayak yükseklikte tahtadan bir oda yaptı; odanın, tıpkı Londra'daki yatak odaları gibi, kasalı pencereleri, bir kapısı ve iki bölmesi vardı. Tavan tahtası iki menteşeyle kaldırılıp indirilebiliyordu. Kraliçe hazretlerinin yorgancısının yaptığı yatak buradan içeri sokuluyordu. Glumdalclitch, bu yatağı her gün havalandırıyor, kendi eliyle yapıyor, geceleri tavandan odama indiriyor, çatıyı kapayıp kilitliyordu. Ufak tefek oyuncaklar, biblolar yapmakla ün salmış usta bir işçi de bana, fildişine benzeyen bir nesneden, arkalı ve koltuklu iki sandalye, iki masa, giysilerimi koymak için bir dolap yapmıştı. Odanın duvarları, döşemesi ve tavanı, beni taşıyanların dikkatsizliği yüzünden olabilecek kazaları önlemek ya da arabayla giderken sarsıntıların etkisini azaltmak için pamuklarla döşenmişti. Fare ve sıçanların içeri girmemesi için kapıma bir kilit takılmasını istedim; bir çilingir, birçok deneyden sonra, bu ülkede benzeri görülmemiş olan ufak bir kilit yapmayı başardı (hatta İngiltere'de bir soyluzadenin kapısında bundan daha büyüğünü görmüştüm); Glumdalclitch'in yitirmesinden korkarak, anahtarını kendi cebimde saklamanın yolunu da buldum. Kraliçe en ince ipeklerden, bana giysi yapılmasını buyurmuştu; bunlar İngiliz battaniyelerinden biraz kalındı; alışınca kadar epey sıkıntı çektim; ülkenin modasına göre yarı İran, yarı Çin biçiminde dikilmişti; çok ağırbaşlı ve ciddi bir giysiydi.

Kraliçe hazretleri beni yanında bulundurmaktan o kadar hoşlanıyordu ki, bense yemek yemiyordu. Yemek masasının üstünde, tam sol dirseğinin yanında ufak bir masam ve bir iskemle vardı. Glumdalclitch de, bana yardım ve hizmet için, masamın yanbaşı, yerde bir iskemlenin üzerinde duruyordu. Gümüşten yemek takımlarım, kraliçenininkilerle ölçülecek olursa, Londra'daki oyuncakçı dükkanlarında gördüğüm bebek takımlarından biraz büyüktü; bunları küçük dadım, gümüş bir kutu içinde cebinde saklar, istediğim zaman verir ve hep kendi yıkardı. Yemekte kraliçeyle birlikte büyüğü on altı, küçüğü de on üç yaşında olan iki prensesten başka kimse bulunmazdı. Kraliçe hazretleri tabaklarımdan birine bir parça et koyar, ben de bunu keser, doğrar ve böyle mini mini lokmalarla yiyişim onu çok eğlendirirdi.

Kendisi çok yemezdi; bizim İngiliz çiftçilerinden on ikisinin bir öğünde yiyeceğini bir lokmada yutardı; onun böyle yiyişi de uzun zaman midemi bulandırdı. Kraliçe, iyi beslenmiş dokuz hindi büyüklüğünde bir çayırkuşunun kanadını kemikleriyle birlikte cıtır cıtır yer, bizim en büyük ekmeklerimizin ikisi kadar bir ekmek parçasını da ağzına atardı; fıçı büyüklüğünde altın bir bardaktan içer, bunu bir yudumda bitirirdi. Bıçakları, açılarak uzunlamasına konmuş tırpanlardan iki kat daha uzundu; çatal-bıçaklar ve öteki takımlar hep aynı ölçüdeydiler. Hiç unutmam, bir gün merakımı karşılamak üzere, Glumdalclitch beni saraya götürmüş, yemek masalarını göstermişti. O koca bıçaklarla çatallardan on, on beşinin hep birden kaldırılması, o zamana kadar benzerine raslamadığım korkunç bir görünümdü.

Burada âdet olduğu üzere, her çarşamba (yukarıda da söylediğim gibi, çarşamba bunların tatil günleridir), kral, kraliçe ve kral soyundan prens ve prensesler, kral hazretlerinin dairesinde birlikte yemek yerlerdi. Artık kralın pek gözünde olduğumdan bu yemeklerde, ufak masamla iskemle, sol elinin yanına, bir tuzluğun önüne konurdu. Hükümdar benimle konuşmaktan hoşlanır, Avrupa'nın âdetleri, din ve yasaları, hükümet ve bilgisi üzerine bilgi isterdi; ben de elimden geldiği kadar iyi yanıtlar vermeye çalışırdım. Her şeyi

o kadar iyi kavriyor, o kadar doğru yargılıyordu ki, söylediklerim üzerine gerçekten akıllı düşünce ve görüşler ileri sürüyordu. Fakat şunu da söylemeliyim: Peşin yargılarının o kadar etkisi altında kalıyordu ki, bir gün ona sevgili yurdumdan biraz ayrıntılı bir biçimde söz edip, ticaretimiz, deniz ve kara savaşlarımız, din kavgaları ve devletteki partiler üzerine bilgi verdikten sonra, beni sağ eline alıp sol eliyle okşadı ve kahkahalarla gülerək: "Söyle bakalım, sen nesen, Whig misin, Tory misin?" demekten kendini alamadı. Sonra elinde Royal Sovereign gemisinin mayistre direği kadar büyük beyaz bir asa tutan ve arkasında bekleyen başbakanına dönerek şunları söyledi: "Şu insanın büyüklüğü ne bayağı bir şeymiş ki, böyle ufacık böcekler bile öykünebiliyor! Eminim, bu yaratıkların da ev, kent dedikleri yuvaları, inleri var; bunların da giysileri, atlarıyla kendilerine göre gösterişleri var; bunlar da seviyor, dövüşüyor; aralarında anlaşmazlıklar çıkıyor; birbirlerini kandırıyor, aldatıyorlar." Kral konuşmasını böyle sürdürüyor, ben de, sanat, bilgi ve askerlik bakımından eşi olmayan, Fransa'nın baş belası, Avrupa'nın egemeni, erdem, dinlilik, onur ve doğruluk yuvası, bütün dünyanın övündüğü ve gıpta ettiği soylu yurdumdan böyle aşağılamayla söz edilmesini işitmekle derin bir öfke duyuyor, renkten renge giriyordum.

Fakat aşağılamalara kızacak durumda değildim; düşündüm, taşındım; bu sözlerin aşağılama olabileceğinden şüphe etmeye başladım: Birkaç aydır burada olduğumdan, halkın görünüş ve konuşuşuna alışmış: herhangi bir şeye bakınca aynı büyük ölçüde olduğunu görmüştüm; insanların irilikleri ve görünüşleri karşısında o ilk duyduğum korku ve dehşetten eser kalmamıştı; öyle ki, saray nezaketinin bütün kurallarına uyarak, gösterişli ve ağırbaşlı bir biçimde yürüyen, eğilip selam veren, gevezelikler eden, bayramlık giysilerini giymiş, bütün süslerini takınmış İngiliz lord ve soylu hanımlarını o zaman görmüş olsaydım, tıpkı kral ve soyluların bana güldükleri gibi ben de onlara gülmek isterdim. Hatta kraliçe beni bir gün elinin üzerine koyup aynanın karşısına geçince, ikimizi de iyice görmüş, gülümsemekten kendimi alamamıştım; aramızdaki orandan daha gülünç bir şey olamazdı. Kendi boyumun birkaç kat küçüldüğünü sanmaya bile başlamıştım.

Beni kraliçenin cücesi kadar hiçbir şey kızdırmıyor, onurumu kırmıyordu. Ülkenin en boysuz adamı olan bu cüce (otuz ayak bile yoktu!) beni kendinden daha alçak görerek küstahlık ediyor; kraliçenin sofrasında, masanın üstünde, saray lord ve hanımlarıyla konuşurken, önümden çalım satıp kabararak geçiyor, boysuzluğumla alay etmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Ben de ona kardeşim diyorum; güreşe çağırıyor; saray oğlanlarının ağzından eksik olmayan o hazır yanıtlardan veriyor, ondan böylece öğ alıyordum. Bir gün biz yemekte otururken, bu muzip yumurcak kendisine söylediğim bir söze o kadar içerledi ki, kraliçe hazretlerinin sandalyesi üzerine çıkarak belimden yakaladı ve beni süt dolu gümüşten bir kaseyin içine atıverdi; sonra da olanca hızıyla kaçtı. Ben, muziplik edeceğine aklıma bile getirmemiş, boş bulunmuştum. Kulaklarıma kadar sütün içine battım; iyi yüzme bilmeseydim, kesinlikle başıma bir bela gelecekti; çünkü Glumdalclitch o anda odanın öteki ucundaydı; kraliçe de birden bire öyle korkmuştu ki, bir türlü akıl edip bana yardım edememişti. Bereket versin küçük dadım yetişerek beni kaseyin içinden çıkardı, bir kilo kadar süt yutmuştum. Beni yatağıma yatırdılar; bir şey olmamıştı, yalnızca giysilerim berbat bir hale gelmişti. Cüceye bir temiz dayak attılar; üstelik beni içine attığı sütü de içirdiler. Gözden de düşmüştü; çok geçmeden, kraliçe onu soylu bir hanıma armağan etti. Cüceyi artık görmez oldum; hoşnuttum. Kimbilir, böyle muzip bir yumurcağa, öfkesi daha neler yaptırır.

Bundan önce de bana bayağı bir oyun oynamış, kraliçeyi güldürmüştü. Fakat sonra kraliçe buna çok kızmıştı; yükseklik gösterip araya girmeseydim, hemen o anda kovulurdu.

Kraliçe bir kemik almış, iliğini çıkardıktan sonra kemiği yine dik olarak tabağa koymuştu. Glumdalclitch bir şey almak üzere büfenin yanındaydı; cüce bunu fırsat bilmiş, Glumdalclitch'in bana yemekte yardım için kullandığı sandalyenin üzerine çıkarak iki eliyle beni kavramış ve bacaklarımı birbirine birleştirerek, beni belime kadar kemiğin içine sokmuştu; böyle bir süre kalmış, çok gülünç bir duruma düşmüştüm. Bağırıp çağırma da onuruma yediremediğimden, bir dakika kadar kimse ne olduğunun ayırımına varamamıştı. Bereket versin hükümdarlar sıcak yemeklerden pek hoşlanmıyorlardı, yoksa bacaklarım haşlanırdı. Yalnızca çoraplarımla pantolonum berbat olmuştu; ricam üzerine, cüce yalnızca iyi bir dayakla yakayı kurtarmıştı.

Kraliçe bana sık sık takılır, korkaklığımın alay eder, ülkemin bütün halkının benim kadar korkak olup olmadığını sorardı. Bunun da nedeni şuydu: Yazın, bu ülkede sürüyle sinek oluyor. Her biri çayırkusu kadar iri olan bu iğrenç böcekler kulaklarımın dibinde vızlayarak beni yemekte hiç rahat bırakmıyorlardı; bazen yemeklerime bile konuyorlar; pisliklerini, yumurtalarını bırakıyorlardı; ben bunları açıkça görüyordum; fakat bu ülke yerlilerinin kocaman gözleri küçük şeyleri pek seçemediğinden, bu pislikleri kimse göremiyordu. Sinekler bazen de alnıma, burnuma konuyor, beni sokarak canımı yakıyorlardı. Çok da pis kokuyorlardı. Bizim doğabilimcilerin söylediği gibi, bu hayvanların tavanlarda dolaşmalarını sağlayan o yapışkan nesneyi de kolayca duyumsuyordum. Cüce, bizim öğrencilerin yaptıkları gibi, bu iğrenç hayvanlardan birkaçını yakalayıp beni korkutmak ve kraliçeyi eğlendirmek için burnuma doğru salıvermeyi âdet edinmişti. Ben de buna karşı çakımı çıkararak, sinekleri uçarken ikiye böler, bu ustalığımla herkesi şaşkın bırakırdım.

Hiç unutmam, bir sabah, Glumdalclitch kutumu pencerenin önüne koymuştu; güzel havalarda hep böyle yapardı, ben de bol bol hava alırdım (kutumu, İngiltere'deki kafesler gibi bir çiviye takarak dışarı sarkıtmalarına izin vermeye cesaret edemiyordum). Pencereleğimden birini kaldırdım, masama oturdum ve kahvaltı olarak şekerli çöreğimi yemeye koyuldum. Kokunun çektiği yirmiden fazla eşekarısı, birdenbire odama girdi; öyle vızlıyorlardı ki, yirmi tane gayda çalınıyor sandım. Birkaçı çöreğimi elimden kaptı ve parçalayarak götürdüler; ötekileri, başımın ve yüzümün çevresinde uçuşuyor, vızıltılarıyla beni serseme çeviriyorlardı; sokacaklar diye de son derece korkuyordum. Sonunda büyük bir cesaretle kalktım, kılıcımı çekerek arılara saldırdım; dördünü öldürdüm; geri kalanlar kaçtı; ben de hemen penceremi kapadım. Bu hayvanların her biri bir keklik kadardı. İğnelerini çıkardım; bir buçuk parmak boyunda ve çok sivriydiler. Bu dört eşekarısını sakladım; ve Avrupa'da birçok yerde, başka ilginç şeylerle birlikte gösterdikten sonra, İngiltere'ye dönünce üçünü Gresham College'e armağan ettim; dördüncüsünü kendime alıkoydum.

IV

Ülkenin betimlenmesi. Haritaların düzeltilmesi için bir öneri. Kralın sarayı ve başkent üzerine bilgi. Yazarın yolculuk biçemi. Başlıca tapınağın betimlenmesi.

Okuyucularına bu ülkenin kısa bir betimlemesini sunmak istiyorum: yalnızca başkent Lorbrulgrud'dan iki bin millik çevre içinde gördüğüm şeyleri anlatabileceğim; çünkü hep yanında bulunduğum kraliçe, kralla birlikte yola çıkınca iki bin milden öteye gitmez;

orada, kralın, sınırları denetleyip dönmesini beklerdi. Bu hükümdarın bütün ülkesi aşağı yukarı altı bin mil uzunlukta, ve üç beş bin mil genişliktedir. Bundan ötürü Japonya ile Kaliforniya arasında denizden başka bir şey bulunmadığını varsayan coğrafyacılarımızın yanlışları sonucuna varıyorum. Büyük Tataristan kıtasına karşılık bir kara parçası bulunması gerektiğini öteden beri düşünürdüm; coğrafyacılarımız, bu geniş toprağı Amerika'nın kuzeybatı kısımlarına yerleştirerek kara ve deniz haritalarını düzeltmelidirler; bu yolda kendilerine yardım etmeye hazırım.

Bu krallık bir yarımada; kuzey doğusunu otuz mil yükseklikte sıradağlar örtmekte ve bunlar, üzerlerinde birçok yanardağ olduğundan, hiçbir geçit vermemektedirler. En bilginler bile bu dağların ötesinde insan olup olmadığını, varsa, ne biçim yaratıklar olduğunu bilmiyorlar. Yarımadanın öteki yanları hep denizle çevrilidir. Ülkede hiç liman yoktur.

Irmakların denize döküldüğü yerlerde öyle sivri kayalar var, deniz de çoğunlukla öyle dalgalı ki, kimse en küçük gemilerle bile denize açılmayı göze alamıyor; ve bu ülkenin dünyayla ilişkisi böylece kesilmiş oluyor. Fakat geniş ırmaklarda sürü sürü gemiler işlediği gibi, çok nefis balıklar da bulunuyor. Bu ülke halkı denizde pek balık avlamıyor; çünkü, deniz balıkları, bizim denizdekilerden daha büyük değildir; bunları yakalamak verilen emeği karşılamıyor. Bundan da anlaşılacağı gibi, doğa o olağanüstü büyüklükteki hayvan ve bitkileri yalnızca bu kıta içinde yaratmıştır; nedeninin aydınlatılmasını filozoflara bırakıyorum. Ara sıra karaya vuran balinaları tuttıkları oluyor; halk da bunları büyük bir iştahla yiyor. Bu balinalar arasında öyle irilerini gördüm ki, bunları bir adamın sırtında taşımaya hemen hemen olanak yoktu. Balinalar, bazen, halk görsün diye, sepetler içinde Lorbrulgrud'a getiriliyor; bir kezinde kralın sofrasında da bir tane gördüm; bir tabağı konmuştu; fakat galiba kralın pek hoşuna gitmemişti; bu kadar iri bir balıktan iğrenmişti: oysa ben, Grönland'da bundan biraz daha irisine raslamıştım. Ülkenin nüfusu kalabalıktır; elli bir büyük kent, yüz kadar duvarlarla çevrili daha küçük kent ve birçok köy vardır. Yalnızca Lorbrulgrud'u betimlemekle, okuyucularımın merakını karşılarım sanıyorum. Bu kentin ortasından bir ırmak geçmekte ve kenti iki eşit parçaya ayırmaktadır; seksen bin kişi vardır; uzunluğu üç, genişliği iki buçuk glonglundur (elli dört İngiliz mili). Ben bu ölçüleri şöyle elde ettim. Kralın buyruğuyla yapılmış olan bir haritayı yere serdiler; çıplak ayakla çevresini, çapını adımladılar; ölçümünü de ele alarak oldukça doğru bir ölçü elde ettim.

Kralın sarayı tek bir yapı değildir; yedi mil çapında bir çevre içinde birçok yapıdan ibarettir; başlıca odaların yüksekliği iki yüz kırk ayak kadardır; uzunluk ve genişlikleri de buna göredir. Glumdalclitch'le bana bir araba vermişlerdi; eğiticisi dadımı sık sık kentte dolaştırır, dükkânları gezdirirdi; ben de kutumun içine girer, onlarla birlikte giderdim. Glumdalclitch ricam üzerine beni kutumdan çıkarır, eline alır, ve böylece, sokaklardan geçerken evleri ve halkı daha rahat seyrederdim. Arabamız, kestirdiğime göre aşağı yukarı Westminster Hall'un büyüklüğündeydi ama, yüksekliği ondan biraz daha azdı: her neyse, belki de yanılıyorumdur.

Beni her zaman taşıdıkları o büyük kutudan başka, kraliçe, öteye beriye daha kolaylıkla götürülebilmem için, on ayak yüksekliğinde, on iki ayak karelik, daha küçük bir kutu yapılmasını buyurdu; çünkü, öteki, Glumdalclitch'in kucağından taşıyor, arabada da çok yer tutuyordu. Bunu, verdiğim ölçülere göre, yine aynı usta yaptı. Yeni yolculuk kutum, dört duvarla çevriliydi; bu duvarların üçünün ortasında birer pencere vardı; ve bunları, uzun yolculuklarda her türlü kazayı önlemek için, dışardan demirle kafeslemişlerdi. Penceresiz olan dördüncü duvara iki sağlam halka takmışlardı; at üzerinde gitmek

istediğim zaman, beni taşıyan kimse bunlardan bir kayış geçirerek beline bağlayacaktı. Kral ve kraliçeyle birlikte yolculuk ettiğim, parkları gezmek istediğim ve sarayda yüksek bir hanımı ya da bakanı ziyaret ettiğim zamanlar, Glumdalclitch rahatsız olursa, beni taşımak, ağırbaşlı, güvenilir bir memurun göreviydi. Çünkü artık en yüksek rütbedeki memurlar beni tanıyor, sayıyordu. Bu, kendi değerimden çok Kralın bana gösterdiği ilgiden ileri geliyordu, sanıyorum. Yolda, arabanın içinde gitmekten bıkınca, at üstünde bir memur, yolculuk kutumu beline bağlıyor, önündeki yastığın üzerine koyuyordu. Ben de pencerelerimden bakarak, ülkeyi üç yandan seyredebiliyordum. Yolculuk kutumda, bir sökülüp takılabilir karyola, tavana asılı bir branda, iki sandalye ve bir masa vardı. Bunlar, atın ya da arabanın devinimleriyle devrilmemesi için yere iyice çakılmıştı. Bana gelince, deniz yolculuklarına alışmış olduğumdan bazen çok güçlü olan bu sarsıntılardan pek rahatsız olmuyordum.

Kenti görmek istediğim zamanlar, hep yolculuk kutumda götürülürdüm. Glumdalclitch, ülke göreneklerine göre, açık bir tahtıravanda oturur, kutumu da kucağına alırdı. Tahtıvaranı dört kişi taşır, kraliçe hizmetçilerinin üniformasını giymiş iki kişi de yanımızdan giderdi. Benden sık sık söz edildiğini işitmiş olanlar, tahtıvaranın çevresini alırlar; Glumdalclitch de bunu hoşgörecere, taşıyıcıları durdurur, iyice görmeleri için beni eline alırdı.

Başlıca tapınaklarını, hele kulesini görmeyi çok istiyordum; bu, ülkede en yüksek kuleymiş. Dadım beni bir gün oraya götürdü; fakat, doğrusu, büyük düş kırıklığıyla döndüm. Çünkü, kulenin yerden en yüksek tepesine kadar olan uzunluğu üç bin ayaktan fazla değildi; buranın halkıyla Avrupalılar arasındaki boy farkını gözetecek olursak, bu kule pek öyle şaşkınlık uyandıracak bir şey olamayacağı gibi, yine aynı oranları göz önünde tutarsak, Salisbury kulesi kadar bile olamazdı. Her neyse, bütün ömrümce minnet borcuyla bağlı kalacağım bu ülke halkını eleştirmiş olmamak için, şunu da söyleyeyim ki, bu ünlü kulenin kısıllığını, tapınağın güzellik ve sağlamlığı bol bol karşılamaktadır. Duvarlar, kırk ayak karelik kesme taşlarla yapılmıştı, kalınlıkları da yüz ayaktı. Her yanında, oyuklar içine yerleştirilmiş, tanrı ve imparatorları gösteren fakat doğal boylarından daha büyük mermer yontular vardı. Bu yontulardan birinin serçe parmağı düşmüş, toz toprak arasında kalmış, kimse de görmemişti. Bunu ölçtüm, tam dört kalem bir parmak uzunlukta idi. Parmağı, Glumdalclitch mendiline sardı ve toplamış olduğu ufak tefek şeylerin arasında saklamak üzere, cebine koyarak eve götürdü: kendi yaşındaki her çocuk gibi, dadım da böyle şeylerden pek hoşlanırdı.

Kralın mutfağı gerçekten görkemli bir yapıydı; altı yüz ayak kadar yüksekti; bir de kubbesi vardı. Büyük fırın, St. Paul kilisesinin kubbesinden on adım daha küçüktü (yurduma dönünce St. Paul'un kubbesini özellikle bunun için ölçmüştüm). Mutfak eşyalarını, o koca tencere ve ibrikleri, şişlerde dönen butları ve daha birçok başka şeyi betimleyecek olsam, bana hemen hemen kimse inanmaz; hiç değilse, sert ve ciddi bir eleştirmen, çoğunlukla gezginlerden şüphe edildiği gibi, biraz abarttığımı sanır. Abartma şöyle dursun, böyle bir eleştiriye uğramamak için, korkarım, herşeyi küçülttüm; öyle ki, bu yazdıklarım, Brobdingnag (bu ülkenin adı Brobdingnag'dır) diline çevrilip oraya gönderilecek olsa, kral ve halkı, her şeyi küçültüp yanlış olarak göstermekle kendilerine haksızlık ettiğimden haklı olarak yakınabilirler.

Kral hazretlerinin ahırlarında, seyrek olarak altı yüzden fazla at bulunuyor; bunların boyu, elli dörtle altmış ayak arasındadır. Fakat resmi günlerde, kral kentten uzaklaşınca, yanında beş yüz atlı bir koruman birliği gidiyor. Bu birliği, insanın görebileceği en görkemli bir görünüm sanmıştım: fakat daha o zaman Lorbrulgrud birliklerini saf halinde görmemiştüm; bundan başka bir yerde söz edeceğim.

Yazarın başından geçenler. Bir suçlunun idamı. Yazar denizcilikteki ustalığını gösteriyor.

Küçüklüğüm yüzünden bazı gülünç ve can sıkıcı olaylarla karşılaşmasaydım, bu ülkede mesut olarak yaşayabilirdim. Bu olayların birkaçını anlatayım: Glumdalclitch, beni küçük kutumun içinde çoğunlukla sarayın bahçesine götürür, kutumdan çıkararak elinde tutar ya da biraz yürümem için yere bırakırdı. Hiç unutmam, bir gün, cüce, daha kraliçeden ayrılmadan önce, ardımız sıra bahçeye gelmişti; dadım beni yine yere bırakmıştı. Cüceyle birlikte birtakım bodur elma ağaçları yanında duruyordum. Sanki zekâmı göstermem gerekiyormuş gibi, cüceyle bodur ağaçlar arasında bir benzetiş yaptım; meğer böyle bir benzetiş bunların dilinde de yapılmış. Bunun üzerine, bu hain yaratık, fırsat kollayarak, ben bu ağaçların birinin tam altından geçerken, dalları silkti; her biri Bristol fıçılarının büyüklüğünde on kadar elma yanbaşımdan yere düştü; fakat bir tanesi, ben tam eğilmişken sırtıma çarparak beni yüzükoyun yere serdi. Bir yerime bir şey olmadı; cüce de ricam üzerine bağışlandı; çünkü onu ben kıskırtmışım.

Başka bir gün de, Glumdalclitch, biraz eğleneyim diye beni yumuşak bir çayıra bırakmış, eğiticisiyle birlikte uzaklaşmıştı. Birdenbire öyle şiddetli dolu yağmaya başladı ki, boylu boyunca yere serildim; ben böyle yerdeyken dolu taneleri her yanıma dövüyordu; sanki binlerce tenis topu altında kalmışım; emekleyerek bir limonluğun rüzgâraltı yanına gitmeyi ve orada yüzükoyun yere uzanarak kendimi korumayı başardım; fakat baştan aşağı yara bere içindeydim; on gün evden dışarı çıkamadım. Bu olayda şaşılacak bir şey yoktu; çünkü, bu ülkede tüm doğa olayları aynı ölçülerdedir; bir dolu tanesi, bizim bildiğimiz dolu tanelerinden bin sekiz yüz kat daha büyüktür. Bunu deneyimime dayanarak söylüyorum; çünkü, merak ettim, dolu tanelerini ölçüp tarttım.

Aynı bahçede daha büyük bir kaza atlattım. Küçük dadım, bir gün, kutumu, taşımak sıkıntısına katlanmamak için, evde bırakmış; beni, kendisine her zaman rica ettiğim gibi, biraz keyif sürmem için güvenilir bir yere koyduğunu sanarak, eğiticisi ve tanıdığı birkaç hanımla bahçenin başka bir yanına gitmişti. Böylece, uzakta ve sesimi işitemeyeceği bir yerdeyken, başbahçıvanlardan birinin küçük, beyaz köpeği, raslantıyla bahçeye girmiş, bulunduğu yerde dolaşmaya başlamıştı. Kokumu alarak doğruca yanıma geldi; beni ağzıyla yakaladı; kuyruğunu sallayarak efendisinin yanına koştu; orada yavaşça yere bıraktı. Bereket versin çok iyi eğitilmiş bir hayvandı da, beni dişleri arasında taşıdığı halde, ne bir yerime bir şey olmuş, ne giysilerim yırtılmıştı. Beni tanıyan ve çok seven bahçıvan büyük bir korkuya düştü; iki eliyle yavaşça yerden kaldırdı; hatırıma sordu; fakat, öyle sersemlemiştim, öyle soluk soluğaydım ki, bir sözcük bile söyleyemedim. Birkaç dakika sonra kendime geldim; bahçıvan da beni sağ ve esen dadıma götürdü.

Dadım beni bıraktığı yere dönmüş ve orada kimseyi göremeyip seslenince de bir yanıt alamayınca, üzüntü içinde kıvrınmaya başlamış. Bahçıvanı, köpeği yüzünden epey azarladı; fakat olay örtbas edildi; sarayda kimsenin kulağına gitmedi: kızcağız, kraliçenin kızcağından korkuyor; ben de doğrusu, böyle bir şeyin yayılıp duyulmasını onuruma yediremiyordum.

Bu kazadan sonra, Glumdalclitch, beni dışardayken bir daha gözünün önünden uzaklaştırmamaya karar verdi; ben böyle bir karar vereceğinden uzun zamandır

korktuğumdan, kendi kendime kaldığım zaman başıma gelen bazı ufak tefek belaları ondan gizlemiştim. Bir gün, bahçenin üzerinde uçan bir çaylak, bana doğru dalarak üzerime atılmıştı; hemen cesaretle kılıcımı çekip, gür yapraklı bir ağacın altına girmemiş olsaydım, beni kesinlikle pençesinin altına alıp götürürdü. Başka bir gün de, yeni bir köstebek yuvasının tepesine çıkarken köstebeğin toprakları çıkardığı deliğin içine düşüvermiştim. Giysilerimin kirlenmesini, şimdi hatırlamaya değmiyecek bir yalan uydurarak açıklamış, özür dilemiştim. Yine böyle yalnız dolaşıp, zavallı yurdumu düşünürken, bir salyangoz kabuğuna çarpmış, sağ bacağımı incitmiştim.

Kendi başıma dolaşırken, ufacık kuşların bile benden korkmadıklarını görmekte hoşnut mu oluyordum, yoksa üzülüyor muydum, pek bilmiyorum. Bunlar, bir yarda ötemde sıçraşarak, yakınlarında kimse yokmuş gibi hiç aldırmadan, büyük bir güvenlik içinde, kurt ve daha başka böcekler ararlardı. Hatta bir ardıç kuşu, Glumdalclitch'in bana kahvaltı için verdiği bir çöreği elimden kapmak cesaretini bile gösterdi. Bu kuşlardan birini yakalamaya kalksam, hemen cüretle üzerime atılırlar, parmaklarımı gagalamaya çalışırlardı; fakat ben, elimi erişebilecekleri yere kadar uzatmaktan çekinirdim; sonra yine geri dönerler ve hiç oralı olmadan, kurt ve salyangoz avlamak üzere sıçramaya koyulurlardı. Bir gün kalın bir sopa aldım ve var gücümle bir keten kuşuna fırlattım; talihim varmış, hayvan yere serildi; iki elimle boynundan yakalıyarak, övünçle dadımın yanına koştum. Yalnızca sersemlemiş olan kuş kendine gelince, kanatlarıyla kafama ve vücuduma öyle vurmaya başladı ki, onu kolumun yettiği kadar ötemde, pençelerinin bana erişemeyeceği kadar uzakta tuttuğum halde birkaç kez bırakmayı düşündüm. Fakat hizmetçilerden biri yetişti, hayvanın boynunu sıkıverdi; Kraliçenin buyruğuyla da ertesi gün kuşu yemekte yedim. Hatırlayabildiğime göre, bizim kuğu kuşlarından biraz daha iriydi.

Kraliçenin buyruğundaki hanımlar, Glumdalclitch'i sık sık dairelerine çağırır, beni görmek, vücuduma dokumak için beni de birlikte getirmesini isterlerdi. Ben onlara fazla yaklaşımdan çok iğrenirdim; çünkü, doğrusu, tenleri pek pis kokuyordu. Bunu, kendilerine her hususta saygı duyduğum o çok iyi hanımları kötülemek için söylemiyorum; yalnızca koku alma duyumun ufaklığım ölçüsünde keskin olduğu anlaşılıyor; yoksa, bu kibar, yüksek hanımlar, İngiltere'de aynı düzeydeki yüksek kişiler gibi, ne sevgililerine, ne de birbirlerine iğrenç görünüyorlardı; hem sonra bunların doğal kokularına dayanabiliyordum, ama lavanta gibi şeyler süründükleri zaman kendimden geçiyordum. Hiç unutmam, Lilliput'ta, sıcak bir gün, bir hayli idman yaptıktan sonra, yakın bir dostum çok kötü koktuğumdan açıkça yakınmıştı; oysa bu konuda, birçok erkek gibi, benim de pek az eksikliğim vardı. Yalnızca, anlaşılan, benim koku alma duyum bura halkınıninkine göre ne kadar keskinse, onun da koku alma duyusu benimkine göre o derece keskindi. Sırası gelmişken, hanımım kraliçeyle dadım Glumdalclitch'in haklarını yemiş olmamak için şunu da söyleyeyim ki tenleri, herhangi bir kibar İngiliz hanımının teni kadar nefisti.

Bir gün, dadımın eğiticisinin yeğeni olan bir genç geldi ve yakın dostlarından birini öldüren adamın idam edilmesini seyretmek için direkt. Yaratılıştan çok yumuşak yürekli olan Glumdalclitch istemeye istemeye gitmeye razı edildi. Bana gelince, böyle görünüşlerden nefret etmekle birlikte, olağanüstü bir şey göreceğimi düşünerek, merakımı yenemedim. Suçlu bu amaç için kurulmuş bir iskelenin üzerinde, bir sandalyeye bağlanmıştı; kırk ayak kadar uzun olan bir kılıçla kellesini uçurdular. Damarlardan öyle bol kan fışkırdı, öyle yükseklerle çıktı ki, Versailles'deki o büyük jet d'eau (2) bile böyle yükseklerle çıkamazdı. Kafası da, iskelenin üzerine düşünce öyle bir sıçradı ki, yarım mil kadar ötede olduğum halde, yüreğim ağızıma geldi.

Kraliçeye sık sık deniz yolculuklarımı anlatırdım; o da, beni üzgün görünce, eğlendirmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Bir gün, yelken ya da kürek kullanmayı bilip bilmediğimi, biraz kürek çekersem sağlığıma yarayıp yaramayacağını sordu. Her ikisini de yapabileceğimi söyledim: gerçi, asıl işim gemi cerrahlığı ya da hekimliği olsa da, sıkışık anlarda, birçok kez düpedüz bir denizci gibi çalışmak zorunda kalmıştım. Ama bu ülkede sandalla nasıl gezebileceğime aklım yatmıyordu: En ufak kayıkları bile bizim birinci sınıf savaş gemilerinden daha büyüktü; benim kullanabileceğim kayık da bu ülke ırmaklarında yüzemezdi. Kraliçe hazretleri, bir örnek verecek olursam, marangozuna bir sandal yaptıracağını, yüzdürmek için de bir yer bulacağını söyledi. Marangoz çok usta bir işçiydi; verdiğim ölçülere göre, on gün içinde bana bir sandal yaptı; içine sekiz Avrupalı rahat rahat sığardı. Sandal tamamlanınca, kraliçe öyle sevindi ki, kucağına alarak hemen Kralın yanına koştu. O da, sandalın denenmesi için, ben de içinde olarak, su dolu bir kaba konmasını buyurdu. Yer çok dardı; küçük küreklerimi bir türlü kullanamadım. Fakat Kraliçe başka bir çare düşünmüştü. Marangozuna, üç yüz ayak uzunluğunda, elli ayak genişlik ve sekiz ayak derinliğinde bir tahta tekne yapmasını buyurdu. Bunu, sızması için iyice katranladıktan sonra, sarayın dış odalarının birine, duvarın kıyısına, yere koydular. Teknenin dibine yakın bir yerde, su bayatlayınca boşaltmak için, bir delik vardı; iki hizmetçi de tekneyi yarım saat içinde kolayca doldurabiliyordu. Ben bu teknenin içinde, hem kendimi, hem de kraliçeyle buyruğundaki bayanları eğlendirmek için kürek çekerdim; onlar ustalığımı ve çevikliğimi seyrederek vakit geçirirlerdi. Bazan yelken açardım; bayanlar yelpazeleriyle rüzgâr yaparlar, ben yalnızca dümen kullanırdım; hanımlar yorulunca da, saray oğlanları üfleyerek yelkenlerimi şişirirlerdi; ben de iskele sancak, dümen kırarak ustalığımı gösterirdim. Gezintim sona erince, Glumdalclitch sandalımı odasına götürür, bir çiviye asarak kuruturdu.

Bu idmanlarımdan birinde, başıma öyle bir kaza geldi ki, az kalsın yaşamıma mal oluyordu. Saray oğlanlarından biri, sandalımı tekneye koymuştu; Glumdalclitch'in eğiticisi beni, iyilik olsun diye, eline alarak kaldırdı; sandala bindirecekti; fakat, nasıl oldu bilmem, birdenbire elinden kayıverdim. Büyük bir talih sonucu olarak, hanımın göğüslüğüne sokulu bir toplu iğneye takılmamış olsaydım, kırk ayak yüksekten yere düşecektim: iğnenin başı, gömleğimle pantolonun arasına girmiş, ben de Glumdalclitch yetişinceye kadar, havada belimden asılı kalmıştım.

Bir kez de, tekneye üç günde bir taze su dolduran bir hizmetçi, dalgınlık etmiş ve hiç farkında olmadan, teknenin içine kovadan koca bir kurbağa düşürmüştü. Ben sandala bindirilinceye kadar, kurbağa, bir kıyıda gizlenmiş, sonra çıkabilecek bir yer bulunca sandala atlamıştı. Sandal hayvanın ağırlığıyla öyle yattı ki, devrilmemek için ben de öteki yana bütün ağırlığımı vermek zorunda kaldım. Kurbağa içeri girince hemen sandalın yarı boyu sıçradı, durdu. O iğrenç çamurunu da yüzüme gözüme, bütün giysilerime bulaştırdı. Yüzünün ve organlarının iriliğiyle düşünülebilecek en biçimsiz bir hayvan gibiydi. Glumdalclitch'ten, bu hayvanla kendi başıma hesaplaşmama izin vermesini rica ettim. Küreklerimden birini çıkararak kurbağaya vurmaya başladım; sandaldan atlayıp kaçmak zorunda kaldı.

Bu ülkede geçirdiğim en büyük tehlikeye mutfak hizmetçilerinin birinin maymunu neden olmuştu. Glumdalclitch, iş ya da ziyaret için bir yere gitmiş, beni odasına kilitlemişti. Hava çok sıcak olduğundan odanın penceresi açıktı. Ben de geniş ve rahat olduğu için çoğunlukla içinde bulunduğum büyük kutumun pencerelerini, kapısını açmıştım. Masamın başında sessiz sessiz oturmuş düşünürken, bir şeyin odanın penceresine atladığını ve oraya buraya sıçradığını duydum. Epey ürktüğüm halde, yerimden kalkmadan dışarı baktım; ve bu oynak hayvanın, odanın içinde aşağı yukarı sıçrayıp,

atladığını gördüm. Sonunda kutuma yaklaştı; kapıdan ve pencerelerden başını sokarak içerisini zevk ve merakla seyretti; odamın, yani kutumun, en uzak bir köşesine çekilmiştim; fakat maymun odamın her yanına baktığından o kadar korkmuştum ki, yatağımın altına kolaylıkla saklanabileceğim halde, bunu bir türlü akıl edemedim. Maymun, bir süre baktıktan, sırtıp birtakım sesler çıkardıktan sonra, beni gördü. Ellerinden birini fareyle oynayan bir kedinin yaptığı gibi, kapıdan soktu; yakalanmamak için oraya buraya kaçtığım halde, giysimin eteklerinden tuttu (giysilerim bu ülke kumaşından yapılmış olduğundan kalın ve sağlamdı), beni çekerek dışarı çıkardı. Sağ eline aldı ve tıpkı bir çocuğu emziren sütnine gibi göğsünde tuttu; ben çabalamak istedikçe yanlarımı öyle sıkıyordu ki, en sakınmalı davranışın hayvana karşı koymamak olacağını anladım. Öteki eliyle yüzümü yavaş yavaş okşadığından beni kendi soyundan bir yavru sandığına eminim. Bu arada, birisi oda kapısını açıyormuş gibi bir gürültü oldu; maymun hemen durdu, odaya girdiği pencereye atladı; oradan çinko dama ve olukların üzerine fırladı; iki ayağı ve bir eliyle yürüyordu; ben öteki elindeydim; sonunda bitişik evin damına tırmandı.

Maymun beni dışarı çıkarırken, Glumdalclitch'in keskin bir çığlık kopardığını duymuştum. Zavallı kız deliye dönmüştü; sarayın bu kısmı da hay huy içindeydi; hizmetçiler merdiven getirmeye koşuyorlardı. Sarayda bulunan yüzlerce kişi maymunu seyrediyordu; o, damın saçağında oturmuş, beni bir çocuk gibi eline almıştı; öteki eliyle de avurtlarından birine doldurmuş olduğu yiyecekleri çıkararak ağızma tıkıyordu; ben yemek istemedikçe de, arkama vuruyordu. Bunu gören aşağıdaki ayak takımı kimselerden çoğu gülmekten kendisini alamıyordu. Onları ayıplamaya hiç hakkım yoktu; durumum benden başka herkes için gerçekten çok gülünç bir görünümdü. Bazı kimseler taş atıyor, maymunu böylece aşağı indireceklerini sanıyorlardı; fakat buna hemen engel olundu; yoksa kafam parça parça olacaktı.

Sonunda yapıya birkaç merdiven dayadılar; birkaç kişi de çıkmaya başladı. Bunu gören maymun, her yanının çevrildiğini, iki ayağı ve bir eliyle hızlı gidemeyeceğini anlayınca, beni bir kiremitin üzerine bırakarak kaçtı. Ben burada, yerden üç yüz yarda yüksekte bir süre kaldım; her an rüzgârın beni sürükleyeceğinden ya da gözüm karararak düşeceğimden ve yuvarlana yuvarlana saçağa kadar geleceğimden korkuyordum. Fakat dadımın hizmetçilerinden yiğit bir genç, dama tırmandı ve beni pantolonunun cebine koyarak sağ ve esen aşağıya indirdi.

Maymunun boğazıma kadar tıktığı o pis şeylerle boğulmak derecesine gelmiştim; fakat benim sevgili küçük dadım, bunları ufak bir iğneyle birer birer çıkardı; ben de kusarak rahatladım. O kadar bitkin düşmüş, o iğrenç hayvan vücudumu sıktığından yanlarım öyle berelenmişti ki, on beş gün yatakta yatmak zorunda kaldım. Kral, kraliçe ve bütün saray her gün sağlığımı sordurdukları gibi kraliçe hazretleri hastalığım sırasında beni birkaç kez ziyaret de etmişti. Maymunu öldürdüler ve bu gibi hayvanların saray yakınlarında bulundurulmamaları buyuruldu.

İyi olduktan sonra, bana yaptıkları iyiliklere teşekkür etmek üzere kralın huzuruna çıktığım zaman, kral hazretleri, geçirdiğim serüvenden ötürü bir hayli şaka ederek hatırımı sordular. Maymunun elindeyken neler düşündüğümü, neler kurduğumu, bana verdiği yiyecekleri ve yedirme biçimini beğenip beğenmediğimi; damdayken açık havanın iştahımı açıp açmadığını sordular; kendi ülkemde, böyle bir durumla karşılaşsaydım, ne yapacağımı anlamak istediler. Kral hazretlerine, Avrupa'da maymun olmadığını, yalnızca başka yerlerden antika türünden şeyler olarak getirildiklerini; bunlar da küçük olduğundan, on on beşi bana saldırmaya kalksa da, hepsinin üstesinden

gelebileceğimi söyledim. Bir süre önce karşılaştığım o koca hayvana gelince (gerçekten bir fil kadar vardı), elini odama soktuğu zaman ürkmeyip kılıcımı çekebilseydim (bunu söylerken korkunç bir bakışla kılıcımın kabzasını kavramıştım) onu öyle bir yaralardım ki, maymun elini içeriye soktuğundan daha büyük bir hızla geri çeker, bu kadarla kurtulduğuna şükrederdi. Bunları, cesaretinden şüphe edilmesine dayanamayacak bir kimse gibi metin bir edayla söylemiştim. Fakat sözlerim herkesi kahkahalarla güldürmekten başka bir etki yapmadı: Krala olan saygılarına karşın yanındakiler gülmekten kendilerini alamamışlardı. Bu durum karşısında, insanın kendinden her bakımdan yüksek kimseler önünde kendine onurdan pay biçmeye kalkışmasının ne kadar hoş bir çaba olduğunu düşündüm. Oysa, İngiltere'ye döndüğümünden beri çok kez tıpkı benim gibi davranan birçok kimse gördüm. Doğuşları, kişilikleri, zekâları ve sağduyuları bakımından hiçbir hak iddia edemeyecekleri halde önemli adam tavrı takınıp kendilerini İngiltere'nin en yüksek kişileriyle aynı ayarda sayan nice küçük, bayağı soysuza rasladım. Artık sarayda her gün gülünç bir öykünün konusu oluyordum. Glumdalclitch beni çok sevdiği halde muziplik eder, ilişkisiz bir şey yaptığım zaman kraliçeyi eğlendirir diye hemen ona yetiştirirdi. Biraz rahatsız olan kızcağızı, hava alması için eğiticiyi bir gün kentten otuz mil öteye, bir saatlik bir yola gezmeye götürmüştü. Bir tarlanın kıyısındaki keçi yolunda arabadan indiler; Glumdalclitch yolculuk kutumu yere koydu, ben de biraz dolaşmak üzere dışarı çıktım. Keçi yolunda bir inek pisliği vardı; sanki çevikliğimi göstermek gerekiyormuş gibi üzerinden atlamaya kalktım. Hız aldım, fakat pisliği aşamadım; tam ortasında, dizlerime kadar içine gömüldüm; yürüyerek, biraz zorlukla dışarı çıkabildim. Hizmetçilerden biri mendiliyle, elinden geldiği kadar, üstümü başımı temizledi; pis, berbat bir durumdaydım. Dadım beni eve dönünceye kadar kutumdan çıkarmadı. Başıma geleni hemen kraliçeye anlattılar; hizmetçiler de bütün saraya yaydı; öyle ki birkaç gün bütün saray bana gülüp durdu.

VI

Kral ve kraliçenin hoşuna gitmek için yazarın yaptıkları. Müzikte ustalığını gösteriyor. Kral Avrupa üzerine bilgi istiyor, yazar da veriyor. Kralın bu konudakidüşünceleri.

Haftada iki kez kralın yataktan kalkış törenine gitmeyi âdet edinmiştim; traş olurken de sık sık yanında bulunurdum; bu, önceleri insana korku veren bir görünümdü, çünkü ustura hemen hemen iki tırpan uzunluğundaydı. Kral hazretleri ülke göreneklerine göre haftada iki kez traş olurdu. Bir gün, berbere rica ederek kral hazretlerinin yüzlerinden usturasıyla aldığı köpükleri elde etmeyi başardım; bunların içinden kırk elli tane kadar sağlam kıl ayıkladım; ince bir tahta parçası buldum; yontarak tarak sırtı olabilecek bir duruma getirdim. Bunu, Glumdalclitch'den aldığım ufacık bir iğneyle, eşit aralarla deldim. Kılları bu deliklere büyük bir ustalıklarla yerleştirdim ve diplerinden uçlarına doğru çakımla kazıyarak sivirilttim. Böylece oldukça işe yarar bir tarak elde ettim. Bunu tam zamanında yapmıştım. Birçok dişi kırılmış olduğundan eski tarağım kullanılamaz bir duruma gelmişti ve bu ülkede bana tarak yapacak kadar ince işlerle uğraşan bir usta olup olmadığını bilmiyordum.

Aklıma gelmişken, çok olan boş saatlerimi geçirmek için bulduğum bir eğlenceyi de anlatayım: Kraliçenin bir hizmetçisinden, hanımının başını tararken dökülen saçları

biriktirmesini rica ettim ve bir süre sonra bir hayli saç elde ettim. Bana ufak tefek şeyler yapmak buyruğunu almış olan marangoza danışarak, kutumdaki koltuklar boyunda iki koltuk çerçevesi yapmasını istedim; bunların arkalığına ve oturacak yerlerine ince bir bizle küçük delikler açmasını da söyledim. Bu deliklere kraliçenin saçlarından en sağlamlarını geçirerek, İngiltere'de hasır sandalyecilerinin yaptıkları gibi sıkıca ördüm. Koltuklar bitince kraliçe hazretlerine armağan ettim, o da bunları antika eşya olarak ona buna göstermek için odasına koydu. Görenler hayranlıklarını gizleyemiyorlardı. Kraliçe bu koltuklardan birine oturmamı istediye de, bir zamanlar kraliçe hazretlerinin başlarını süslemiş olan bu değer biçilmez saçların üzerine vücudumun en bayağı bir parçasını koymaktansa, en kötü ölümleri göze alacağımı söyleyerek bu isteğini yerine getirmedi. El işlerine çok yeteneğim olduğundan, yine bu saçlardan, beş ayak uzunluğunda küçük, güzel bir kese yaptım; üzerine altın harflerle kraliçe hazretlerinin adlarını işledim ve onayıyla Glumdalclitch'e armağan ettim. Doğrusu bu kese, kullanışlı olmaktan çok süs içindi; çünkü iri paraları taşıyacak kadar sağlam değildi. Onun için Glumdalclitch içine bir şey koymadı ve genç kızların hoşlandıkları o ufak tefek oyuncaklarla birlikte sakladı. Müzikten çok hoşlanan kral, sarayda sık sık konser verdirirdi. Bu konserlere ara sıra beni de götürürler ve iyi işitmem için kutumu, bir masanın üzerine koyarlardı. Fakat çıkan ses o kadar gürültülüydü ki ezgiyi bir türlü ayırt edemiyordum. Eminim, bir krallık ordusunun bütün davul ve borazanlarını kulağınızın dibinde hep bir arada çalsalar yine aynı sesi çıkaramazlar! İyi dinleyebilmek için şu çareyi bulmuştum: Kutumu, çalgıcıların oturduğu yerden olabildiği kadar uzak bir yere koydurur, kapımı, pencerelerimi kapar, perdelerimi çekerdim; ancak böylece müziklerinin pek de kötü olmadığını anladım. Gençliğimde biraz çenbalo (3) çalmasını öğrenmiştim. Glumdalclitch'in odasında da, çenbaloya benzediğinden ve onun gibi çalındığından çenbalo diyebileceğim bir çalgı vardı: Haftada iki kez bir öğretmen gelir, ders verirdi. Bir gün kral ve kraliçeye bu çalgıyla bir İngiliz havası dinletmek hevesine kapıldım. Fakat bu iş çok güç olacaktı; çünkü çenbalo aşağı yukarı altmış ayak uzunluğunda, her tuş da hemen hemen bir ayak genişliğindeydi; öyle ki, iki kolumu uzatmama karşın ancak beş tuşa yetişebiliyordum; bunlara basmak için de yumruklarımı olanca gücümle vurmam gerekiyordu; bu da çok yorucu, hem de boşuna bir çaba olacaktı. Sonunda şu çareyi buldum: Sıradan bir sopa kalınlığında iki değnek hazırladım; her birinin bir ucu, öteki ucundan daha kalındı; kalın uçları fare derisiyle kapladım; böylece tuşlara vurunca ne onlara bir zarar gelecekti, ne de çıkacak sesi bozacaktım. Çenbalonun önüne, tuşlardan dört ayak kadar aşağıya bir sedir yerleştirdiler; beni de üzerine koydular. Bunun üstünde, yan yan sağa sola koşup, değneklerimle gereken tuşlara vurarak bir İngiliz dans havası çalmayı başardım: kralla kraliçe son derece hoşnut kaldılar. Ömrümde bu kadar yorucu bir iş görmemişim; bununla birlikte, ancak altı tuş kullanabilmiş; başka müzikçilerin yaptığı gibi yukarı ve aşağı tuşları birlikte çalamamıştım; konserim de bu yüzden biraz aksamıştı. Önce de belirttiğim gibi, çok derin anlayışlı bir hükümdar olan kral, sık sık kutumun çalışma odasına getirilmesini, masasının üzerine konmasını buyururdu. Sonra kutumdan bir iskemle çıkararak, kendisinden üç yarda ötede, çalışma masasının üstünde oturmamı isterdi, böylece tam yüzünün karşısına gelmiş olurum. İşte bu durumda, kralla birçok kez konuştum.

Bir gün hükümdara, Avrupa'yı ve bütün dünyayı küçük görmesinin, sahip bulunduğu o yüksek akıl artamlarına uymadığını söylemeye cesaret ettim; aklın boyutla orantılı olmadığını; aksine bundan en az payı olanların, ülkemizde de görüldüğü gibi en uzun boylular olduğunu ekledim. Öteki hayvanlara bakacak olursa, karınca ve arıların,

çalışkanlık, ustalık ve anlayış bakımından daha iri hayvanlardan çok ün salmış oldukları görülürdü; beni de çok önemsiz bir yaratık saymakla birlikte, bir gün kendisine büyük hizmetlerde bulunabileceğimi umuyordum. Kral, sözlerimi dikkatle dinledi ve hakkımda, önce olduğundan, daha iyi düşünceler beslemeye başladı. İngiltere'nin yönetimi üzerine kendisine elimden geldiği kadar tam ve doğru bilgi vermemi istedi; hükümdarlar genellikle kendi göreneklerini yeğlemekle birlikte (daha önceki konuşmalarımızda, başka hükümdarlardan söz ederken böyle düşündüğünü söylemişti) ülkemde öykünmeye değer bir şey olup olmadığını öğrenmekten çok hoşnut olacaktı.

Benim iyi yürekli okuyucularım, sevgili yurdumu, bahtına ve değerine uygun bir deyişle övebilmem için bilseniz, Demostenes ya da Cicero (4) gibi güzel konuşabilmeyi ne kadar isterdim!

Sözlerime, ülkelerimizin, Amerika'daki yerleşmelerimizden başka bir hükümdarın yönettiği üç krallıktan oluşan iki adayı kapladığını anlatarak başladım. Toprağımızın verimliliği, iklimimizin ısısı üzerinde uzun uzun durdum. Sonra ana çizgileriyle İngiliz parlamentosunu anlattım: Lordlar Kamarası denen seçkin bir topluluk bulunduğunu, lordların da çok eski zamanlardan kalma en büyük geliri olan, en soylu soydan kimseler olduğunu söyledim ve sözümü şöyle sürdürdüm: "Lordların, çeşitli bilgi ve sanatlarda, silah kullanmada eğitilmelerine son derece dikkat edilir ve bunlar, böylece kralın doğuştan danışmanı olmak niteliğini kazanırlar; ülke yasalarının yapılmasında payları olur; son kararı veren en yüksek mahkemede üyelik eder; yiğitlikleri, davranışları ve bağlılıklarıyla hükümdarlarını, yurtlarını her zaman korumayı üzerlerine alırlar. Lordlar, ülkemizin süsü ve dayanağıdır; onurlarını yalnızca erdemleriyle kazanmış, oğullarının da bu onur yolundan hiçbir zaman sapmadığı ünlü ataların değerli ardıllarıdır. Bunlara, bu meclisin bir parçası olarak, piskopos denen birçok saygın kimseler katılmıştır; görevleri din sorunlarını, halkı din konusunda aydınlatan kimseleri gözetim altında tutmaktır. Piskoposları, hükümdarla en bilge danışmanları bütün yurdu arayıp tarayarak, yaşamlarının kutsallığı ve bilgilerinin derinliğiyle haklı olarak kendilerini göstermiş rahipler arasından seçerler; bunlar da gerçekten ulusun ve rahip sınıfının manevi babalarıdır.

"Parlamentonun öteki bölümü, halkın bütün ülke bilgeliğini temsil etmek üzere serbestçe seçtiği, büyük yetenekleri ve yurt sevgileri bakımından en önde gelen kişilerden oluşur ve adı Avam Kamarası'dır. Bu iki bölüm, Avrupa'nın en yüce meclisini oluşturur; ve kralla birlikte bu meclise, bütün yasaları yapma yetkisi verilir."

Sonra mahkemelere geçtim ve başlarında, birbirleriyle çatışan insan hak ve mülkiyetleri üzerine karar veren, düşkünlükleri cezalandırıp suçsuzluğu koruyan yargıçlar -o yasa yorumcuları, o saygı değer bilgeler- bulunduğunu söyledim. Maliyemizin ne büyük bir anlayışla yönetildiğinden; askerlerimizin, denizde, karada kazandıkları başarılarından söz ettim. Ülkenin nüfusunu, çeşitli din mezheplerinde ve siyasi partilerde olan yurttaşlarımızın sayısına göre hesapladım. Oyunlarımızı, eğlencelerimizi bile unutmadım; özetle yurdumun onuruna yararlı olacak her şeyi söyledim ve sözlerimi İngiltere'de son yüz yıl içinde, olup biten olayların kısa bir tarihini anlatarak bitirdim.

Bütün bu bilgiyi, her biri saatlerce süren, beş konuşmada ancak verebildim. Kral her şeyi büyük bir dikkatle dinledi; sık sık not aldı ve soracağı soruları defterine yazdı.

Bu uzun konuşmalarım bitince hükümdar, altıncı konuşmamızda notlarını gözden geçirdi; birçok şeyi iyi anlayamadığını, birçok soruları, itirazları olduğunu söyledi. Genç soylularımızın ruh ve bedenlerinin eğitimi için ne gibi yöntemlere başvurulduğunu, yaşamlarının ilk çağını, o bir şey öğrenebilecekleri çağı, nasıl geçirdiklerini sordu. Soylu bir soyun kökü kuruyunca lordlar meclisine nasıl üye bulunuyordu? Kendilerine lordluk

verilen kimselerde ne gibi yetkiler aranıyordu? Hükümdarın huyu, saray hanımlarından birine ya da başbakana verilen bir miktar para ya da halk çıkarlarına karşı bir partiyi güçlendirme isteği, bir kimseye lordluk verilmesini etkiliyor muydu? Bu lordlar, yurttaşlarının mülkiyetleri üzerinde son kararı verebilmek için ülke yasalarını ne dereceye kadar biliyorlardı ve bu bilgiyi nasıl elde etmişlerdi? Bunlar açgözlülük, yanlılık ve gereksinimden o kadar uzak mıydılar ki rüşvet ya da daha başka kötü şeylerin etkisi altında kalmıyorlardı? O sözünü ettiğim saygın lordlara gelince, bunlar, o rütbeye, din bilgileri ve yaşamlarının kutsallığıyla mı yükselmişlerdi? Bir soylunun buyruğunda köle gibi rahiplik ettikten sonra meclise kabul edildikleri zaman, yine kölece o soyluların düşünce ve kanularını tutuyorlar mıydı?

Kral, Avam Kamarası dediğim meclisin üyeleri seçilirken ne gibi yollara başvurulduğunu öğrenmek istedi. Kesesi dolu olan bir yabancı, bilgisiz seçmenleri etkileyip efendilerinin ya da çevredeki yüksek bir kişinin yerine kendini seçtirmeyi miydi? Nasıl oluyordu da, bu meclise girmek, söylediğim gibi birçok emek ve harcamaya mal olduğu, çok defa da ailelerinin parasız pulsuz kalması sonucunu verdiği halde, birçok kimse, para ya da aylık gibi bir karşılık beklemeden (5) üye olmaya can atıyorlardı? Hükümdara göre, böyle bir durum, erdemin ve halka hizmet anlayışının abartılmış bir biçimiydi; içten olabileceğinden şüphe edilebilirdi. Bundan ötürü, bu çalışkan ve yurtsever efendilerin, halk çıkarlarını, bir hükümdarın ahlakı bozuk bakanlarıyla birlikte kurmuş olduğu planlara feda ederek, harcadıkları paraları, katlandıkları sıkıntıları karşılayıp karşılamadıklarını öğrenmek istedi. Daha birçok soru sordu; bu sorunun her noktası üzerinde istediği herşeyi öğrendi; bir sürü incelemede bulundu; bazı şeylere karşı çıktı. Bunları burada yinelemek ne sakınmalı, ne de uygun olur sanıyorum.

Mahkemelerimiz üzerine söylediklerime gelince, kral hazretleri birçok konuda doyurulmak istedi. Bunu, kolayca başarabilirdim; çünkü, bir zamanlar, hukuk mahkemesinde uzun bir davam görülmüş; mahkeme bana karşı karar vererek bütün giderleri de üzerime yüklemişti: hemen hemen bütün malımı mülkümü yitirmiştim. Kral, hangi yanın haklı, hangi yanın haksız olduğunu bulmak için ne kadar vakit ve para harcadığını sordu. Avukatlar, eğriliği, sıkıntı çektirmek, kötülük etmek için açılmış oldukları açıktan açığa bilinen davaları savunmakta özgür müydüler? Dinsel ve siyasal toplulukların adalet terazisinde ağır bastıkları görülüyor muydu? Bu avukatlar, haklılık bilgisi temellerine göre mi eğitilmişlerdi; yoksa bütün bildikleri yerel ya da ulusal görenekler miydi? Avukatlarla yargıçların, istedikleri gibi yorumladıkları yasaların hazırlanmasında katkıları olmuş muydu? Avukatlar, başka başka zamanlarda aynı davaya hem karşı, hem de ondan yana söz söylemişler, ve birbirine karşı düşünceleri kanıtlamak için örnek göstermişler miydi? Zengin mi, yoksa yoksul muydular? Davaları savunmak ya da düşüncelerini söylemekle ellerine para geçiyor muydu? Ve hele, bu avukatlar, Avam Kamarası'na üye olarak hiç kabul edilmişler miydi?

Kral, sonra, maliyemizin yönetimine geçti; ve burada belleğimin yanılmış olduğunu sandığını söyledi. Çünkü, vergilerimizin yılda beş, altı milyon getirdiğini hesaplamış bu gelirin nasıl harcadığını anlatmıştım; Kral da, harcamaların geliri iki kat aştığını görmüştü; bu yolda nasıl davrandığımızı öğrenmekle yararlanabileceğini umduğundan, not almaya özellikle dikkat etmişti; hesabında yanılmış olmasına da olanak veremiyordu. Söylediğim doğruysa, bir devletin nasıl olup da, sıradan bir insan gibi, gelirinden fazlasını harcadığına bir türlü akıl erdiremiyor. Bize borç verenlerin kimler olduğunu; bu borçları ödemek için nereden para bulacağımızı sordu. Bu kadar çok gidere neden olan, bu kadar geniş ölçüde savaşa giriştiğimizi duymakla şaşkınlıklar içinde kaldı: herhalde kavgacı bir ulustuk; çok kötü komşular arasında yaşıyorduk; komutanlarımız da, herhalde

krallarımızdan kat kat daha zengindi. Ticaret ya da anlaşma yapmak, ya da kıyılarımızı donanmamızla korumak gibi nedenlerden başka, adalarımızın dışında ne işimiz olabilirdi? Hele barış ve dinginlik içindeyken, özgür bir ulus içinde, parayla sürekli bir ordu beslediğimizi söyleyince kral şaşı, kaldı. Seçtiğimiz kimseler kendi isteğimizle bizi yönettiğe, kimden korktuğumuzu, kiminle dövüşeceğimizi bir türlü anlayamadığını söyledi.

Kral, yurdumun nüfusunu çeşitli dinsel ve siyasal topluluklardaki kişileri sayarak hesaplamamı, garip bir aritmetik diye adlandırmak lütfunda bulunarak güldü. Halkın zararına olacak düşünceler besleyen kimselerin bu düşünceleri değiştirmeye niçin zorlanacaklarını ve bunları gizlemeye niçin zorlanamayacaklarını anlayamadığını söyledi; bir hükümetin, bu gibi düşüncelerin değiştirilmesini istemesi baskı olacağı gibi, böyle düşüncelerin gizlenmesini sağlayamaması da zayıflığının belirtisi olur; bir kimsenin dolabında zehir saklamasına izin verilebilir, fakat bu zehiri yararlı bir ilaç olarak ötede beride satmasına izin verilmemelidir.

Kral, soylularımızın ve yüksek tabakadan kimselerin eğlencelerinden söz ederken kumar sözünü ettiğime işaret etti.

Böyle bir eğlenceye kaç yaşında başladığını; ne zaman bırakıldığını; oynayanların ne kadar vaktini aldığını öğrenmek istedi; bu oyunların soyluların servetlerine zararı dokunacak kadar yüksek olup olmadığını sordu. Bayağı, düşkün kimseler, oyundaki ustalıklarıyla, büyük zenginlikler elde ediyorlar mıydı? Sonra da, soylularımızı köle gibi kullanıyor; onları düşünce ve ruhlarının eğitiminden alıkoyuyor; birtakım alçak ve ahlaksız arkadaşlarla düşüp kalkmaya alıştırıyor; yitirdikleri para yüzünden bu onursuz ustalığı öğrenip başkalarının üzerinde denemeye sürüklüyorlar mıydı?

Son yüzyıl içinde ülkemizde olup biten şeyler üzerine vermiş olduğum tarihsel bilgi de kralı şaşkınlıklar içinde bıraktı. Kral bunun, açgözlülük, ayrılık, ikiyüzlülük, hainlik, kıyıcılık, öfke, çılgınlık, kıskançlık, şehvet, kötülük ve tutkunun neden oldukları bir yığın suikast, ayaklanma, öldürme, toplu kıyım, devrim, sürgün öykülerinden başka bir şey olmadığını söyledi.

Başka bir konuşmamızda, hükümdar, bütün söylediklerimi şöyle bir derleyip topladıktan sonra, sorduğu sorularla vermiş olduğum yanıtları karşılaştırdı; sonra beni eline alarak yavaşça okşadı ve şunları söyledi (bu sözleri, hele kralın söyleyişini ömrümde unutamayacağım): benim mini mini dostum Grildrig, yurdunu övmene doğrusu hayran kaldım; şunu açıkça gösterdin ki, yasalarınızı yapan kimseler, bu yoldaki yetkilerini bazan yalnızca bilgisizlik, tembellik ve ahlaksızlıklarıyla elde ediyorlar; yasalarınız da, çıkar ve yetenekleri bunları bozmak, karıştırmak ve bunlardan sıyrılmak olan kimselerce açıklanıyor, yorumlanıyor ve uygulanıyor; ülkenizde, temelde pek kötü olmayan, örgütlenmeye benzer bir şeyler görür gibi oluyorum ama, bunların bir bölümünün ancak silik bir belirtisi kalmış; ahlak bozuklukları da öteki bölümünü lekelemiş, yok etmiş. Bütün söylediklerin, bir memurluk elde etmek için bir erdem gerektiğini göstermiyor; hele, yurttaşlarına erdemlerinden ötürü soyluluk verildiğini; rahiplerin, dinlilik ve bilgilerine; askerlerin, gördükleri işlere ve yiğitliklerine; yargıçların, doğruluklarına; meclis üyelerinin yurt sevgilerine; danışmanların da, bilgeliklerine göre yükseldiklerini hiç göremiyorum. Sana gelince (kral konuşmasını sürdürüyordu), yaşamının büyük bir bölümünü yolculukta geçirdiğin için, yurdundaki ahlaksızlıkların birçoğundan uzak kalmış olmanı ummak isterim. Fakat, sözlerinden çıkardıklarına, senden binbir zorlukla çekip koparabildiğim yanıtlara bakılırsa, yurttaşlarının çoğu, doğanın yeryüzünde sürünmelerine katlandığı o küçük, iğrenç böceklerin, kesinlikle en zararlıları.

VII

Yazarın yurt sevgisi. Krala çok yararlı bir öneride bulunuyor. Kral kabul etmiyor. Kralın siyaset alanındaki büyük bilgisizliği. Bu ülke bilgisinin eksiklikleri ve dar alanı; yasaları; askerlik işleri; devletteki partiler.

Kralla olan bu konuşmalarımızı yazmayıp geçebilirdim; fakat doğruluğa beslediğim büyük sevgi buna engel oldu. Öfke ve üzüntülerimi açığa vurmak boşuna bir şey olacaktı; çünkü bu gibi davranışlarım her zaman alayla karşılanmıştı. Onun için, soylu ve sevgili yurdumun uğradığı bu aşağılamalara katlanmak zorunda kaldım, sesimi çıkarmadım. Krala böyle bir fırsat vermiş olmaktan, herhangi bir okuyucumun olacağı kadar, ben de yürekten üzgünüm. Fakat ne yaparsınız ki, hükümdar, her şeyi öğrenmek, araştırmak merakındaydı; onun isteğini elden geldiği kadar karşılamamak da, ne nezaketime, ne kendisine duyduğum minnet duygusuna uyardı. Yalnızca kendimi savunmak için şunu söyleyeyim ki, sorularının birçoğuna yanıt vermemek için kaçamak yolları buldum; ve her noktayı, tam doğruya uymayacak derecede uygun göstermeye çalıştım; çünkü Halikarnaslı Dionysius'un, her tarihçiye haklı olarak öğütlediği o övülmeye değer yurt yanlılığını ben de doğru bulur, her fırsatta yurdumun yanını tutardım. Yurdumun, o anamın, zayıflık ve çirkinliklerini saklayacak, erdem ve güzelliklerini parlak bir ışık altında gösterecektim; o yüce hükümdarla konuşurken bütün çabalarımı, içtenlikle, bu yolda harcadım: yazık ki başaramadım.

Fakat bütün dünyaya kapalı bir ülkede yaşayan, bundan ötürü de, başka ulusların yaşama biçimleri ve gelenekleri üzerine hiçbir bilgisi olmayan bir kralın düşüncelerini hoş görmeliyiz. Böyle bir bilgi eksikliği, İngiltere'nin ve Avrupa'nın daha yetişkin uluslarının uzak olduğu o dar düşünceliliğe, peşin yargılara yol açar. Dünyanın ıssız bir bucağında yaşayan bir kralın, erdem ve düşkünlük üzerine düşüncelerini, bütün insanlığın ölçüsü olarak kabul etmek istemek de gerçekten acımasızlık olur.

Bu sözlerimin doğruluğunu ve dar bir çerçeve içinde kalmış bir öğrenim ve eğitimin kötü etkilerini göstermek için, bir şeyden söz etmek istiyorum; buna belki de inanmayacaksınız. Hükümdarın daha fazla gözüne girmek için, bundan üç, dört yüzyıl önce bir toz bulunduğunu ve böyle bir toz yığınının üzerine en ufak bir kıvılcım sıçrasa, tek mil yığını - bir dağ kadar bile olsa- bir anda ateşleyip gök gürlemesinden daha büyük bir gürültü ve sarsıntıyla havaya uçuracağını söyledim. Pirinç ya da demir bir tüpün içine, büyüklüğüne uygun bir miktarda bu tozdan koyunca, demir ya da kurşun bir mermiyi öyle bir şiddet ve hızla sürüklerdi ki, bunun gücüne hiçbir şey dayanamazdı. Böylece atılan mermiler, saf saf orduları birden yok eder; en sağlam duvarları çökertip yıkar; binlerce kişiyle dolu gemileri denizin dibine gönderebilirdi. Hele böyle mermilerden birkaçı zincirle bağlanacak olursa, gemilerin bütün direk ve armalarını kesebilir; yüzlerce kişiyi ortadan biçer; yolunun üzerinde bulunan her şeyi kül ederdi. İçi oyuk, demirden büyük yuvarlakları bu tozla doldurup, sardığımız herhangi bir kente araçlarla atınca, bunlar, kaldırım ve yolları söker: evleri yerle bir eder; patlayıp da parçaları çevreye dağılırsa, yakınlarında bulunan kimselerin beyinlerini parça parça ederdi. Bu tozu yapmak için ne gibi maddeler gerektiğini biliyordum: bunlar hem ucuz, hem her yerde bulunabilirdi; maddelerin birbirine nasıl karıştırıldıklarını da öğrenmiştim. Kral hazretlerinin işçilerine, bu ülke ölçülerine göre nasıl tüp yapabileceklerini gösterebilirdim: en büyüklerinin yüz ayaktan

uzun olmasına gerek yoktu. Bu tüplerin yirmi otuzuna uygun miktarda toz doldurulur, her birine de bir mermi konursa, kral hazretleri, ülkelerindeki en güçlü kent duvarlarını birkaç saat içinde yıkabilir; başkenti, kesin buyruklarını dinlememeye kalkışacak olursa, yok edebilirdi. Kendisinden gördüğüm koruma ve iyiliklerden dolayı duyduğum minnetin ufak bir karşılığı olmak üzere, bu hizmetimi kabul etmesini, kral hazretlerinden rica ettim.

O korkunç araçları betimlemem ve önerim, kralı yıldıya düşürdü. Benim gibi güçsüz ve yerlerde sürünen bir böceğin (bunlar kendi deyimleridir) insanlığa bu kadar aykırı düşünceler beslediğine ve bu araçların olağan etkileri olarak betimlediğim kan ve perişanlık sahneleri karşısında nasıl olup da, hiç sarsılmadan, sıradan şeylerden söz eder gibi konuştuğuna şaşığını söyledi; bu araçları ilk ortaya çıkaran da, herhalde, insanlığa düşman, soysuz bir ruhtu. Kendisi, sanat ve doğada yeni buluşlardan olduğu kadar pek az şeyden haz duyduğu halde, böyle bir gizi öğrenmektense ülkesinin yarısını yitirmeye razı olacağını ekleyerek, yaşamıma bir değer veriyorsam, böyle bir şeyden bir daha söz etmememi buyurdu.

Dar düşünceli ve kısa görüşlü olmanın ne garip bir belirtisidir ki, kendisine saygı, sevgi ve saygınlık kazandıran her artanı olan bir kral: büyük yetenekleri, bilgeliği ve derin bilgisi olan, devlet yönetimi işlerinde olağanüstü erkli, bütün uyruklarının hemen hemen tapındığı bir hükümdar; Avrupa'da bizim bir türlü akıl erdiremeyeceğimiz titiz ve gereksiz bir çekingenlikle eline verilen bir fırsatı; kendisini, bütün ulusunun can, mal ve özgürlüğünün salt egemeni kılacak fırsatı tepiyor! Bunları, bu yüce hükümdarın erdemlerini küçültmek için söylemiyorum; fakat kişiliği, bu sorundan ötürü, İngiliz okuyucuların gözünde, değerinden bir hayli yitirecektir sanıyorum. Bu adamların eksiklikleri bilgisizliklerinden ileri geliyor; daha devlet yönetimini, Avrupa'daki daha ince zekâların başardığı gibi, bir bilime dönüştürememişler! Hiç unutmam, bir gün kralla konuşurken, bizde, devlet yönetimi sanatı üzerinde yazılmış binlerce kitap olduğunu söyledim. Amacım büsbütün başka olmakla birlikte bu sözlerim, kralda, anlayışımızın pek kıt olduğu etkisini bıraktı. Kral hazretleri, bir hükümdar ya da bakanın gizli kapaklı işler görmesini, fazla incelikler göstermesini, dolaplar çevirmesini nefret ve aşağılamayla karşılıyordu. ortada düşman ya da rakip bir ulus yokken, devlet gizi demekle ne anlatmak istediğini anlayamıyordu. Devlet yönetimi bilgisini, akıl ve sağduyu, adalet ve yumuşaklık, hukuk ve cinayet davalarının hızla görülmesi ilkelerine ve sözü edilmeye değmez birtakım belli konulara dayatarak çok dar bir çerçeveye sokuyordu. Ona göre, önce bir buğday başağı ya da bir ot yaprağı biten bir yerde, iki buğday başağı ya da iki ot yaprağı yetiştirebilen bir kimse, yurduna, politikacılar soyunun topundan daha özlü bir hizmet görebileceği gibi, insanlıkça da daha değerli sayılırdı.

Bu ülke halkının bilgileri çok eksik: ahlak, tarih, şiir ve matematikten ibaret ve kendilerini yalnızca bunların birinde göstermeleri gerekiyor. Fakat matematik, yalnızca yaşama yararlı olacak şeylere, tarımın gelişmesine ve mekanik sanatlarına uygulanıyor. Bu adamların kafasına, idea, özlük, soyutlama, aşkınlar üzerine en ufak bir düşünceyi bile sokamadım. Yasa metinlerindeki sözcükler, alfabelerindeki, yirmi ikiden ibaret olan harflerin sayısını aşmamak zorundadır; hatta yirmi iki sözcüğü bulan metinlere bile raslanmıyor.

Yasalar çok yalın ve basit bir dille yazılmıştır ve bura halkının bunları başka türlü yorumlayacak kadar hızlı zekâları yok. Zaten herhangi bir yasayı yorumlamak, ölümle cezalandırılan bir suçtur. Hukuk davalarında karar verirken ya da öldürüm davaları görülürken, o kadar az örnek gösteriyorlar ki, bu davalarda yüksek ustalık göstermekle de

hiç kimse övünemez.

Çinliler gibi bunlar da basma sanatını çok eski zamanlardan beri biliyorlar; fakat kitaplıkları o kadar büyük değil. En geniş kralın kitaplığıdır; burada bin iki yüz ayak uzunluğunda bir galeriye yerleştirilmiş, bin kadar yapıt var. Bu kitaplıktan, istediğim her kitabı alıp okumama izin verilmişti. Kraliçenin marangozu, Glumdalclitch'in odalarının birinde kendiliğinden ayakta duran bir merdiven biçiminde, yüksekliği yirmi beş ayak olan bir araç yapmıştı: basamaklar elli ayak uzunluğundaydı. Bu, öteye beriye götürülebilir, çifte kanatlı bir merdivendi ve oda duvarlarının birinin on ayak ötesine konur, okumak istediğim kitap da duvar dayatılırdı. Ben, önce en yüksek basamağa çıkar ve kitaba doğru dönerek, sayfanın başından okumaya koyulurdum; satırların uzunluğuna göre, sağa ve sola sekiz on adım yürür; gözlerimin seçemeyeceği yere gelince bir basamak iner, böylece aşağıya kadar gelirdim. Sonra yine yukarı çıkar, öteki sayfayı da aynı biçimde okurdum. Sayfalar, mukavva gibi kalın ve katı olduğundan, en büyüklerinin uzunluğu da on sekiz, yirmi ayağı aşmadığından, her yaprağı iki elimle tutup kolayca çevirirdim.

Deyişleri açık, güçlü ve akıcıdır; fakat süslü değildir; gereksiz sözcükleri sıralamaktan, değişik deyimler kullanmaktan kaçınıyorlar. Özellikle tarih ve ahlak konuları üzerine yazılmış birçok kitabı okuyup inceledim. Bunlar arasında, hep Glumdalclitch'in yatak odasında duran, eski, küçük bir kitap beni bir hayli eğlendirdi. Bu, Glumdalclitch'in, ahlak ve sofuluk üzerine yazılar yazan, ağırbaşlı, yaşlıca eğiticisinin kitabıydı ve insan soyunun güçsüzlüğünü gösteriyordu; fakat kadınlarla aşağı tabakadan olanlardan başka kimsenin değer vermediği bir yapıtı. Bununla birlikte, bu ülke yazarlarından birinin, böyle bir konu üzerinde neler söyleyebileceğini merak etmiştim. Yazar, Avrupa ahlakçılarının ele aldıkları o gündelik konular üzerinde duruyor; insanın, özü bakımından, ne kadar küçük, ne kadar önemsiz, ne kadar zavallı bir yaratık olduğunu gösteriyor; havanın şiddeti, yabanıl hayvanların öfkesi karşısında kendini korumaktan aciz olduğunu söylüyor; çeşitli hayvanlardan, güç, hız, uyanıklık ve çalışkanlık bakımlarından ne kadar aşağı olduğunu vurguluyordu. Şunları ekliyordu: doğa, dünyanın artık çürümekte olduğu bu son çağlarda, bozulmaya başlamış ve eski çağlarla karşılaştırılacak olursa, yapıları yarım kalmış ufacık yaratıklardan başka bir şey ortaya koyamaz olmuştu. İnsan soyunun, başlangıçta daha iri olduğunu kabul etmek akla uygun olacağı gibi; tarih, ağızdan ağıza yayılagelen bilgiler ve ülkenin orasını burasını kazarken raslantıyla bulunan, bugünkü küçülmüş insan soyunun boyunu kat kat aşan büyük kemik ve kafatasları da, eski zamanlarda devler bulunduğunu göstermektedir. Doğa yasalarına göre de, kesinlikle daha iri, daha sağlam olmamız ve böylece, damdan düşen bir kiremit, bir çocuğun attığı taş, ufacık bir dereye boğulmak gibi önemsiz olaylarla yok olup gitmememiz gerekiyordu. Yazar böyle uslamamalar yaparak yaşama yararlı olacak birçok ahlak dersi veriyordu; bunları yinelemeyi gereksiz buluyorum. Ben doğayla olan kavgalarımızdan ahlak dersleri, daha doğrusu hoşnutsuzluk ve yakınma konuları çıkarma sanatının ne kadar yaygın olduğunu düşünmekten kendimi alamadım. Daha ayrıntılı bir incelemeyle, bizim de, bura halkının da, bu kavgaların temelsiz şeyler olduğunu göreceğimize eminim.

Bu ülkenin askerlik işlerine gelince, halk, kralın yüz yetmiş altı bin piyadesi ve otuz iki bin süvarisi olan ordusuyla övünmektedir: Bilmem, birçok kentteki esnaf ve köylerdeki çiftçilerden ibaret olan bir topluluğa, yalnızca soyluların ve yüksek tabakadan kimselerin buyruğunda bulunan, hiç ödül ve aylık almayan birliklere ordu denebilir mi? Talimlerini gördüm, eksiksizdi; çok düzenliydi; fakat bunları övecek değilim: her çiftçi, efendisinin; her kentli de, Venedik'te olduğu gibi gizli oyla seçtiği başların buyruğunda olduktan sonra

zaten başka türlü olamazdı.

Lorbrulgrud birliklerinin, kente çok yakın yirmi mil karelik bir alanda, talim etmek üzere sıralandıklarını sık sık görmüştüm. Bu birlikler, yirmi beş bin piyadeyle altı bin süvariden fazla değildi; fakat kapladıkları alanın genişliğinden, tam sayılarını çıkarmama olanak yoktu: iri bir ata binmiş olan bir süvari yüz ayak kadar yüksekti. Bütün süvarilerin, bir komutla, hep birden kılıçlarını çekip, havada salladıklarını görmekten daha görkemli, daha şaşkınlık verici, daha olağanüstü bir şey düşünülemez: göğün her bucağından, sanki hep birden binlerce şimşek çakıyordu.

Ülkesine hiçbir yerden geçilemeyen bir hükümdarın, nasıl olup da ordu kurmayı, daha doğrusu uyruklarına askeri disiplin öğretmeyi akıl ettiğine merak sardım. Tarihlerini okuyarak, ötekine berikine sorarak, çok geçmeden bu konuda bilgi elde ettim. Birçok kuşak boyunca bura halkı da, bütün insanoğullarının uğradığı illete tutulmuş: soylular erk; halk özgürlük; kral da kesin egemenlik elde etmek için uğraşmış. Ülke yasaları, bu isteklere akla uygun bir ölçü verebilmişse de, yasaya uymayanlar çıkmış, birkaç iç savaş olmuş. Şimdiki kralın dedesi bu savaşlara, genel bir anlaşmayla son vermiş; herkesin isteğiyle kurulmuş olan bu halk ordusu da, o zamandan beri hizmete hazır bir durumda bulundurulmuş.

VIII

Kralla kraliçe sınır boyuna yolculuğa çıkıyorlar; yazar da birlikte gidiyor; bu ülkeden ayrılışını bütün ayrıntılarıyla anlatıyor; İngiltere'ye dönüyor.

İçimde her zaman güçlü bir duygu vardı: Bir gün gelecek, özgürlüğüme kavuşacaktım, ama bunun nasıl olacağını kestiremediğim gibi başarı umudu olabilecek bir plan da düşünmemiştim. Binmiş olduğum gemi, bu ülke kıyılarına yakın düşmüş olan ilk gemiydi ve kral başka bir gemi görülecek olursa, kıyıya çıkarılmasını, tayfaları ve yolcularıyla birlikte bir arabaya konarak Lobrulgrud'a getirilmesi için kesin bir buyruk çıkartmıştı. İsteddiği şey bana kendi boyumda bir kadın bulmak, böylece soyumun üremesini sağlamaktı; bense geride, kanaryalar gibi kafeslere konacak ya da bir süre sonra bu ülke soylularına ilginç şeyler olarak satılacak bir kuşak bırakma alçaklığını yapmaktansa ölmeye çoktan razıydım. Doğrusu burada bana çok iyi davranıyorlardı; yüce bir kralla kraliçenin gözdesiydim; bütün saray benden pek hoşlanıyordu; fakat insanlık onuruna hiç yakışmayacak bir durumdaydım; arkamda bıraktığım çoluk çocuğum bir an bile hatırımdan çıkmıyordu; kendileriyle eşit koşullar altında konuşabileceğim kimseler arasında bulunmak; bir kurbağa ya da köpek yavrusu gibi ezilip ölmek korkusu olmadan sokaklarda, kırlarda dolaşmak istiyordum. Kurtuluşum tam bu sırada, umduğumdan çok daha önce ve olağanüstü bir biçimde oldu; bunu, bütün ayrıntılarıyla olduğu gibi anlatacağım.

İki yıldır bu ülkedeydim; üçüncü yılın başlarında, kralla kraliçe, ülkelerinin güney kıyılarına doğru bir yolculuğa çıktılar; Glumdalclitch'le ben de yanlarındaydık. Her zaman olduğu gibi, beni yine yukarıda betimlemiş olduğum, on iki ayak genişliğinde, rahat bir oda olan yolculuk kutumda taşıyorlardı. Ara sıra bir atlının, kutumu önüne koyarak taşımalarını da istediğimden, sarsıntılardan fazla etkilenmemek için odamın tavanının dört köşesine ipekten ipler koydurmuş, bunlara bir branda bağlatmıştım; yolda

çoğunlukla bu brandanın içinde uyurdum. Tavanda, brandamın tam üstünde, sıcaklarda uyurken hava girsin diye bir ayak karelik bir delik açtırmıştım. Yivler üzerine geçirilmiş bir tahta kapağı ileri geri götürerek bu deliği istediğim gibi açıp kapardım. Yolculuğumuzun sonuna gelince, kral hazretleri, kıyıda on sekiz mil içeride, Flanfasnic kentindeki köşkünde birkaç gün kalmayı uygun buldular. Glumdalclitch'le ben çok yorulmuştuk; ben, biraz da soğuk almıştım; Glumdalclitch ise o kadar rahatsızdı ki, odasından dışarı çıkamadı, bir fırsat düşerse biricik kurtuluş yolum olacak denizi görmeye can atıyordum. Olduğumdan daha hasta görünerek, biraz deniz havası almama izin vermesini Glumdalclitch'den rica ettim; beni birkaç kez emanet ettikleri çok sevdiğim bir saray oğlanıyla gidecektim. Glumdalclitch'in ne büyük bir isteksizlikle razı olduğunu; oğlana bana dikkat etmesi için verdiği buyrukları ve başıma gelecek şey içine doğmuş gibi hüngür hüngür ağlamasını hiçbir zaman unutamayacağım. Oğlan, kutumu aldı ve kıyıdaki kayalıklara doğru, köşkten yürüyüşle yarım saat ötede bir yere götürdü. Kutumu yere bırakmasını buyurdum ve pencerelerimden birini kaldırarak, denize doğru büyük bir istek ve üzüncüle baktım. Kendimi iyi duyumsamıyordum. Brandamda biraz uyumak istediğimi söyledim. Uyku belki iyi gelirdi. Yattım; oğlan da soğuk girmesin diye, penceremi sınıksız kapadı; biraz sonra uyumuşum. Oğlanın bana bir şey olmayacağını düşünerek, kayalıklar arasına gidip kuş yumurtası aradığını sanıyorum: Onun yumurta aradığını ve kaya yarıkları arasında bir iki tane bularak aldığını daha önce de penceremden görmüştüm. Her neyse, odamın rahat rahat taşınması için tepesine bağlanmış olan halkanın çekilmesiyle birdenbire uyandım. Kutumun bir hayli yükseldiğini, sonra da büyük bir hızla ileri doğru hareket ettiğini duyumsadım. İlk sarsıntıyla, az kaldı brandamdan yere yuvarlanacaktım, ama sonra hareketimiz rahatlaştı. Avazım çıktığı kadar haykırdım; yararı olmadı; pencerelerime doğru baktım. Gök ve bulutlardan başka bir şey görünmüyordu. Tam başımın üstünde kanat çırpmasına benzer bir gürültü işittim; başıma gelen yıkımı anlamıştım.

Bir kartal, gagasıyla halkadan yakalamıştı; amacı, kabuklu kaplumbağalara yaptığı gibi kutumu kayaların üzerine atmak, sonra da beni alarak yemektir. Bu hayvanların sezis ve koku alma yetenekleri öyle yüksektir ki, avlarını -hatta iki parmak kalınlığında tahtalar altında bulunan benden daha iyi gizlenmiş olsalar bile- çok uzaklardan kolayca bulabilirler.

Bir süre sonra, kanat ses ve çırpmalarının hızla arttığını, kutumun da rüzgârlı günlerde yol işaret direkleri gibi aşağı yukarı sallandığını fark ettim. Kartala (halkayı gagasında tutan kuşun kartal olduğuna emindim) birkaç kez vurulduğunu işittim ve sonra birden bire yere doğru dikine düştüğümü duyumsadım; bu bir dakikadan biraz fazla sürdü; öyle hızlı iniyordum ki, az kalsın soluğum kesilecekti. Düşüşüm, kulaklarıma Niyagara Çağlayanı'ndan daha gürültülü gelen korkunç bir sesle durdu; bir dakika kadar karanlık oldu; sonra kutum yukarı çıkmaya başlayarak, pencerelerimin üstünden aydınlık gelinceye kadar yükseldi. Denize düştüğümü anlamıştım. Kutum, benim, eşyalarımın, üst ve alt köşelerindeki geniş sac levhaların ağırlığıyla, beş ayak kadar sulara gömülmüş durumda yüzüyordu. O zaman olduğu gibi, şimdi de sandığıma göre, kutumu kapıp kaçan kartalı, avını paylaşmak için başka iki üç kartal kovalamış; o da kendini bunlara karşı savunurken, beni bırakıvermişti. Kutumun dibine kaplanmış olan sac levhalar (en sağlamları da bunlardı) düşerken dengenin bozulmamasına yardım etmiş; kutumun, suya çarpınca parça parça olmasını önlemişti. Odamın ek yerleri çok iyi çakılmıştı; kapım da, menteşeler çevresinde dönmeyip, kasalı pencereler gibi indirilip kaldırılıyordu. Odam, böylece, öyle sıkı bir biçimde kapanmıştı ki, içeriye pek az su sızıyordu. Büyük zorluklarla

brandamdan indim; fakat önce, içeri hava girmesi için çatı penceremi, kapağını çekerek açmışım: çünkü, havasızlıktan boğulacak duruma gelmişim.

Bir saat içinde kendisinden bu kadar uzaklara düştüğüm sevgili Glumdalclitch'in yanında bulunmayı ne kadar istiyordum! Doğrusu, bu yıkım anında bile, zavallı dadıcığının, beni yitirdiği için ne büyük acılar çekeceğini, kraliçenin öfkesini, kızcağızın bütün geleceğinin yıkıldığını düşünüyorum, ona acımaktan kendimi alamıyordum. Benim, bu durumda uğradığım zorluklar ve geçirdiğim tehlikelerle karşılaşmış herhalde pek az gezgin vardır: her an kutumun parça parça olacağından, ilk çıkan şiddetli bir sağnak ya da yükselen bir dalgayla devrileceğinden korkuyordum. Pencere camlarından birinin kırılması ölüm demektir; bereket versin pencerelerimi, yolculukta olabilecek kazaları önlemek için dış yanlarına konmuş sağlam tel kafesler koruyordu. Birçok çatlaktan su sızmaya başlamıştı bile; ama bu yarıklar büyük olmadığından, elimden geldiği kadar tıkamaya çalışıyordum. Odamın damını kaldıramadım; yoksa onu kesinlikle açar, üstüne çıkararak, bu delikte tıkalı kalıp ölmektense, birkaç saat daha fazla yaşardım; bununla birlikte, bu tehlikeleri bir iki gün atlatsam bile, sonunda açlık ve soğuktan ölmekten başka ne umabilirdim! Her geçen anın ömrümün son anı olacağını düşünerek, hatta böyle olmasını dileyerek, dört saat bu durumda kaldım.

Okuyucularına önce de söylemişim: odamın penceresi olmayan duvarının dış yanına iki sağlam halka takmışlardı; beni at üstünde taşıyan hizmetçi bunlara bir kayış geçirir, kayışı da beline bağlardı. Ben böyle umutsuz bir durumdayken, halkaların bulunduğu yandan gıcırıtıya benzer bir ses duydum ya da duyar gibi oldum; ve biraz sonra, kutumun, çekildiğini ya da yedeğe alındığını sandım: çünkü, ara sıra bir sarsıntı oluyor, sular pencerelerimin tepesine kadar çıkıyor, beni hemen hemen karanlık içinde bırakıyordu. Nasıl olacağını pek kestirememekle birlikte, içimde kurtuluş umutları belirmeye başladı. Yere bağlı olan iskemlelerimden birini söktüm; ve büyük zorluklarla, biraz önce açmış olduğum tavan penceresinin altına çekip üzerine çıktım. Ağzımı olabildiğince deliğe yaklaştırarak, avazım çıktığı kadar ve bildiğim her dilde, "imdat", diye bağırdım; sonra, mendilimi, çoğunlukla yanımda taşıdığım sopaya bağlayarak delikten dışarı çıkarıp salladım: böylece yakınlarda bir sandal ya da gemi varsa, denizciler kutumun içinde zavallı bir insanın kapalı olduğunu belki anlardı.

Yaptıklarının bir yararı olmadı; ama, odamın su üzerinde ilerlediğinden artık kuşku kalmamıştı. Biraz sonra, kutumun, halkaların bulunduğu, penceresi olmayan yanı sert bir şeye çarptı; kaya olmasından korktum; şiddetli bir sarsıntı olmuştu; kulağıma, üstteki halkaya halat geçiriliyormuş gibi bir ses geldi; sonra, üç ayak kadar yukarı çekildiğimi duyumsadım. Bunun üzerine yine mendilimi delikten çıkardım ve sesim kısılıncaya kadar haykırdım. Yanıt olarak, biri üç kez bağırdı; o kadar sevindim ki bunu ancak böyle bir sevinç duymuş olanlar anlayabilirler. Damda birinin gezindiğini ve delikten, İngilizce olarak, yüksek sesle: "Aşağıda kimse varsa, yanıt versin!" dediğini duydum. "Talihsizliği yüzünden, hiçbir insanın uğramadığı yıkımlara uğramış bir İngiliz var!" diye yanıt verdim ve beni bu zindandan kurtarması için yalvarıp yakardım. Hiçbir şeyden korkmamamı; kutumun gemilerine bağlı olduğunu ve marangozlarının, çıkabilmem için hemen tavanda bir delik açacağını söyledi. Yanıt olarak, buna gerek olmadığını, çok vakit alacağını; tayfalardan birinin parmağını halkaya geçirerek, kutumu denizden gemiye çıkarıp kaptanın kamarasına götürmesinin yeterli olacağını söyledim. Böyle saçma sapan konuştuğumu işitenlerden bazıları deli olduğumu sanmışlar, bazıları da gülmüşlerdi: çünkü artık kendi boyumda, kendi gücümde insanlar arasında olduğum aklıma bile gelmemişti. Marangoz, birkaç dakika içinde, dört ayak karelik bir delik açtı, aşağıya bir merdiven indirdi; ben de bu merdivenle çok bitkin bir durumda gemiye çıktım.

Gemidekiler şaşkınlık içindeydiler; bir sürü soru sordular, fakat yanıt verecek durumda değildim. Ben de, karşımda bu kadar cüce görmekten şaşkına dönmüştüm: gözlerim, gerilerde bırakmış olduğum o koca şeylere alışmış olduğundan bütün gemicileri cüce sanmıştım. Çok iyi ve değerli bir adam olan kaptan, Shropshireli Thomas Wilcock, ayakta duramayacak bir durumda olduğumu görünce, beni kamarasına götürdü, kendime gelmem için naneruhu vererek kendi yatağına yatırdı; biraz dinlenmemi öğütledi; buna, gerçekten gereksinimim vardı. Uyanmadan önce, kaptana, kutumda kaybolmaması gereken birkaç değerli eşyam, güzel bir brandayla bir sökülüp takılır karyola, iki iskemle, bir masa ve dolabım bulunduğunu; odamın bütün duvarlarının ipek ve pamukla kaplanmış olduğunu söyleyerek, tayfalardan birine buyurup kutumu kamarasına getirtmesini rica ettim; kutumu, önünde açacağımı, bütün eşyalarımı göstereceğimi de ekledim. Bu saçmaları işiten kaptan sayıkladığımı sandı; fakat (herhalde beni yatıştırma için olacak) isteğimi yerine getireceğine söz vererek güverteye çıktı ve adamlarından birkaçını odama gönderdi. (Sonradan öğrendiğime göre) tayfalar bütün eşyalarımı çıkarmışlar, duvarlardaki pamuklu kaplamaları sökmüşlerdi; fakat dolap, karyola ve iskemlelerin yere çakılı olduklarını bilmediklerinden, bunları zorlayarak çıkarıp hırpalamışlardı; gemide kullanmak üzere birkaç tahta parçası da sökmüşlerdi. Böylece akıl ettikleri her şeyi aldıktan sonra, odamın iskeletini suya bırakmışlar, o da, dibinde ve yanlarında açılmış olan yarıklardan ötürü, denizin dibini boylamıştı. Tayfaların, böyle her şeyi kırıp döktüklerini görmediğim için gerçekten hoşnut olmuştum: böyle bir görünüm, unutmak istediğim birçok olayı canlandıracak ve eminim, beni fazlasıyla üzecekti. Birkaç saat uyudum; fakat bıraktığım ülke, geçirdiğim tehlikeler hep düşüme girmiş, beni rahatsız etmişti. Her neyse, uyandığım zaman epey kendime gelmiştim. Saat, akşamın sekiziydi; uzun zaman bir şey yememiş olduğumu düşünen kaptan, hemen akşam yemeğinin getirilmesini buyurdu. Artık öyle çılgın çılgın bakmadığımı, saçma sapan konuşmadığımı görünce epey ikram etti; yalnız kaldığımız zaman, kendisine yolculuklarımı anlatmamı, nasıl olup da o koca tahta sandık içinde, başıboş olarak denizlere bırakıldığımı öğrenmek istedi. Kaptan, öğleyin saat on ikide, dürbünle çevreye bakarken, uzaklarda kutumu görmüş ve bir yelkenli sanmış; gemisinde peksimeti azaldığı için, rotasının pek dışında olmayan kutuma yanaşıp peksimet satın almayı düşünmüş. Biraz yaklaşınca yanıldığını anlamış; ve gördüğü şeyin ne olduğunu öğrenmek üzere bir sandal göndermiş; adamları korku içinde geri gelmişler ve yüzen bir ev gördüklerini söyleyip yemin etmişler. Kaptan budalalıklarına gülmüş; tayfalarına, yanlarına sağlam bir halat almalarını buyurarak kendisi de sandala binmiş; hava dingin olduğundan çevremde birkaç kez dolaşmış; pencerelerimi, onları koruyan tel kafesleri., ve kutumun, ışık için hiçbir delik açılmamış, baştanbaşa tahtadan olan yanındaki iki halkayı görmüş. Tayfalarına sandalı yanaştırmalarını ve halatı halkalara geçirerek sandığımı (odama sandık diyordu) yedeğe alıp gemiye doğru çekmelerini buyurmuş. Geminin yanına gelince, tepedeki halkaya başka bir halat bağlamalarını, sandığı makaralarla yukarı çekmelerini söylemiş; fakat bütün tayfalar elbirliği ettiği halde, sandığımı iki üç ayaktan yukarıya kaldıramamışlar. Kaptan, delikten, ucuna mendil bağlı bir sopa çıktığını görünce, zavallı adamın içerde kapalı kalmış olduğu sonucuna vardıklarını da ekledi. Kaptana, beni ilk gördüğü zaman, kendisinin ya da tayfalarının, havada çok büyük kuşlar görüp görmediklerini sordum. Bunu, ben uyurken tayfalarıyla görüştüğünü; birinin, kuzeye doğru uçan üç kartal gördüğünü; fakat bunların sıradan kartallardan daha büyük olduklarını sanmadığını (tayfa, kuşlar çok yükseklerde uçtuklarından, herhalde boylarının farkına varamamıştı); bu soruyu niçin sorduğumu anlayamadığını söyledi. Bunun üzerine kaptana, hesabına

göre, karadan ne kadar uzakta bulunduğumuzu sordum. Saptayabildiğine göre, en aşağı yüz fersah uzakta olduğumuzu söyledi; hesaplarında yarı yarıya yanıldığını; çünkü bıraktığım ülkeden ayrılmamla denize düşmem arasında iki saatten fazla bir zaman geçmediğini anlattım. Kaptan yine aklımdan zorum olduğunu sandığını duyumsattı; ve bana ayırttığı bir kamarada biraz daha dinlenmemi öğütledi. Vermiş olduğu yemekler sayesinde ve yanında bulunmakla kendime geldiğime, aklımın tümüyle yerinde olduğuna güvence verdim. Bunun üzerine, ciddî bir tavır aldı ve açık konuşmak istediğini söyleyerek, büyük bir cinayet işlediğimi anlıyarak mı aklımı kaybettiğimi; ve başka ülkelerde büyük suçluları, su alan gemilere koyup hiçbir yiyecek vermeden denize saldıkları gibi, beni de mi, bir hükümdarın buyruğuyla bu sandığın içine koyduklarını sordu. Böyle kötü bir adamı gemisine almaktan hoşnut olmamakla birlikte, beni, ilk uğrayacağı limana sağ ve esen bırakacağına söz verdi. Önce tayfalarına, sonra da kendisine odam ya da sandığım üzerine söylediğim saçma sapan sözlerle, yemekteki hiç doğal olmayan durum ve davranışlarımın, bu yoldaki kuşkularını artırdığını da ekledi. Bunun üzerine, kaptana, başımdan geçenleri sabredip dinlemesini rica ederek, İngiltere'den ayrıldığım günden beni bulduğu ana kadar olup bitenleri olduğu gibi anlattım. Gerçek, akıllı kimseleri her zaman etkiler. Güçlü bir sağduyusu ve biraz bilgisi olan bu iyi yürekli, değerli adam, içtenliğime ve doğruluğuma hemen inandı. Ben de sözlerimi kanıtlamak için, kaptana, dolabımın getirilmesini buyurmasını rica ettim (tayfaların odamı nasıl söktüklerini daha önce söylemiştim); anahtarı cebimdeydi; dolabı, önünde açtım; ve çok garip bir biçimde kurtulmuş olduğum ülkede topladığım garip şeyleri gösterdim. Bunların içinde, kralın sakal kıllarıyla yaptığım tarak; yine aynı kıllardan, fakat sırtı kraliçe hazretlerinin bir tırnak kırpıntısı olan başka bir tarak; boyları bir ayaktan yarım yarıya kadar olan iğneler; orta boy demir çivi boyunda dört eşekarısı iğnesi; kraliçe hazretlerinin birkaç tel saç ve bir gün serçe parmağından çıkararak tasma gibi boynuma geçirmek lütfunda bulunduğu altın bir yüzük vardı. Bana gösterdiği nezakete bir karşılık olmak üzere bu yüzüğü kabul etmesini rica ettim; geri çevirdi. Sonra, buyruğundaki hanımlardan birinin ayağından elimle kestiğim bir nasırı gösterdim; ferik elması kadar büyüktü; o kadar katıydı ki, bunu, İngiltere'ye dönünce oyup fincan yaptım, gümüşten bir zarf içine koydum. Son olarak, o zaman giydiğim, fare derisinden yapılmış pantolonumu da görmesini rica ettim.

Kaptana bir hizmetçinin dışından başka bir şey kabul ettiremedim. Bunu, merakla incelediğini görmüş, beğendiğini anlamıştım. Teşekkürlerle aldı. Bu, teşekkürle degecek bir şey değildi: bir gün, Glumdalclitch'in hizmetçilerinden birinin dişi ağrımış, beceriksiz bir cerrah, sapsağlam olan bu dişi yanlışlıkla çekivermişti. Ben de onu temizlemiş, dolabıma koymuştum. Bir ayak kadar boyu, dört parmak da eni vardı.

Kaptan başıma gelenleri böyle yalın ve doğru olarak anlatışından çok hoşnut kalmıştı. Bunları, İngiltere'ye döndüğüm zaman yazıp yayınlayarak herkesin yararlanmasını sağlayacağımı umduğunu söyledi. Yanıt olarak, piyasada sürü sürü yolculuk kitapları bulunduğunu; benzersiz olmayan hiçbir şeyin artık sürümünü olamayacağını; bu tür kitap yazarların da, gerçekten çok kendi çıkar ve kuruntularına uyduklarını, bilgisiz okuyucuları eğlendirmek istediklerini söyledim. Benim öykümde sıradan olaylardan başka bir şey olmadığı gibi; birçok yazarın yapıtlarında görülen garip bitki, ağaç, kuş ve başka hayvanların, vahşi budunların göreneklerinin ya da taptıkları şeylerin süslü süslü betimlemeleri de yoktu. Bununla birlikte, iyi niyetinden ötürü kendisine teşekkür ettim, ve bu sorunu düşüneneğimi söyledim.

Kaptan niçin çok yüksek sesle konuştuğumu anlayamadığını söyleyerek, bıraktığım ülkedeki kral ve kraliçenin ağır mı işittiklerini sordu. İki yıldan fazla böyle konuşmaya

alıştığımı kendisi ve tayfaları konuştukları zaman ben de şaşırđığımı; sesleri âdeta bir fıstıltı gibi gelmekle birlikte, kendilerini adamakıllı işittiğimi söyledim. Bıraktığım ülkede, masa üzerinde ya da bir kimsenin avucunda olmadığım zamanlar birisiyle konuşurken, bunun âdeta sokakta bulunan biriyle bir çan kulesinin tepesinden bakan başka birinin konuşmaları gibi bir şey olduğunu anlattım. Bundan başka, gemiye ilk geldiğim zaman başka bir şeyin de dikkatimi çektiğini söyledim: tayfalar çevremi alınca, bunları, benzerine raslamadığım ufak, iğrenç yaratıklar sanmıştım. Çünkü, Brobdingnag Hükümdarının ülkesindeyken, gözlerim koca koca şeylere öyle alışmıştı ki, kendimi bunlarla ölçmem, ne kadar bayağı olduğumu göstereceğinden aynaya bakamaz olmuştum. Kaptan, yemekten sonra, her şeye şaşkınlıkla baktığımı, gülmekten bir türlü kendimi alamadığımı fark ettiğini; bunu, aklımın bozuk olmasından başka neye vereceğini bilemediğini söyledi. Yanıtım şu oldu: hakkı vardı ama, tabaklarının birer metelik büyüklüğünde olduğunu; bardaklarının birer ceviz kabuğu gibi görüldüğünü verdiği domuz budu parçasının da bir lokma bile tutmadığını görünce kendimi gülmekten nasıl alabilirdim (sözümü sürdürerek, bütün eşyalarını ve yiyeceklerini aynı biçimde betimledim); Kıraliçe, hizmetinde bulunduğum sırada, bana gerekecek her şeyi boyuma göre yaptırmıştı ama, aklım hep çevrede gördüğüm şeylerdeydi; ve herkesin kendi eksikliklerine olduğu gibi, ben de küçüklüğüme göz yummuştum. Kaptan şaka ettiğimi anladı; ve o da şakayla, bütün gün bir şey yemediğim halde, iştahımın pek yerinde olmadığını gördüğünü söyleyerek "gözü karnından daha büyük" diyen İngiliz atasözünü örnek getirdi. Yine şaka ederek, "odanı kartalın gagasında görmek, sonra da, o kadar yükseklerden denize düşüşünü seyretmek için yüz lira verirdim" dedi; bunun, herhalde, gelecek kuşaklara anlatılmaya değer bir görünüm olduğunu da ekledi. Bu durum, Phaeton'la karşılaştırmaya o kadar elverişliydi ki, kaptan bundan kendini alamadı; ama ben bu benzetisi pek beğenmedim.

Kaptan Tonkin'den İngiltere'ye dönüyordu; kuzeybatıya doğru, kırk üç enlem, yüz kırk üç boylam derecesine sürüklenmişti. Ben gemiye bindikten iki gün sonra, mevsim rüzgârı çıkmış, uzun süre güneye doğru yol almak zorunda kalmıştık; sonra Yeni Holanda kıyıları boyunca giderek, rotamızı güney-batı-güneye çevirmiş; Umut Burnu'nu dolaşınca kadar da güney - güneybatı yönünü tutturmuştuk. Yolculuğumuz çok iyi geçti; bunu, ayrıntılarıyla anlatarak okuyucularımı sıkmak istemem. Kaptan bir iki limana uğradı; sandalını göndererek yiyecek ve içecek su aldı: ben gemiden çıkmadım. Sonunda, kurtuluşumun dokuzuncu ayında, 3 Haziran 1706 günü Downs'a vardık. Navlun karşılığı, eşyalarımı rehin olarak bırakmak istedimse de; kaptan bir metelik bile kabul edemeyeceğini söyledi. Birbirimizden dostça ayrıldık; kendisinden söz aldım: bir gün, beni Redriff'teki evimde ziyaret edecekti. Kaptanın ödünç verdiği beş şilingle bir beygir, bir de kılavuz kiraladım.

Yolda, evlerin, ağaçların, duvarların ve halkın küçüklüğünü görerek, kendimi yine Lilliput'da sanmaya başladım. Rasladığım insanları çiğneyip ezmekten korkuyor, yolumdan çekilmeleri için bağıryordum: bu küstahlığım yüzünden az kaldı başım belaya giriyordu.

Sorup araştırdıktan sonra evimi buldum; hizmetçilerden biri kapıyı açtı; başımı çarpmayayım diye, tıpkı kazların yaptığı gibi, eğilerek girdim. Karım beni kucaklamak üzere koştu; ağzıma erişebilmesi için dizlerine kadar eğildim. Kızım, hayır duamı almak için diz çökmüştü; ben, başımı ve gözlerimi uzun zamandır, altmış ayak yüksekliğe çevrili tutmaya alışmış olduğumdan, onu ancak kalktığı zaman görebildim; sonra, belinden bir elimle kavrayarak kaldırmak bile istedim. Hizmetçileri ve evimde bulunan birkaç tanıdığı cüce, kendimi de dev sanıyordum. Karıma, çok tutumlu davranarak, kendisini ve kızını âdeta aç bırakmış olduğunu söyledim. Özetle, öyle garip şeyler yaptım ki, beni ilk

gördüğü zaman deli sanan kaptan gibi, bunlar da aklımı kaçırmış olduğuma karar verdiler. Bütün bunları, alışkanlığın ve peşin yargıların ne büyük gücü olduğunu anlatmak için söylüyorum.

Az zamanda, ailem ve dostlarımla anlaştık. Karım bir daha deniz yolculuğuna çıkmama razı olmayacağını söylüyordu. Fakat, kara talihimden olacak, zavallı kadın, okuyucularımın da görecekları gibi, yola çıkmama engel olamadı. Her neyse, burada talihsiz yolculuklarımın ikinci bölümünü bitirmiş oluyorum.